

Казимир Любовицький ОМІ

ЗАКОХАТИСЬ В БОГОВІ

Ідеал життя спільноти католицьких родин

“Улюблений і улюблена”

СЛОВО ВІД ПЕРЕКЛАДАЧА

Все, що живе на світі, прагне щастя. Щасливою хоче бути пташка, що співає в лісі, бджола, що перелітає з квітки на квітку і навіть гусениця, що повзає по землі. Для щастя призначене кожне створіння, бо воно вийшло з руки Бога, Творця щастя. Бог закохався в нас до безтями і дав нам цей чудовий світ, де птахи вранці й ввечері щебечуть свою молитву, де кожна стеблинка трави шепоче: “Я - Бог люблю тебе, людино!” Адже саме Бог волів, щоб для людини, котру Він створив, почав існувати світ, і власне, подарував його на її день народження. Але цього було не досить для

першої людини – Адама і тому Бог послав чоловікові жінку – аби його щастя стало повним. Із однієї людини – Адама, Бог створив другу, щоб „двоє стали одним” доповнивши один одного. Святе Письмо говорить, що Єва була створена з ребра Адама; Ребро – означає бік по-єврейськи - сторона, тобто половина – а з цього слідує, що вони назавжди становитимуть єдине ціле, що вони покликані жити не тільки одне біля одного, але й одне для одного. Бог створив живу допомогу Адамові – плоть від його плоті, кістку від його кістки, і тим показав, наскільки чоловік і жінка залежні одне від одного. Вони можуть досягнути повноти щастя тільки тоді, коли взаємно віддають себе один одному, коли двоє стають як одне ціле. І тому чоловік весь час шукає жінку, неначе частину самого себе, а жінка - бажає наново з’єднатися з тим, від кого була взята ще при створенні світу. В раю чоловік та жінка були щасливими, бо творили разом і від Бога прийняли повноту любові та єдності. Якби не було Бога, то не було б і цієї єдності. Адже відомо, що Єва вчинила первородний гріх тоді, коли була сама, коли не було поруч неї ні Бога, ні чоловіка. Звісно, так відбувається завжди, коли двоє молодих людей укладають подружжя без Бога, коли вилучають Його зі свого життя і цим самим можуть лише знищити один одного. Тому Бог ще в раю встановив перше таїнство шлюбу, завдяки якому двоє люблячих сердець перебувають в глибокій єдності з Богом і це дає початок новій родині.

Родина – найбільший скарб людства. Це надія нашої Батьківщини й світу, це святиня людського життя від народження і аж до її смерті. Недаремно кажуть, що те, якою буде людина в дорослому житті, на п’ятдесят відсотків залежить від родинного середовища, з якого вона вийшла. Родина - це спільнота життя, яку утворив сам Господь - Бог. Це Він велів, щоб кожна людина приходила на світ саме через родину. Бог уклав союз з Ізраїлем, немовби з родиною улюблених дітей і через пророків навчав їх, наче Закоханий свою наречену а згодом так міцно полюбив свою родину, що прожив в ній тридцять років.

Всіх нас виховувала система, котра проголошуючи в 1920 році право на аборти, хотіла створити кращий лад, ніж той, який був встановлений Богом, а родину хотіла - замінити комуністичною партією. Сьогодні ми збираємо сумні плоди: розбиті сім’ї; тисячі вбивств ще ненароджених дітей; п’яний батько, повертаючись вночі, виганяє з дому матір і лякає дітей; голодні діти, котрих залишила мати, просять кусок хліба...

„Рятуйте нашу родину!” Цей крик душі доводиться мені чути не раз у розмовах з людьми, коли проголошую Слово Боже в різних парафіях України. Часто наші сім’ї розбиті, знеслені, а тому хочемо хоч трохи піднести їх, аби вони жили Богом, бо

тільки Він є метою і надією нашого життя. Він створив родину, і лише з Ним і в Ньому осягне вона щастя. Там де сім'ї міцні Богом - міцне суспільство і міцна країна. Отож нехай допоможе в цьому переклад книги о. Казимира Любовицького ОМІ „*Закохатись в Богові*”. Богіві віддаю кожну родину на нашій рідній землі й молюсь, щоб у нашій країні з кожним днем корилось Йому все більше людей, а Його слава була у кожному серці - маленькому і великому, молодому і старому. Щоб ми захоплювались Ним, бо тільки у Ньому наші родини можуть бути щасливими. Можливо, ця книга допоможе комусь закохатись у Бога і побудувати своє подружжя на зразок Улюбленого Бога. Він чекає на те, щоб прийти до наших родин – до своєї улюбленої, за яку він віддав самого себе, котру хрестом, немов обручкою, з'єднав з собою. В Ньому вона терпить і страждає, а Він мріє привести її до кращого життя, до воскресіння. Немає для сім'ї щастя поза Богом і його Церквою. Він собою закриває прірву пекла, кажучи: Родино, ти для мене живеш, прийми мене до себе, почни жити по моїх заповідях, тоді - і тільки зі мною - будеш щасливою. Так як не може бути землі без води, тіла без душі, дня без сонця - так само не може бути і родини без Бога. Нехай ця свята родина із Назарету оберігає наші родини, щоб у них було з кожним днем все більше і більше місця для Бога.

ПЕРЕДМОВА

Це велика таємниця віри

Подружжя і родина - це не тільки один з найцінніших скарбів людства¹, але й “велика таємниця віри”². Треба, отже, зробити все можливе, щоб ця свята спільнота життя і любові променіла повним блиском. Сучасній сім'ї потрібно допомогти відкрити красу і

¹ Див. *Familiaris Consortio*, 12.

² Див. Йоан Павло II, *Лист до Сімей*, 19: Св. Павло узагальнює тему сімейного життя словами: *велика тайна* (див. Еф 5, 32). Те, що він написав у Посланні до Ефесян *про велику тайну*, знаходиться у Книзі Буття, у всій традиції Старого Завіту. Одночасно він представляє нове сприйняття, яке стало складовою частиною науки Церкви. Церква визнає, що подружжя, як свята тайна союзу подружжя є *великою тайною*, бо у ній відбивається подружня любов Христа до своєї Церкви. [...] Неможливо, отже, розуміти Церкву як Містичне Тіло Христове, як знак Союзу людини з Богом у Христі, як універсальну тайну спасіння, не звертаючись до *великої тайни*, пов'язаної зі створенням людини чоловіком та жінкою і з покликанням їх обох до подружньої любові, до батьківства і материнства. Немає *великої тайни*, якою є Церква та людство у Христі, без тієї великої тайни, якою є бути *одним тілом* (див. Бут 2, 24; Еф 5, 31-32). Тобто в дійсності подружжя і сім'ї”.

велич її покликання: покликання бути живим взірцем Бога, Котрий любить, любити і служити життю. Треба безустанно проголошувати добру новину про сім'ю³. Одночасно віруюче подружжя не може тільки милуватися собою і турбуватись тільки про свою любов⁴. Змушені помітити Бога і почати дбати про Нього. Відомо, якою є болісною – особливо в подружжі – любов без взаємності. Тому треба навстіж відкрити двері своєї родини і ціле життя перед Богом⁵, котрий пов'язаний з нами, як Улюблений з улюбленою. Ось мета нашої Спільноти.

Треба брати участь усім серцем

Досвід вчить: аби будь-яка спільнота могла дійсно розвиватись, всі її члени повинні справді жити спільним ідеалом. Ніхто не може брати в ній участь тільки частинкою свого серця. Святий Євген де Мазенод говорить: “Не потребую гнітів, котрі коптять. Треба світити, горіти, згорати, або відійти”. Святий Йоан від Хреста, великий вчитель духовного життя, застерігає, що завжди, а особливо на початку формування спільноти, треба бути дуже категоричним і пильнувати, щоб до неї не потрапили люди, котрих притягнуло щось інше, ніж її засади: “Дивіться, кого на початку приймаєте, бо в майбутньому будуть наслідки цього”⁶. “Знай про те, що найперше Бог не хоче душ хитких і слабких, але хоче правдивих своїх прихильників”⁷. Саме тому я вирішив написати про те, що всі ми вважаємо за наш ідеал життя, і про те, що сам Бог творить в наших серцях.

Натхнення до молитви, розмов і міркувань

В примітках цитую дуже широко Святе Письмо, вчення Церкви, а також вчителів духовного життя. Йдеться про щось глибше, ніж просто доведення вище сформульованого. Цитовані тексти мають дати можливість подальшої самостійної

³ Див. Там же, Лист до учасників XVIII Міжнародного Конгресу Сім'ї, 11.04.1994.

⁴ Див. Sw. Teresa z Lisieux, *List do Celiny*, 2. 08. 1893: “[Ісус] бажає нашої любові, випрошує її. Він віддається, так би мовити, на нашу милість. Він не хоче нічого взяти, аж поки Йому не відамо самі, і найменша річ є найціннішою в Його Божественних очах”.

⁵ Див. Од. 3, 20: *От, стою при дверях і стукаю: як хто почує голос мій і відчинить двері, увійду до нього і вечерятиму з ним і він зі мною.*

Іван Павло II, *Проповідь під час Святої Меси на Блонях, Краків, 10.06.1979*: “[...] прошу Вас [...] щоб Ви ніколи не погордували тією найбільшою любов'ю, яка виразилась через Хрест, і без котрої людське життя не має ані коріння, ані сенсу”.

⁶ Sw. Jan od Krzyza, *List do Matki Marii od Jezusa*, 18.07.1589.

⁷ Там же, *List do Matki Magdaleny od Duchy Swietego*, 28.07.1589.

медитації над порушеними проблемами. Отже, прошу, щоб Ви якнайчастіше роздумували про цей *Ідеал життя* разом із супроводжуючими його текстами, щоб черпали з нього теми і натхнення до індивідуальної, подружньої, сімейної молитви, щоб закладені в ньому тексти ставали предметом Ваших розмов. Дуже прошу: не нехтуйте тим, чого не в змозі зрозуміти і пам'ятайте, що *Ідеал Спільноти* - це не *найменший спільний знаменник*, а заклик Бога, котрий завжди нас переростає, і завдяки цьому, підносить до неба.

Не бійтеся!

Знаю, що в багатьох випадках нам ще далеко до представленого тут Ідеалу. Однак ти не бійся! Не думай - гідний ти чи ні, щоб піти такою дорогою, а просто йди⁸. Спокійно, поступово, крок за кроком йди за Богом. Найважливіше - це помітити Його і не погордити Його запрошенням⁹.

Чи ти віриш?

Очевидно, треба йти всерйоз! Запитуймо, отже, самі себе, часто запитуймо, що з цього Ідеалу можна віднайти у нашому щоденному житті¹⁰. Передусім, однак, запитуймо: *Ким є для нас Ісус Христос*¹¹. Це ключове питання у нашому житті, тому що часто Він стоїть посеред нас як той, котрого не знаємо¹², хоча Він прагне знання Бога більш, ніж всепалення!¹³ Зазвичай, багато знаємо про Нього, однак рідко встановлювали з Ним

⁸ Див. Sw. Teresa z Lisieux, *List do Genowefy*, 24. 12. 1896: "Не бійся. Чим більш ти будеш убога, тим більш Ісус буде тебе кохати".

⁹ Див. René Voillaume, *Jésus et Petite Soeur Magdaleine*, машинопис, s. 11: "Бачу усе так виразно, начебто це було вчора. Переді мною йшли дві, чи три дуже побожні особи. В глибині, по правій стороні, Божа Матір тримала на руках Дитятко Ісуса [...] Хотіла його комусь дати. І що за туга! Була я цілком впевнена, що в жодному випадку не мені, тому що ані серце, ані душа моя не були досить чисті, щоб зазнати такої ласки. Тому стояла я позаду, оплакуючи більше, ніж будь-коли, мою негідність. Не посміла я навіть глянути [...] і ось здивування моє росло, бо побачила я, як перша, друга і третя особи пройшли перед Божою Матір'ю, не зважаючи ні на що. Всі були побожно зосереджені, а мені хотілось кричати, щоб подивились. Так залишилась тільки я і... в мої руки Божа Мати положила свого маленького Ісуса. Отже, я вже не думала про свої гріхи, а тільки про цю радість, котру не можу виразити людськими словами. В припливі великої ніжності, я так міцно обняла Дитятко Ісуса і притиснула до серця, що воно втілилось в мене. [...] Це був початок великої переміни моєї побожності, котра стала відтоді набагато ніжніша і вразливіша. Відтоді немогла я думати про Ісуса, не переживаючи наново цієї події. Хотіла б я мати душу і серце дуже чисте, щоб бути гідною цієї любові і цієї приязні".

¹⁰ Див. Як 1, 22: *Будьте виконавцями слова, а не лише слухачами, самі себе обманюючи.*

¹¹ Див. Мт 16, 15: *Ісус до них каже: На вашу ж думку, хто я?*

¹² Див. Йо 1, 26: *Той же стоїть серед вас, якого ви не знаєте.*

¹³ Ос 6, 6: *Бо я бажая милости, а не жертви; і знання Бога над всепалення.* Ісус Христос два рази цитує цей текст: Мт 9, 13 і 12, 7.

особистий зв'язок як *улюблена* з *Улюбленим*, але найгірше те, що часто не прагнемо його встановити.... “Спізнаєте правду, і правда визволить вас!”¹⁴ Правда визволяє не тільки *від*, але передусім *до*... Визволить Вас *до життя*. Допоможе Вам переіменити ці слова у вчинки.

Якщо не навернитесь, загинете

Ця Спільнота не є клубом чи гуртком зацікавлень. Тому не організація і вправність людей будуть вирішувати її існування і розвиток, а те, наскільки ми будемо жити Євангелієм кожного дня!¹⁵ Мусимо безоглядно керуватися засадами розвитку духовного життя, з яких найбільш фундаментальним є особисте навернення і навернення спільноти! Молось, аби кожен з нас, підіймав труд щоденного навернення і провадив цей *Ідеал* до власного покаяння. “Якщо не покаєтесь - загинете”¹⁶, а Ви *мусите жити!* Ви дуже потрібні Богові в сучасному світі!¹⁷

Не мені належать ці слова

Хочу закінчити дуже особистим зверненням: Хоч багато в цьому тексті моєї праці і серця, але не відчуваю себе автором цих слів. Вчитуюсь в кожне речення з захопленням і подивом, начебто їх писав *Хтось Інший*... Перед Ним низько схиляю голову. Від Нього походить і кожне слово, і батьківство, як на Небі так і на Землі¹⁸. Йому нехай буде слава, честь і поклоніння! Йому – Богові найкращому і найбільшому!¹⁹ Закоханому!

¹⁴ Йо 8, 31-32: *І сказав Ісус до тих юдеїв, які увірювали в нього: Коли ви перебуватимете в моїм слові, ви дійсно будете учнями моїми і спізнаєте правду, і правда визволить вас.*

¹⁵ Юдт 5, 20: *Але якщо вони вірні своєму Богу, то знай, що жодна сила їх не переможе, бо Бог їх оборонить.* Цит. за бл. о. Гонорат Козьмінський OFMCar в: Maria Werner, OSU, *O. Honorat Koźmiński, Pallottinum* 1972, s. 427.

¹⁶ Див. Лк 13, 4-5: *Або ті вісімнадцять, що на них упала башта Силоамська й їх забила, гадаєте, що були більш винні від усіх мешканців Єрусалиму? Ні, кажу вам, але як не покаєтесь, усі загинете так само.*

¹⁷ Див. Kard. Karol Wojtyła, *Znak sprzeciwu*, Krakow 1995, s. 124: “Найбільш потрібна річ - могли весь час проголошувати людям наших часів: Наречений з Вами. Ви любимі аж до повноти остаточного обдарування. Любов кожної людини – ось що залишив нам Ісус як депозит, як спадщину”.

¹⁸ Див. Еф 3, 14-15: *Ось чому я згинаю свої коліна перед Отцем, від якого бере ім'я все отцівство на небі й на землі.*

**Слухай, Ізраїлю,
Господь Бог наш,
Господь єдиний.
Любитимеш Господа,
Бога твого,
всім серцем твоїм
і всією душею твоєю,
і всією силою твоєю.
Оці слова,
що їх я заповідаю тобі сьогодні,
мусять бути в твоєму серці.
Ти накажеш про них твоїм синам
і говоритимеш про них,
сидівши в хаті й ідучи в дорогу
та лягаючи й устаючи;**

¹⁹ Латинське скорочення цих слів Д.О.М. (Deo Optimo Maximo) так предивно нагадує слово ДОМ – дім, сімейний дім... який живе для Бога...

**і прив'яжеш їх на знак собі на руку
та й вони будуть налобником у тебе між
очима,
і напишеш їх на одвірках твого дому
й на твоїх воротах.
Вважай щоб не забув про Господа,
що вивів тебе з Єгипетської землі,
з дому неволі.
Знай же, що Господь,
Бог твій.**

(Втор 6, 4-9. 12; 7, 9б)

ВНУТРІШНЄ ЖИТТЯ

Мета Спільноти

1. Ми є Спільнотою католицьких родин, котрі в душі Євангелія і згідно з навчанням Церкви, хочуть, передусім, поглиблювати особистий зв'язок²⁰ з Ісусом Христом, міцно вірячи, що тільки це²¹ уможлиблює повний і дійсний розвиток сімейного життя, та коректність, глибину і взаєморозуміння в подружжі²².

²⁰ Див. Брат Кароль від Ісуса, *Лист до Х. Дувейрер*, 24. 04. 1890: "Не зносив би іншого життя ніж Твоє, життя легкого і повного слави, коли Твоє було найважче і найбільш принижене, наскільки це тільки можливо. Не хочу прожити життя найвищого гатунку, коли Ти, котрого кохаю, прожив його в найнижчому (//найбідніше)".

Св. Григорій з Нисси, PG 46, 373 цит. за *Dio Amore ci dona la deificazione*, Città Nuova Editrice 1990, s. 45: "Якби людина (через молитву) прив'язалась до Бога з першої хвилини свого існування, то швидко дійшла б до досконалості".

²¹ Див. *Antologia polskiej poezji o miłości rodzinnej*, Krakow 1995, s. 618: Ми не разом /без Тебе/ [...] /Хоча б вуста ми з'єднали/ до крові/ тіло стане /брехливим словом/ коли ми разом/ без Тебе".

²² Див. Йо 15, 4-11: *У мені перебувайте - а я у вас! Як неспроможна гілка сама з себе плоду принести, якщо не перебуватиме вона на виноградні, ось так і ви, якщо не перебуватимете в мені. Я виноградина, ви - гілки. Хто перебуває в мені, а я в ньому, - той плід приносить щедро. Без мене ж ви нічого чинити не можете. Якщо хтось у мені не перебуває, той, мов гілка, буде викинутий геть і всохне [...] Коли ж ви в мені перебуватимете, і мої слова в вас [...] ви плід щедро приносите, - тож і учнями моїми станете. Як мене Отець полюбив, так я вас полюбив. Перебувайте у моїй любові! [...] Я казав вам так для того, щоб*

Щоб приєднатись до нашої Спільноти, не вистачить хотити “зробити щось для свого подружжя”. Двоє (чоловік і жінка), свідомі власних слабкостей²³ мусять бути готові з правдивою покорою²⁴, щиро і безперервно працювати над своїм наверненням, тобто мусять щиро прагнути віддатись Ісусові й об’єднатись з Ним, а в остаточному підсумку - невтомно впорядковувати своє особисте, сімейне і професійне життя. Жити так, щоб Ісус Христос дійсно був в Ньому на першому місці²⁵. Хотіли б ми ставати все більш “людьми духовними”²⁶, а не сімейними активістами²⁷, хоча ми переконані, що

була у вас моя радість і щоб ваша радість була повна.

Див. Kard. Godfried Danneels, цит. за: KAI 10 (207) 5. 03. 1996, s. 19: “Підставою достовірності сучасної Церкви повинні бути щасливі сім’ї. Якби Церкві вдалося показати, що віра зміцнює щастя в сім’ї, тоді було б це підставою її достовірності перед людьми. Ми вже мали свідчення мучеників, потім монахів і великих чернечих згромаджень, наприкінці ж - свідчення місіонерів. Чи сьогодні не треба шукати підстав достовірності Церкви поміж щасливих сімей?”

²³ Див. 1 Йо 1, 8-2,6: *Коли ми кажемо, що гріха не маємо, то ми самих себе обманюємо, і правди в нас немає. Якже ми визнаємо гріхи наші, то [Бог] – вірний і праведний, щоб нам простити гріхи наші й очистити нас від усякої неправди. Коли ми кажемо, що не згрішили, ми чинимо його неправдомовним, і слова його в нас немає. [...] Якже згрішить хтось, ми маємо заступника перед Отцем, Ісуса Христа, праведного. Він – примирення за наші гріхи, і не лише за наші, а й за гріхи усього світу. З того знаємо, що ми його спізнали, коли ми заповіді його бережемо. Хто каже: Я його знаю, і заповідей його не зберігає, той неправдомовець і в тому правди немає. А хто береже його слова, в тому любов Божя справді досконала. З того й знаємо, що ми у ньому. Хто каже, що в ньому перебуває, повинен так поводитись, як він поводився.*

²⁴ Див. Sw. Teresa z Lisieux, *Rady i wspomnienia*, II, s. 149: “Покора не полягає в тому, щоб думати і говорити про свої помилки, а в тому, щоб відчувати себе щасливим, коли інші думають і говорять про них”.

²⁵ Див. Sw. Grzegorz z Nysy, *De Vita Moysis*, PG 44, 404 d: “Знайти Бога, - означає шукати Його безперервно, а бачити Бога - ніколи Ним не насититись і весь час Його потребувати (// прагнути)”.

²⁶ Див. Еф 3, 14-21: *Ось чому я згинаю свої коліна перед Отцем [...], щоб він дав вам за багатством своєї слави скріпитись у силі через його Духа, на зростання внутрішньої людини, і щоб Христос вірою оселився у серцях ваших, а закорінені й утверджені у любові - спромоглися зрозуміти з усіма святими, яка її ширина, довжина, висота і глибина, і спізнати оту любов Христову, що перевищує всяке уявлення, і таким чином сповнилися усякою Божою повнотою. А тому, хто може зробити куди більше за те, чого ми просимо або що ми розуміємо за діючою в нас силою, - йому слава в Церкві та у Христі Ісусі по всі роди на віки вічні. Амінь.*

2 Кор 4, 16-18: *Ось чому ми не втрачаємо відваги: хоч наша зовнішня людина занепадає, однак наша внутрішня обновлюється день-у-день. Бо те, що одну мить триває, - наше легке горе – готує нам понад усяку міру вічну ваготу слави, нам, що дивимось не на видиме, а на невидиме. Видиме бо – дочасне, а невидиме – вічне.*

²⁷ Рим 8, 19. 21: *Бо створіння очікує нетерпляче виявлення синів Божих. [...] на свободу слави дітей божих.*

Sw. Jan od Krzyza, *Pieśń duchowa*, XXIX, 1...3: *Немає діянн більш корисного і важливого за кохання. [...] найменша частинка цієї чистої любові є найбільш вагомою перед Богом і перед душею і приносить більшу користь Церкві, ніж усі інші справи разом взяті, хоча б, здавалось, душа нічого не робить. [...] Велику, отже, шкоду нанесло б душі, котра має вже трохи з цієї - єдиної в своєму роді - любові, і Церкві також, якби її займали - хоча б на короткий час - зовнішні справи і події, навіть якщо і були б дуже важливими. Отже, якщо сам Бог закликає не пробуджувати її з тієї любові [Пп 3,5], то хто ж відважиться це робити, і залишиться безкарним. Тож ми створені для цієї любові. Нехай задумуються ті, котрих гризе гарячка діяльності і котрі думають наповнити світ своїм проповіданням і зовнішніми ділами, що набагато більше користі принесли б Церкві і набагато миліші були б Богові, не кажучи вже про добрий приклад, який би дали, коли б половину того часу присвячували на молитві і перебуванню з Богом, навіть якщо і не дійшли б до такого високого ступеню, як душа, про котру говоримо. В такому перебуванні з Богом набагато ефективніше і з меншим трудом зробили б добро одним вчинком, ніж тисячою, і це заради молитви і духовної енергії в ній здобутій. Інакше все це - як удар молота – інколи з малим результатом або взагалі без нього, а інколи - навіть зі шкодою. Нехай береже нас Бог від*

“віра без вчинків мертва”, “безплідна”²⁸, і що не можна любити тільки “словом і язиком”²⁹.

Назва Спільноти

2. Наша спільнота називається Улюблений і улюблена. Взяті з самого серця Святого Письма, вони говорять, ким є Бог для нас і ким є ми для Бога, а також окреслюють наші стосунки з Церквою і стиль відносин у подружжі³⁰. Улюблений - це Бог Всемогутній, котрий найповніше об’явився в Ісусі Христі, покинутому і розіп’ятому. Улюблена – це спільнота Церкви, і одночасно кожна людина, а особливо Марія, яка є “взірцем Церкви віри, надії, любові та досконалого з’єднання з Христом”³¹.

Символи спільноти

3. Змістом духовності нашої спільноти є картина, яка показує Ісуса, котрий дав себе прибити до Хреста, а також Марію, котра у паломництві віри йшла за Ним з Вифлеєму на Кальварію. Ісус рукою, відірваною від Хреста, опирається на Марію, шукаючи її кохаючої присутності і запрошуючи до співучасті. Марія вдивляється в Нього з вдячністю і дозволяє Йому “схилити голову”³² на свої кохаючі руки – вважає Його справу за свою власну. Це все споглядає родина. Мати і батько опираються один на

звітрянням солі [Мт 5,13]. Бо хоча б назовні видавалось, що людина щось робить, по суті це буде ніщо. Отже, правда, що добрі діла dokonуються тільки міццю Божою”.

²⁸ Див. Як 2, 14-26: *Яка користь, мої брати, коли хтось каже, що має віру, але діл не має? [...] Коли брат або сестра будуть нагі й позбавленні засобів щоденного прожитку, і хто-небудь з вас до них скаже: Ідіть собі з миром, грійтеся та годуйтеся, і не дасть їм потрібного для тіла, то що це допоможе[таке говоріння]? Так само й віра, коли діл не має, мертва сама в собі. Та хто-небудь скаже: Ти маєш віру, а я маю діла. Покажи мені твою віру без діл, а я тобі покажу моїми ділами мою віру. Ти віруєш, що Бог один? – Добре робиш. І біси вірують, та тремтять. Хочеш знати, безглуздий чоловіче, що віра без діл не приносить плоду? Авраам наш батько, чи не ділами виявився праведним, коли був приніс на жертвовник Ісаака, свого сина? [Див. Бут 22,9; Евр 11,17] Бачиш, що віра співдіяла з його ділами, і його віра удосконалилася ділами. Так здійснилося Писання, яке каже: Авраам повірив Богові, і це зараховано йому за праведність, і він був названий приятелем Божим. Ви бачите, що чоловік оправдується ділами, не тільки вірою. [Доповнення твердження з Рим 3, 28; Гал 2,16] [...] Як тіло без душі мертво, так само й віра без діл мертва.*

²⁹ 1 Йо 3, 18: *Дітоньки! Не любімо словом, ані язиком, лише – ділом і правдою.*

³⁰ Див. *Лист до сімей*, 19: “Сучасний раціоналізм не переносить тайни. Не приймає тієї тайни, якою є людина: чоловік і жінка. [...] Особливо не переносить великої тайни, тієї, яку проповідує Послання до Ефесян, й радикально бореться з нею[...] Для раціоналізму є неможливим те, що Бог – це наш Спаситель, а тим більше *Наречений*, початкове і єдине джерело всякої людської подружньої любові”.

³¹ *Листів gentium*, 63.

³² Див. Лк 9, 57: *А як вони подорожували, сказав хтось до нього: Я піду за тобою, куди б ти не пішов. Ісус озвався до нього: Лисиці мають нори й птаці небесні гнізда. Син же Чоловічий не має де голови приклонити.*

одного. В тому, що відбувається між Ісусом і Марією, бачать взірць як для своєї любові до Бога, так і для любові одного до одного. За руки тримають дітей, котрих привели під Хрест, щоб вчити їх правдивої любові. Хрест і Марія сяють на темному тлі, немов світло, що показує дорогу вночі. Сім'я зображена блакитним кольором, щоб пам'ятала, що в ній має відбиватися чистота Неба.

Скороченим знаком нашої Спільноти є слова *Улюблений і улюблена*, вписані в контури Хреста. Слова ці написані від руки³³, тому що Бог пам'ятає про особисту історію спасіння, про характер кожного з нас і здатність відчувати, і при цьому кожному розкриває свою ніжність відносно потреб і можливостей. А їх яскравозолотий колір має пригадувати нам про те, що Ісус є нашим *Улюблений*, і ми маємо можливість з'єднатись з Ним як *улюблена*, і на подобу зв'язку Христа з нами, будувати наше подружнє життя. Це найголовніший скарб подружжя. Хрест, подібний до плюса, керує нашим серцем там, де Божа любов об'явилася в повному сяйві, еднаючи *Улюбленого* з *улюбленою*, і де наша подружня любов знаходить сенс і підтримку. *Улюблений* написано з великої літери, а *улюблена* - з малої, бо хочемо³⁴ бути свідомими прірви, котра б розділяла нас, якби Він не поклав над нею свого Хреста, немов міст, на котрому зустрічаються закохані. Блакитне тло значка закликає нас дивитися на світ у перспективі Неба і постійно *перекрашувати* наш світ у блакитний колір.

НАШ БОГ

Всемогутній

4. Церква - *Улюблена* Ісуса Христа – вчить нас переживати *Велику Таємницю*³⁵ ніжного співжиття з Богом, з живою свідомістю Його могутності і величі. Вслуховуючись в пісню, яку Церква співає від своїх найдавніших років, переконуємось разом з Нею³⁶, що наш *Улюблений* є “Святий, Кріпкий, Безсмертний”. Його ім'я, як вогонь³⁷: вражає,

³³ Єр 31, 31-33: *Ось прийдуть дні, - слово Господнє, і я створю з домом Ізраїля та з домом Юди новий завіт. Не такий завіт [вирізаний готовими візирями шрифтів на кам'яних таблицях], який я заключив з їхніми батьками, коли взяв був їх за руку, щоб вивести з Єгипетського краю. Завіт той – мій завіт! – вони його зламали, хоч я був їхнім Владикою, - слово Господнє. Ні, ось який завіт я створю з домом Ізраїля після тих днів, - слово Господнє: Вкладу закон мій у їхнє нутро і напишу його у них на серці. Я буду їхнім Богом, вони ж моїм народом.*

³⁴ Див. Йо 3, 30: *Йому треба рости, мені ж – маліти.*

³⁵ Див. Еф 5, 32: *Це велика тайна, а я говорю про Христа і Церкву.*

³⁶ Идеалом, а зараз гарантом ходіння в Правді, є *sentire cum Ecclesia* [відчувати як Церква].

³⁷ Див. Sw. Сурґл Јерозолімски, *Catecheses* 17, 14, PG 32, 985: Вогонь, проникаючи в тверде залізо,

захоплює, випромінює³⁸. Навіть Ангели і Святі почуваються негідними взивати Його по Імені³⁹. Розумом Його не огорнеш, а язиком не вимовиш⁴⁰. Живий⁴¹. Віковічний. Неперемошний. Повний сяючого блиску, величі⁴², повний могутності, яка валить з ніг⁴³, і осліплюючої слави. Між Ним і нами глибока прірва, яку власними силами ніхто і ніколи не зміг би подолати. Закономірно, почувши Його голос, належало б, тремтячи,

повністю розжарює його, з холодного перетворює в гаряче, з темного - в розпалене до біла. Якщо вогонь [...] так діє на залізо, то чого ж спроможиться Святий Дух, коли проникне до глибини душі?

Див. Лк 12, 49: *Вогонь прийшов я кинути на землю – і як я прагну, щоб він вже розгорівся!*

Пп 8, 6-7: [...] *любов бо, як смерть сильна [...], стріли її - вогненні стріли, правдиве полум'я Господнє.*

N. Cabasilas, *La vita in Cristo*, VI, 11: “Вогонь не може досягнути предметів, які знаходяться за межею його дії. У мене в нутрі запалало моє серце, від думок моїх огонь зайнявся. [Пс 39,4]”.

Aporth. Patr., Giuseppe 6: Запитали Отця пустелі: “Отче, як виглядає досконала молитва?” Отець встав і простягнув свої руки до неба, його пальці виглядали як десять запалених свічок, і сказав: “Станься вогнем – весь!”

³⁸ Див. Вих 19, 16-20: *Третього дня, як розвиднялося, загриміли громи, спалахнули блискавки, й тяжка хмара нависла над горою, страх могутньо засурмило в ріг, і задрижали всі люди в таборі. [...] Гора ж Синай уся димувала від того, що Господь у полумені спустився на неї. І піднімався той дим, мов кіптява з горна, а вся гора стрясалася вельми. А трубний звук гучав дедалі голосніш та голосніш; Мойсей говорив, а Бог відрікав йому у гromі.*

Втор 4, 10б-12.23-24.32-39; 5, 5-7: *Промовляв до мене Господь: Збери мені люд цей і я проголошу їм свої слова, щоб вони навчилися мене боятися по всі дні свого життя на землі та й щоб навчили своїх дітей. Ви приступили тоді та й поставали під горою; а гора палала полум'ям аж під саме небо: серед темряви, хмар і мороку. І промовив до вас Господь із полум'я; голос його слів чули ви добре [...] Вважайте, щоб не забули за союз, що його Господь, Бог ваш, заключив з вами [...], бо Господь, Бог твій, - вогонь жерущий, він – Бог ревнивий! [...] Тобі воно було показане, щоб ти знав, що Господь – то Бог, що нема другого, крім нього. З небес він дав тобі почути свій голос, щоб тебе навчити, і показав тобі на землі свій великий вогонь і з - посеред полум'я ти чув його слова. Тому що він любив твоїх батьків, він вибрав їхнє потомство після них і сам своєю присутністю та своєю великою силою вивів тебе з Єгипту. [...] Тож затам тепер добре й візьми собі до серця, що Господь – то Бог, на небесах угорі й на землі внизу, та й іншого нема, крім нього. [...] Я - Господь, Бог твій, що вивів тебе з Єгипетської землі, з дому неволі. Нехай не буде в тебе інших богів, крім мене.*

³⁹ Див. Іс 6, 1-3: *Бачив я Господа на високім і піднесенім престолі; поли його риз наповнювали храм. Над ним стояли серафими. Кожен мав по шість крил: двома закривав собі кожен обличчя [...] І кликали один до одного: Свят, свят, свят Господь сил; вся земля повна його слави!*

⁴⁰ Див. Йов 42, 3б-6: *Тому я говорив про те, чого не розумію, про чуда мені незбагненні. [...] Вчуї же, я буду говорити; питатиму тебе, - навчай мене. Я чув лиш те, що говориться про тебе, але тепер на власні очі тебе виджу! Тому смирюся і каюся на поросі та на попелі.*

⁴¹ Див. Ісус Навин 3, 10: *Посеред вас є Бог живий...*

Мт 16, 15-16: *На вашу ж думку, каже до них Ісус, - хто я? Озвався Симон Петро і заявляє: Ти - Христос, Бога живого син.*

Пс 135, 15-17: *Поган божниця - срібло й золото, діло рук людських: уста мають - і не говорять, очі мають - і не бачать, вуха мають - і не чують; навіть і подиху нема в їхньому роті.*

⁴² Див. Пс 96, 4-9: *Бо Господь великий і вельми достойний слави, страшний над усіма богами. Бо всі боги поган - кумири, Господь же створив небо. Велич і краса перед обличчям у нього, сила й слава в його святині. Воздайте Господеві сім'ї народів, воздайте Господеві славу й силу; [...] тремтять перед, уся земле!*

Пс 33, 8: *Нехай шанує Господа вся земля; нехай його бояться всі, що живуть на світі!*

⁴³ Див. Пс 29, 1-10: *Воздайте Господеві, сини Божі, воздайте Господеві славу й силу! Воздайте Господеві славу імені його, вклоніться Господеві в святих шатах. Голос Господній над водами! Загримів Бог слави, Господь над великими водами! Голос Господній - сильний! Голос Господній - величний! Голос Господній ламає кедри, Господь торощить кедри ливанські. Від його голосу Ливан стрібає мов телятко; Сірйон - як буйволятко. Голос Господній креше полум'я вогнисте; голос Господній пустиню стрясає, пустиню Кадеш стрясає Господь. Голос Господній дуби перевертає й обдирає в лісах кору. А в його храмі усе каже Слава! Господь возсів над потоком, і сидітиме Господь, Цар, повіки. Господь народові своєму дасть силу, Господь благословить народ свій миром.*

впасти ниць⁴⁴, а кожен, хто Його побачить мусив би померти⁴⁵, бо ніхто не витримає ні блиску Його слави, ані жару Його близькості. Отже, наближаймося до Нього боязко і тремтячи, з острахом і тріпотінням⁴⁶. В наших думках, словах, вчинках і молитвах⁴⁷, завжди пам'ятаймо, що перед Ним ми невимовно менші, ніж найменша порошинка⁴⁸, а першочерговою відповіддю на Його всеперемагаючу велич і славу повинно бути повне захоплення, мовчання, адорація, подяка і покора, любляча слухняність.

Пам'ятаймо, що близькість і зв'язок із Ним є нічим іншим, як незаслуженим даром Його любові. Якщо можемо ним радіти, то тільки - і виключно - тому, що Він, з власної ініціативи, запропонував нам такий вид стосунків⁴⁹. Одночасно, будемо носити в глибині серця тихеньку радість і гордість улюбленої⁵⁰, для якої могутність

⁴⁴ Див. Числ 16,20: *І промовив Господь до Мойсея та Арона: [...] І припали вони обличчям до землі...*

Лев 9, 37-39: *Вислухай мене о Господи! Вислухай, щоб цей народ зрозумів, що Ти, о Господи, є Богом і Ти навернув їх серце. А тоді зійшов вогонь із неба і спалив жертву і дрова а також каміння і мул, а також поглинув воду з рова. Народ же, побачивши це, впав на обличчя...*

Юдт 9, 1: *Юдита припала лицем до землі [...] і заходилася голосно взивати до Господа...*

Пс 95, 6: *Ходіте, поклоніться і ниць припадім; припадімо на коліна перед Господом, творцем нашим!*

Єзек 1, 27-28: *І бачив я щось, наче буришин, щось наче вогонь навкруги нього [...] бачив я немов би вогонь і блиск навкруги нього. Немов веселка, що видніється хмарах дощового дня, так виглядав навколо блиск той. Так виглядала слава Божя. Побачивши її, упав я лицем до землі й почув голос що говорив.*

Izaak z Niniwy, *Mystic Treatises...* Amsterdam 1923, s. 338: "Скрута - це тремтіння душі перед дверима Неба".

⁴⁵ Див. Втор 4, 32-37: *Спитай лише про давні часи, що були перед тобою, з тогодня, коли створив Бог людину на землі, тай від одного краю небес аж до другого, [...] чи було колись чути щось подібне! Хіба чув якийсь народ голос Божий, що промовляв із полум'я, як ти це чув, а зоставсь живим? [...] Тобі воно було показане, щоб ти знав, що Господь – то Бог, що нема другого, крім нього. З небес він дав тобі почути свій голос, [...] Показав тобі на землі свій великий вогонь і з – посеред полум'я ти чув його слова. Тому що він любив...*

Іс 6, 5: *І я сказав: Горе мені! Пропав я! Бо я людина з нечистими устами, і живу я між людьми з нечистими устами, мої ж очі бачили Царя, Господа сил.*

⁴⁶ Див. Іс 66,1-2: *Так говорить Господь: Небо – мій престол, а земля – мій підніжок. Який дім ви мені могли б збудувати? І де те місце, на якому я міг би спочити? Все моя рука зробила, і так усе те сталося, - слово Господнє. Та ось на кого я дивлюсь ласкаво: на вбогого й скрушеного духом, і на того, що тремтить перед моїм словом.*

Ос 3,5: *Потім сини Ізраїля повернуться й шукатимуть Господа, Бога свого [...]; і, тремтівши, прийдуть до Господа...*

Лк 1, 48: *...бо він зглянувся на покору слугині своєї; ось бо віднині убажтатимуть мене всі роди.*

Мк 5, 33: *Жінка ж, налякана й тремтяча, - знала бо, що сталося з нею, - приступила, впала перед ним та й оповіла всю правду.*

Дн 3, 37-40: *О, Господи, ми стали менші від усіх народів, принижені ми нині по всій землі гріхів наших ради. Оце тепер нема у нас ні князя, ні вождя, ні пророка, ні всепалення, ні жертви, ні офіри, ні кадила, ні місця, де б приносити первоплоди і знаходити твоє милосердя. Якби ж то ти міг нас прийняти скрушеного серця ради й смиренного духу! Як усепалення баранів та волів, як безліч тучних ягнят, так нехай буде перед тобою наша жертва нині, що хочемо тобі принести, бо нема сорому тим, що на тебе уповають.*

⁴⁷ Див. Втор 7, 9: *Знай же, що Господь, Бог твій...*

⁴⁸ Див. Муд 11, 22: *Немов та порошинка на вазі, весь світ перед тобою, наче роси крапля, що вранці падає на землю.*

⁴⁹ Див. 1 Йо 4, 19: *Ми любимо [Бога], бо він [з власної ініціативи] перший полюбив нас.*

⁵⁰ Пп 2, 16: *Мій любий – мій, а я його...*

Улюбленого не є загрозою, а навпаки, становить впевненість, джерело надії і гарант безпеки⁵¹.

Творець

5. Всемогутній Бог, котрий є *життєлюбним*⁵², спроможний обдарувати нас найкращим⁵³, найдорожчим⁵⁴, створив усе і подарував людині на день народження⁵⁵. Отже, будемо дивитись на землю і все що на ній, і на безмежність всесвіту як на дуже особисті й особливі подарунки від Улюбленого. Завдяки цьому будуть нам співати про Його любов, як співає про неї листок, квітка, посмішка, поцілунок чи обручка, подарована “тим, кого кохає серце”, або навіть як спів вулиці, по якій ходять, тримаючись за руки, закохані. І на кожен розквітаючий пагін, і на промінь сонця, що потрапляє до кімнати, і на верес, конвалії, стокротки, левкої, бузок, анемони, незабудки, і на тисячі інших дрібниць, будемо дивитись як на ще один подарунок від Улюбленого.

Ця делікатна ласкавість Бога відносно кожного з нас зворушує і розчулює нас до глибини душі. Хочемо, однак, завжди пам'ятати, що Бог є Творцем, а ми - Його творіння⁵⁶, і саме Він має безмежне право розпоряджатись нашим життям та смертю⁵⁷.

Пп 3, 4: *...знайшла того, кого любить моє серце. Схопила я його й не пустила...*

⁵¹ Пп 3, 11; 4, 1.7: [Люди:] *Вийдіть, дочки сіонські, й гляньте на царя...[...]* [Цар:] *Яка ж бо ти прекрасна, моя люба! Яка ж бо ти прекрасна! Очі твої [...] волосся [...] зуби [...] Немов кармазинова стьожка, твої губи й твоя бесіда мила. [...] твої скроні [...] шия [...] двоє грудей твоїх [...] Уся ти гарна, моя люба, і вади нема в тобі!*

⁵² Див. Муд 11,24-26: *Ти любиш усе, що існує, і не брідися нічим з того, що сотворив; бо якби ти щось ненавидів, той не витворив би. Як же щось могло б продовжувати існування, якби ти його не забачав був? Або як би щось могло зберегтися, коли б ти його (до існування) не покликав? Та ти щадив усе, бо воно - твоє, Господи життєлюбний.*

⁵³ Див. Бут 1, 31: *І побачив Бог усе що створив: і воно було дуже добре.*

⁵⁴ Див. 1 Кор 2, 9: *[...] чого око не бачило й вухо не чуло, що на думку людині не спало, те наготував Бог тим, що його люблять.*

⁵⁵ Див. Бут 1, 1-30: *Сотворив Бог небо й землю. [...] Тоді сказав Бог: Нехай будуть світила на тверді небесній, щоб відділяти день від ночі [...] Тоді сказав Бог: Нехай захищать води живими створіннями й нехай птаство літає над землею попід твердю небесною. І сотворив Бог великих морських потвор і всілякі живі створіння, що повзають та кишають у воді, за їхнім родом. [...] Тож сказав Бог: Сотворімо людину [...] нехай вона панує над рибою морською, над птаством небесним, над скотиною, над усіма дикими звірями й над усіма плазунами, що повзають по землі. [...] По тому сказав Бог: Ось я даю вам усяку траву, що розсіває насіння по всій землі, та всяке дерево, що приносить плоди з насінням.*

Пс 8, 4-10: *Коли на небеса спогляну, твір твоїх пальців, на місяць та на зорі, що створив еси, то що той чоловік, що згадуєш про нього, або люська істота, що про неї дбаєш. Мало чим зміниш еси його від ангелів, славою й честю увінчав його. Поставив його володарем над творами рук твоїх, усе підбив йому під ноги: вівцю й усю скотину, та ще й дикого звіря, птицю небесну й рибу в морі, і все, що морськими стежками ходить. Господи, Боже наш, яке предивне ім'я твоє по всій землі.*

⁵⁶ Див. Єр 18, 1-12: *Слово, що надійшло до Єремії від господи: Устань та й іди в хату до ганчаря: там я дам тобі почути мої слова. І пішов я у хату до ганчаря, і застав його при праці на кружалі. І як посудина, що її він ліпив із глини, не виходила, як то трапляється з глиною в руці ганчаря, то він робив з*

Це ж Він сотворив нас в лоні матері⁵⁸. Особливо в важкі моменти нашого життя будемо остерігатись, щоб не чинити, як язичники⁵⁹ і не пробувати накинати Богові нашу точку зору, ані вимагати⁶⁰ від Нього - навіть найпалкішою молитвою чи всепальною жертвою - здійснити наші очікування. Сьогодні, коли стільки говорять про “права людини”, хочемо боронити *права Бога* вільно діяти стосовно нас. Він також має право мати свої плани. Хочемо їм служити, а не намагатися Його залучити до служіння нашим планам.

Радість зростає в серці, коли думаємо, що Бог не сотворив нас раз і назавжди, не залишив сліпій долі чи наодинці самим собі⁶¹, а кожної хвилини думає про нас з турботою і прагне⁶² далі формувати нас своїми руками⁶³. Чи це не чудово: знати, що коли прокидаємося вранці, то тільки тому, що Він кличе нас по імені і потребує нас? Кожного дня прагнемо наново розпізнавати Його святую волю і виконувати її з любовною відданістю⁶⁴. Це потреба нашого серця. Знаємо бо, що Його воля ніколи не спрямована проти нас. Не раз ми вже переконувались, що втікаючи від неї, тікаємо від повноти щастя⁶⁵, бо щасливими можемо бути тільки тоді, коли будемо тими, ким Він нас собі вимріяв і коли будемо там, де Він нас потребує. Його мрії є для нас дійсно найкращими.

неї знов існу посудину, яка йому була до вподоби. Тоді надійшло до мене таке слово Господнє: Чи я ж не можу вчинити з вами, доме Ізраїлів, так, як оцей ганчар? – слово господнє. Ось те, що глина в руці ганчаря, те й ви в руці у мене, доме Ізраїля. [...] Оце ж скажи мужам юдейським і мешканцям єрусалимським: Так говорить Господь: [...] Наверніться кожен від своєї злої дороги, вчиніть добрими ваші путі й ваші вчинки. Вони ж кажуть: Шкода й говорити! Ми таки ходитимемо своїм робом і кожен з нас чинитиме за впертістю свого лихого серця.

⁵⁷ Див. Рим 14, 7-8: *Ніхто бо з нас не живе для себе самого і ніхто не вмирає для самого себе: бо коли ми живемо, для Господа живемо; і коли ми вмираємо, для Господа вмираємо. Отож, чи ми живемо, чи вмираємо, ми Господні.*

⁵⁸ Єр 1, 4-5: *І надійшло до мене таке слово Господнє: Перш, ніж я уклав тебе в утробі, я знав тебе; і перш ніж ти вийшов з лона, освятив я тебе; пророком для народів я тебе призначив.*

⁵⁹ Див. Мт 6, 7-8: *А коли молитесь, не говоріть зайвого, як ті погани; гадають бо, що за своєю велемовністю будуть вислухані. Не будьте, отже, подібні до них, бо Отець ваш небесний знає, чого вам треба, перш ніж ви просите в нього.*

⁶⁰ Див. Юдт 8, 16: *Тож не встрявайте в замисли Господа, Бога нашого, бо Бог не є, як люди, щоб його можна налякати погрозами, ані як син чоловічий, щоб він приймав умови.*

⁶¹ Див. Йо 5, 17: *А Ісус їм відрік: Отець мій творить аж по сю пору, тож і я творю.*

⁶² Див. Лк 22, 15: *Тоді промовив до них: Дуже прагнув я спожити цю Пасху з вами перш, ніж буду страждати.*

⁶³ Бут 2,7: *Господь Бог утворив чоловіка з земного порошу та вдихнув йому в ніздрі віддих життя.*

⁶⁴ Див. Пп 1, 2.4: *Хай він мене цілує цілунками уст своїх. [...] Тягни мене вслід за тобою: біжімо! Цар увів мене в свої хорони.*

⁶⁵ Див. Юдт 8, 12-14: *Отож, хто ви такі, щоб спокушати Бога нині та щоб виноситись між людськими синами понад Бога? Та й ось тепер ви випробовуєте Господа Вседержителя! Повік не збагнете ви нічого! Коли ви не можете вивідати глибини людського серця і розібрати думок його ума, то як же вам зглибити Бога, який створив усе, як спізнати його розум, як збагнути його задуми? Ніяким робом, брати! Не гнівить Господа, Бога вашого.*

Втілений

6. Ісус Христос, правдивий Бог, котрий гаряче прагне⁶⁶, щоб ми з'єдналися з Ним радикально, аж до ідентифікації⁶⁷. Він сам перший з'єднався з нами в такий спосіб, коли став справжньою людиною.

Він, народжуючись - в цілій правді і красі цього слова – з Діви Марії, “освітлив життя⁶⁸ і нетління Євангелією”⁶⁹. Вчинив, що коли говоримо про зачаття⁷⁰, про вагітну жінку⁷¹, про дитину, яка ворушиться в лоні матері⁷², про наближаючий час народження⁷³, про пошуки місця для пологів⁷⁴, про народження⁷⁵, сповивання немовляти в пелюшки⁷⁶, про охорону матері і дитини⁷⁷, про материнське лоно і

⁶⁶ Див. Sw. Grzegorz z Nazjanzu, *Carmen I*, II 33,145, PG 37, 938: „Він є спрагнений, щоб ми були спрагнені Його”.

⁶⁷ Див. *Konstytucje i Reguły Misjonarzy Oblatów Maryi Niepokalanej*, 1982, К 2: „... повинні глибше Його пізнати, з Ним ототожнитись, дозволити Йому, жити в них. Прагнучи відтворити Його в своєму житті...”

Sw. Eugeniusz de Mazenod, *Rekolekcje osobiste*, 1831: “Тут є все: чесноти і приклади Спасителя нашого Ісуса Христа, щоб старанно і щораз більше Його наслідувати. Ці слова потрібно викарбувати в серці, написати скрізь, щоб повсякчас мати їх перед очима”.

Sw. Grzegorz z Nazjanzu, *Poemata Theologica* 3, 1, PG 37, 405: “Безперечно, що найкращою першочерговою справою є пізнати Бога і ставати щораз більш подібним до Нього”.

⁶⁸ Див. Йо 3, 19б-21: [...] світло прийшло у світ, люди ж більше злюбили темряву, ніж світло, - лихі бо були їхні діла. Бо кожен, хто чинить зло, ненавидить світло, тож і не йде до світла, щоб не виявилися діла його. А хто правду чинить - іде до світла, щоб виявилися діла його, сподіяні бо вони в Бозі.

Sw. Augustyn, *Sermo* 88,6 PL. 38 542: “Все наше завдання в цьому житті, дорогі брати, це лікувати очі серця, щоб ми могли поглянути на Бога”.

⁶⁹ Див. 2 Тм 1, 10: *Об'явлена ж була тепер [благодать] через появу Спаса нашого Христа Ісуса, який знищив смерть і освітлив життя і нетління Євангелією.*

⁷⁰ Див. Лк 1, 30-31: *Ангел їй сказав: Не бійсь, Маріє! Ти бо знайшла ласку в Бога. Ось ти зачнеш у лоні й вродиши сина й даси йому ім'я Ісус.*

Мт 1, 20: *І от, лоли він це задумав, ангел Господній з'явився йому уві сні й мовив: Йосифе, сину Давида, не бійсь узяти Марію, твою жінку, бо те, що в ній зачалось, походить від Святого Духа.*

⁷¹ Див. Лк 2,5...*щоб записатися з Марією, зарученою своєю, що була вагітна.*

Мт 1, 18: ...*виявилось, що вона була вагітна від Святого Духа.*

⁷² Див. Лк 1, 44: *Ось бо, як голос твого привітання залунав у моїх вухах, дитина з радости здригнулась у моїм лоні.*

⁷³ Див. Лк 2, 6: *І от коли вони були там, настав їй час родити.*

⁷⁴ Лк 2, 7: *І вона породила свого сина первородного, сповила його та поклала в ясла, бо не було їм місця в заїзді.*

⁷⁵ Лк 1, 31: *Ось ти зачнеш у лоні й вродиши сина й даси йому ім'я Ісус.*

Лк 2, 7: *І вона породила свого сина первородного...*

Мт 1, 21-25: *Вона породить сина, і ти даси йому ім'я Ісус, бо він спасе народ свій від гріхів їхніх. А сталося все це, щоб здійснилось Господнє слово, сказане пророком: Ось, діва матиме в утробі й породить сина, і дадуть йому ім'я Еммануїл, що значить: З нами Бог. Прокинувшись від сну, Йосиф зробив, як звелів йому ангел Господній: прийняв свою жінку; та не спізнав її, аж поки породила сина, і він дав йому ім'я Ісус.*

⁷⁶ Див. Лк 2, 7:... *сповила його...*

⁷⁷ Див. Мт 2, 13-21: *Якже вони вирушили в дорогу, ангел Господній з'явився вві сні Йосифові й каже: Устань, візьми дитячко і його матір, і втікай в Єгипет, і перебувай там, поки я тобі не скажу, бо Ірод розшукуватиме дитя, щоб його вбити. Вставши Йосиф, узяв уночі дитячко та його матір і пішов у Єгипет, де перебував до смерті Ірода, щоб збулося сказане Господом через пророка: З Єгипту я покликав мого сина. Тоді Ірод, побачивши, що мудреці з нього насміялись, розлютився вельми й послав побивати у Вифлємі й по всій його окрузі всіх дітей, що мали менше, ніж два роки, згідно з часом, що пильно*

кормлячі груди⁷⁸, чи про жінку, котра багато настраждалась від важких пологів⁷⁹ – завжди говоримо про щось святе⁸⁰ і достойне великої пошани. Отже, родоводні шляхи жінки є історичними дорогами, котрими Предвічний прийшов до Вифлеєму, і одночасно Його першою дарохранительницею і дароносицею⁸¹!

Ісус Христос насправді став одним з нас⁸² і в самих звичайних моментах щоденного життя показав нам людське обличчя Всемогутнього. Любив дітей⁸³,

вивідав був від мудреців. Тоді справдилось те, що сказав був пророк Єремія: В Рамі чути голос, плач і тяжке ридання: то Рахиль плаче за дітьми своїми й не хоче, що її втішити, бо їх немає. Якже вмер Ірод, ангел Господній з'явився вві сні Йосифові в Єгипті і каже: Встань, візьми дитячко та його матір і повернись в Ізраїльську землю, бо вмерли ті, що чигали на життя дитячка. Устав він, узяв дитячко та його матір і прийшов в Ізраїльську землю.

⁷⁸ Див. Мт 11, 27: *Коли він ще говорив, якась жінка з юрби голосно до нього промовила: Блаженне лоно, котре тебе носило, і груди, котрі тебе кормили. А він відказав: Дійсно, але блаженні і ті, що слухають Божого Слова і його виконують.*

⁷⁹ Див. Мк 5, 25-29: *А жінка, що дванадцять років страждала на кровотечу й натерпілася чимало від лікарів численних та витратила все, що мала, а допомоги ніякої не зазнала, - ба, навпаки, ще гірше було їй, - почувши про Ісуса, підійшла в юрмі ззаду та й доторкнулась його одежі. Мовляла бо: Як доторкнуся до його одежі - видужаю. І всох тієї ж хвилини витік її крови, і вона зчулася тілом, як одужала від хвороби.*

⁸⁰ Див. Sw. Atanazy, *Contra Arianos* 67, PG 26, 289 с: *Слово прийняло людське тіло, щоб його перебожествити*".

Pseudo Makary, *Homilia* 5, 8, PG 32, 513b; *ibid.*, 25, 9-10: *"Все стане яскравим, все проникне світлом стане вогнем. Як тіло Господа на горі Табор було прославлене, перемінене в славу Бога і в безмежну світлість, так тіла усіх святих будуть прославлені і перемінені, бо як від одного полум'я засвічуються усі лампи, так тіла усіх святих - частини Христового тіла - будуть змушені стати як Він"*.

Sw. Teresa z Lisieux, *Rekopis* A, 57r: *"Все є чисте для чистих (див. Тит 1,15), а душа проста і праведна ні в чому не достерегає зла, тому що в дійсності зло існує тільки в нечистих серцях..."*

⁸¹ Див. Léon Bloy, *Lettres à sa fiancée*, Paris 1922, s. 80-81: *Брамо небесна!* (Літанія до Божої Матері). Тільки Бог може знати, який зміст вносять ці святі форми до найчистіших [сердець] під час медитації і, що їм підказує повна таємності фізіологія. Я, котрий визнаю тільки абсолютні ідеї, пройшов би понад усіма знаними течіями психології, і пішов би просто до того дуже міцного ствердження, котрим – як видається мені – можна усе витлумачити. Отож кожна жінка, чи знає вона про це чи ні, є переконана, що її родоводні органи - це Рай. *Plantaverat autem Dominus Deus Paradisum voluptatis a principio*, etc. (Бут 2,8). І тому жодного прохання, жодної відмови, жодної муки не вистачить, щоб отримати цю безцінну перлину, за котру навіть діамантами [з інших] галактик не вдалося б заплатити. Отже, зрозумій, в цьому контексті, як багато вона дає, коли віддається, а одночасно побач велич святотоцтва, коли вона продається. [...] І ось мій цілковито несподіваний висновок. Жінка МАЄ РАЦІЮ, коли так думає і коли домагається такої думки. Вона має цілковиту рацію, тому що ЦЯ ЧАСТИНА ЇЇ ТІЛА БУЛА ДАРОХРАНИТЕЛЬНИЦЕЮ ЖИВОГО БОГА, і ніхто не може закреслити границь *солідарності* в цій предивній містерії".

Sw. Grzegorz Palamas, *In dormitionem* B. V. M., PG 151,468ab; 151,472b: *"Бажаючи сотворити образ абсолютної краси і показати ангелам і людям могутність своєї архітектури, Бог вчинив Марію ідеально красивою. Зібрав в ній всю красу, яка є в інших створіннях і зробив з неї ніби коштовну перлину, яка прикрашає всі видимі і невидимі створіння. [...] зробив з неї шляхетну красуню, котра прикрашає [ангелів та людей], підносячись від Землі аж до Неба, і навіть вище Неба"*.

⁸² Див. *Gaudium et spes*, 22: *"Бо самий таки Син Божий, через своє вочленення, злучивсь якимось з кожною людиною. Працював людськими руками, думав людським розумом, діяв людською волею, кохав людським серцем. Зроджений з Марії Діви, справді став одним із нас, подібний до нас у всьому, крім гріха"*.

⁸³ Мк 10, 14-16: *Пустить дітей приходити до мене, не боронить їм: таких бо Царство Боже. Істинно кажу вам: Хто Царства Божого не прийме, як дитина, - не ввійде до нього. І обнявши їх, поклав на них руки і благословив їх.*

Лк 9, 47-48: *Ісус, знаючи думки їхніх сердець, узяв малу дитину, поставив її біля себе і сказав їм: Хто приймає цю малу дитину в моє ім'я, той мене приймає; а хто мене приймає, той приймає того, хто мене послав, бо хто найменший поміж усіма вами, той-великий.*

захоплювався красою квітів⁸⁴, спостерігав за птахами⁸⁵, виноградниками⁸⁶ і жнивами⁸⁷. Плавав у човні⁸⁸ і допомагав ловити рибу⁸⁹. Мандрував по містах і селах з Дванадцятьма та кількома жінками⁹⁰, відпочивав, змучений дорогою⁹¹, відчував голод⁹² і спрагу⁹³. Спробував приязні⁹⁴ і зради⁹⁵, і програшу злочинцеві. Глибоко зворушувався, розчулювався⁹⁶, лякався і обливався потом⁹⁷, плакав над гробом приятеля⁹⁸

⁸⁴ Див. Мт 6, 28-29: *Гляньте на польові лілеї, як ростуть вони: не працюють і не прядуть. Та я кажу вам, що й Соломон у всій своїй славі не вдягався так, як одна з них.*

⁸⁵ Див. Мт 8, 20: *А Ісус каже до нього: Лисиці мають нори й птиці небесні - гнізда, а Син Чоловічий не має де голову прихилити.*

Мт 13, 4: *І коли він сіяв, деяке [зерно] впало край дороги, і прилетіло птаство і повидзьобувало його.*

Лк 12, 24: *Гляньте на круків, що не сіють, ні жнуть; нема в них ні комори, ні стодоли, а проте Бог їх годує. Оскільки більше варті ви від птахів!*

⁸⁶ Див. Мт 20, 1: *Царство Небесне подібне до чоловіка-господаря, який рано-вранці вийшов найняти робітників у свій виноградник.*

Мт 21, 33: *Слухайте іншу притчу. Був один чоловік-господар, що насадив виноградник. Він обвів його огорожею, видовбав у ньому чавило, вибудував башту, винайняв його виноградарям і відійшов.*

Мк 12, 1: *І почав до них промовляти притчами: Один чоловік насадив виноградник, обвів його муром, видовбав винотоку, збудував башту, винайняв його виноградарям і відіхав на чужину.*

⁸⁷ Див. Мт 9,37: *Тоді він каже своїм учням: Жнива великі, та робітників мало.*

Мк 4, 26-29: *Із Царством Небесним так, як з отим чоловіком, що кидає насіння в землю: чи спить він, чи встає, чи то вночі, а чи вдень, - насіння те кільчитьесь й росте. А як - він сам не знає. Сама від себе земля плід приносить: спершу стебельце, потім колос, а потім повну в колосі пшеницю. А коли плід доспіє, він зараз же з серпом посилає, бо жнива настали.*

⁸⁸ Див. Лк 5, 1-3: *Одного разу, коли народ юрмився коло нього, щоб почути слово Боже, і він стояв біля Генезаретського озера, побачив два човни, що стояли край озера; рибалки вийшли з них і полоскали сіті. Він увійшов в один з човнів. що належав Симонові, і попросив його відплисти трохи від землі, а сам, сівши, з човна почав народ учити.*

Лк 8, 22: *Одного дня Ісус увійшов до човна з учнями своїми і сказав їм: Переплиньмо на той бік озера. І відплили.*

⁸⁹ Див. Лк 5, 4-6: *Коли він перестав говорити, сказав до Симона: Відчали на глибіню та й закиньте ваші сіті на ловитву. Озався Симон і каже: Наставнику, всю ніч трудилися ми й нічого не піймали, але на твоє слово закину сіті. Так вони й зробили, і піймали велику силу риби, і їхні сіті почали рватися.*

⁹⁰ Див. Лк 8, 1-3: *По тому Ісус проходив через міста та села, проповідуючи й звіщаючи Добру Новину про Царство Боже. З ним були дванадцять і деякі жінки, що були оздоровлені ним від злих духів і недуг: Марія, звана Магдалина, з якої вийшло сім бісів, Йоанна, жінка Хузи, Іродового урядовця, Сусанна та багато інших, що їм допомагали з своїх маєтків.*

Лк 13, 22: *Ісус проходив через міста та через села, навчаючи й простуючи до Єрусалиму.*

⁹¹ Див. Йо 4, 6: *Натомився з дороги Ісус, тож і присів біля криниці; було ж під шосту годину.*

⁹² Див. Лк 4, 2-4: *Дух повів його в пустиню, де сорок день його спокушав диявол; і протягом тих днів Ісус не їв нічого. Коли ж вони скінчились, він зголоднів. А диявол йому й каже: Якщо ти Син Божий, скажи оцьому каменеві, щоб став хлібом. Ісус озався до нього: Писано, що не самим лише хлібом житиме людина.*

⁹³ Див. Йо 4, 7.9: *Надходить же жінка з Самарії води взяти. Ісус до неї каже: Дай мені напитися. [...] Отож каже до нього жінка самарянка: Юдей еси, а просиши напитися в мене, жінки самарянки?*

⁹⁴ Див. Лк 10, 38-40: *Коли ж вони були в дорозі, він увійшов в одне село, і якась жінка, Марта на ім'я, прийняла його в хату. Була ж у неї сестра, що звалася Марія; ця, сівши в ногах Господа, слухала його слова. Марта ж клопоталась усякою прислугою.*

⁹⁵ Див. Лк 22, 47: *Коли ще говорив, аж ось надходить юрба, і на чолі її йде один з дванадцятьох, званий Юда; і підійшов він до Ісуса, щоб його поцілувати. А Ісус сказав до нього: Юдо, поцілунком видаєш Чоловічого Сина?*

Див. Лк 22, 57: *А він відрікся, кажучи: Не знаю його.*

⁹⁶ Див. Йо 11, 33: *Побачив Ісус, що вона плаче, а й юдеї, що прийшли з нею, плачуть і собі, тож відчув жалоці в душі і, зворушений, запитав: Де поклали ви його?*

і над своїм містом⁹⁹. Його можна було запросити на обід, на вечерю¹⁰⁰ чи весілля¹⁰¹. Днями був для людей. Не мав навіть часу, щоб попоїсти¹⁰². Був готовий розмовляти вночі¹⁰³. Всім робив добро, і не мав де приклонити голови¹⁰⁴. Злились на Нього¹⁰⁵, висміювали¹⁰⁶, нарікали на проти Нього¹⁰⁷, виганяли з міста¹⁰⁸. Багато людей говорило, що Він одержимий і безумствує¹⁰⁹. Так думали навіть Його родичі¹¹⁰. Усвідомлював, що Його ненавидять¹¹¹, що змушений буде багато вистраждати¹¹², і що Його хочуть вбити¹¹³. Наперекір всьому виявився найпрекраснішим серед людських синів¹¹⁴, і світ

⁹⁷ Див. Лк 22, 44: *Повний скорботи та тривоги, ще пильніш молився, а піт його став, мов каплі крові, що падали на землю.*

⁹⁸ Див. Йо 11, 34-35: *Кажуть йому: Іди, Господи, і поглянь. Заплакав Ісус. І заговорили юдеї: Бач, як він його любив!*

⁹⁹ Див. Лк 19, 41: *І як наблизився і побачив місто, він над ним заплакав.*

¹⁰⁰ Див. Лк 7, 36: *Просив його хтось із фарисеїв, щоб їв з ним. І увійшов Ісус до фарисея в хату й сів за столом.*

Лк 11, 37: *Коли він говорив їще, якийсь фарисей запросив його на обід до себе. Ісус увійшов і сів за столом.*

¹⁰¹ Див. Йо 2, 1-2: *Третього ж дня весілля відбувалося в Кані Галилейській, і була там мати Ісусова. Отож запрошено на те весілля й Ісуса та його учнів.*

¹⁰² Див. Мк 3, 20: *Повертається він додому, а народ знову там юрмиться, так що вони не мали змоги й попоїсти.*

Мк 6, 31б: *Тих що приходили й відходили так було багато, що вони не мали часу навіть щось перекусити.*

¹⁰³ Див. Йо 3, 1: *З фарисеїв один чоловік був, Никодим на ймення, зверхник серед юдеїв. Прийшов він до Ісуса вночі...*

¹⁰⁴ Див. Лк 9, 57-58: *А як вони подорожували, сказав хтось до нього: Я піду за тобою, куди б ти не пішов. Ісус озвався до нього: Лисиці мають нори й птаці небесні гнізда, Син же Чоловічий не має де голови приклонити.*

¹⁰⁵ Див. Йо 7, 23б: *...ви ж нарікаєте на мене, що я в суботу цілу людину здоровою вчинив!*

¹⁰⁶ Див. Лк 8, 52-53: *Всі плакали за нею і голосили. Він же мовив: Не плачте, вона не вмерла.*

Лк 23, 11: *Тоді Ірод з вояками своїми, зневаживши його й насміявшись з нього, надів на нього білу одіж і відіслав його назад до Пилата.*

¹⁰⁷ Див. Йо 6, 41-43: *І обурились юдеї на нього, що сказав був: Я хліб, який з неба зійшов, і говорили: Чи то ж не Ісус, син Йосифів, що його батька - матір ми знаємо? Як же він тепер твердить: Я зійшов з неба? А Ісус їм у відповідь: Не ремствуйте між собою.*

¹⁰⁸ Див. Лк 4, 29-30: *І вставши, вигнали його геть за місто і повели його на край гори, на якій було збудоване їхнє місто, щоб скинути його додолу. Та він, пройшовши серед них, пішов далі.*

¹⁰⁹ Див. Йо 10, 18.20: *Я кладу моє життя, щоб знову його взяти. Ніхто його в мене не забирає, бо я сам кладу його від себе. Владу бо маю його покласти і владу маю назад його забрати; від Отця мого прийняв я цю заповідь. Численні з них [Юдеїв] мовили: Навіжений він і з глузду з'їхав. Навіщо його слухаєте?*

¹¹⁰ Див. Мк 3, 21: *Довідавшись про те його свояки, вийшли, щоб його взяти, бо було говорено: Він не при собі!*

Йо 7, 5: *Навіть і брати його, отже, не вірували в нього!*

¹¹¹ Див. Йо 7, 7: *Не може світ вас ненавидіти, - а мене він ненавидить, бо я свідчу проти нього, що діла його лихі.*

¹¹² Див. Лк 9, 22: *Далі додав: Син чоловічий має багато страждати; старші, первосвященники та книжники його відкинуть і уб'ють, та він на третій день воскресне.*

Лк 9, 43-45: *Всі були захоплені величчю Божою. І як усі дивувалися всьому, що Ісус чинив, він сказав до своїх учнів: Затямте собі добре ці слова: Син Чоловічий має бути виданий у руки людям. Однак, вони не розуміли цього слова; воно було від них закрите, так що вони його не додумались і боялися його спитати про це слово.*

¹¹³ Див. Лк 13, 31: *Якраз тієї хвилини підійшли деякі фарисеї і сказали йому: Вийди і йди звідси, бо Ірод хоче тебе вбити.*

¹¹⁴ Див. Пс 45, 3: *Найкращий ти на вроду між людськими синами, краса розлита на устах у тебе; тому то Бог благословив тебе повіки.*

*пішов за Ним!*¹¹⁵

Закоханий

7. Бог на сторінках Святого Письма різними способами показує нам свою любов і багаторазово запевняє, що любить¹¹⁶ кожду і кожного з нас так, як улюблений любить свою улюблену¹¹⁷. Бачимо, як Він сумує за нами і прагне нашої близькості¹¹⁸. Шукає нас, бігає за нами¹¹⁹, цілує, пригортає до себе¹²⁰ і голубить¹²¹, знає навіть найпотаємніше¹²². Дуже часто сперечається з нами¹²³, розмовляє з великою

¹¹⁵ Див. Йо 12, 19: *А фарисеї між собою говорили: Бачите, що годі щось зарадити, бо весь світ іде за ним.*

¹¹⁶ Див. 1 Йо 4, 9-12: *Цим виявилася до нас любов Божя, що Бог свого єдинородного Сина послав у світ, щоб ми жили через нього. Любов же полягає не в тому, що ми полюбили Бога, а що він полюбив нас і послав Сина свого - примирення за гріхи наші. Любі, коли Бог так полюбив нас, то й ми повинні один одного любити. Бога ніхто ніколи не бачив. Коли ми любимо один одного, то Бог у нас перебуває, і його любов у нас досконала.*

Йо 3, 16: *Бог бо так полюбив світ, що Сина свого Єдинородного дав, щоб кожен, хто вірує в нього, не загинув, а живе життям вічним.*

Йо 15, 9: *Як мене Отець полюбив, так я вас полюбив. Перебувайте у моїй любові!*

Йо 17, 23: *Я - в них, і ти - в мені, - щоб вони були звершені в єдності, щоб світ збагнув, що послав еси мене, та й ізлюбив їх, як ізлюбив мене.*

Гал 2, 20: *Живу вже не я, а живе Христос у мені. А що живу тепер у тілі, то живу вірою в Божого Сина, який полюбив мене й видав себе за мене.*

Еф 5, 2: *...Христос полюбив вас і видав себе за вас, як принос та жертву приємного Богові запаху.*

¹¹⁷ Див. Kard. Hans Urs von Balthasar, *Przedmowa w: Adrianna von Speyer, Das Hohelied*, Einsieden 1972, s.5: "Сьогодні нічого не треба більш, ніж заглиблення в цю таємницю подружого з'єднання між Христом і Церквою. Тільки тут, а не в зміні інституційних структур, можна побачити фундаментальні реформи Церкви".

О. Antonio Sicari OCD, *Święta historia Miłości*, w *Communio* 5(89) 1995 s.6: "Треба зазначити, що також ціле Святе Письмо (що особливо помітно в пророчих книгах та книгах повчальних) спонукає читати святу історію в термінології, котра показує зв'язок між нареченими".

¹¹⁸ Пп 2, 9.14: *Мій любий [...] стоїть за нашою стіною, крізь вікна заглядає, крізь ґрати зазирає[...] і сказав до мене: [...] дай глянути на твоє личко, дай голос твій почути! Бо голос твій солодкий, і личко твоє принадне.*

¹¹⁹ Див. Пп 2, 8-9: *Уважно! Мій любий! Ось він іде, він стрибає по горах, по горбках скаче. Мій любий - немов оленця або оленятко.*

¹²⁰ Див. Пп 1, 12: *Тоді як цар був за своїм столом, народ мій розлив свій запах.*

¹²¹ Див. Пп 2, 4-6: *Він увів мене в бенкетний покій, і любов - стяг його надо мною. Підсильте мене тістечками виноградними, яблуками мене одушевляйте, бо я з любови знемагаю. Ліва рука його під головою в мене, а правою він мене обіймає.*

¹²² Див. Йо 2, 24-25: *Ісус [...] бо знав усіх їх, а й потреби не мав, щоб хтось йому свідчив про людину, відав бо сам, що міститься в людині.*

Пп 7, 2-9: *Які бо гарні твої ноги у сандалях, дочко князя! Круглота твоїх стеген, неначе ланцюгові кільця, робота рук мистецьких. Пупок твій - кубок круглий, вина замішаного в ньому не бракує. Лоно твоє - ворох пшениці, оточений лілеями навколо. Двоє грудей твоїх, як двоє оленят, близнят оленця. Шия твоя, мов вежа із слонюкості. Очі твої, немов ставки [...] Твоя розмова, мов вино добірне.*

¹²³ Див. Пп 5, 2-6; 6, 4-5: *Ось чую: стукає мій любий: Відчини мені, о моя сестро, моя любя! Моя голубко, моя чиста! Бо голова у мене роси повна, кучері у мене - нічних капель. Я скинула із себе мою одежу: як мені її надягнути? Помила собі ноги: як мені їх бруднити? Мій любий просунув руку через дірку в дверях, і нутро здригнулось у мені. Я встала відчинити [...] відчинила [...] та любий мій уже відвернувся, пішов*

відвертістю¹²⁴, і такої ж відвертості очікує від нас¹²⁵. Ніколи ні до чого не примушує, тільки тихенько пропонує і лагідно просить¹²⁶. Хотів би нас покорити і закохати в себе. Він, багатий і всемогутній, радіє кожній дрібниці з нашого боку і хоче бути беззахисним перед нашою любов'ю¹²⁷, і коли ми чекаємо, що Він промовлятиме і наказуватиме, як цар, Він говорить до нас, як закоханий¹²⁸. Ця любов не є скороминущим почуттям з Його сторони, а є вірною¹²⁹, відповідальною¹³⁰, і сильнішою за смерть¹³¹. Він з'єднався з нами віковичним Завітом як чоловік із жінкою¹³². Це не тільки поетична метафора, це дійсність, яку переживаємо в таїнствах¹³³. В таїнстві Хрещення Ісус Христос, котрий вже заплатив за нас, як молодий своєю пречистою кров'ю¹³⁴, і який вийшов назустріч людині, стаючи чоловіком¹³⁵, особисто виходить назустріч¹³⁶ кожному і кожній з нас, щоб просити нашої руки, бо хоче як молоду,

далі, дух у мені захопило, як він заговорив був. Шукала я його, та не знайшла вже; я кликала його, та він не обізвась до мене. [І вмить чую як говорить:] Гарна ти моя люба [...], принадна [...], грізна немов загони з прапорами. Відверни від мене твої очі, бо вони мене чарують.

¹²⁴ Див. Пп 7, 9б-10а: *Хай груди твої будуть [для мене], мов грона виноградні, а запах твого подиху, мов запах яблук. Твоя розмова, мов вино добірне.*

¹²⁵ Див. Пп 7, 11-13: *Я - для мого любого, і до мене звернене все його бажання. Ходи, мій любий! Ходім у поле, та заночуймо у селах. Устаньмо у виноградниках раненько, гляньмо, чи виноград броститься, чи його квіт відкрився, чи зацвіли вже яблуні гранатові. Там обдарую я тебе любов'ю.*

¹²⁶ Див. Пп 3, 5: *Я заклинаю вас, дочки єрусалимські, сарнами та ланями пільними, щоб не розбуджували любові моєї, покіль вона того не схоче.*

¹²⁷ Див. Пп 4, 9: *Ти полонила моє серце [Alfonso Schökel, Il Cantico dei Cantici. La dignità dell'amore, с. 20:] Ти вкрала мені серце", моя сестро-дружину! Ти полонила моє серце одним лиш твоїм оком, однією перлиною твого намиста! [Wulgata: "одним волосом що виється на твоїй шії"]. Blaise Arminjon, La Cantate de l'Amour, с. 19-20: "Ти довела мене до шаленства, моя сестро улюблена. Ти довела мене до шаленства одним твоїм поглядом, однією перлиною твого намиста".*

¹²⁸ Див. Пп 3, 11-4, 1-7: [Люди:] *Вийдіть дочки сіонські, й гляньте на царя...[Цар:] Яка ж бо ти прекрасна, моя люба! Очі твої [...] волосся [...] зуби [...] твої губи й твоя бесіда мила. [...] твої скроні [...] шия [...] двоє грудей [...] Уся ти гарна, моя люба, і вади нема в тобі!*

¹²⁹ Див. Іс 54, 10: *Гори зрушаться й горби похитнуться, моя ж любов від тебе не відступить.*

¹³⁰ Див. Пп 4, 6-7: *Покіль день дише холодочком і тіні утікають, зійду собі на гору мірри, на ладану горбочок. Уся ти гарна, моя любі і вади не ма в тобі!*

¹³¹ Див. Пп 8, 6-7: *...Любов бо. як смерть сильна; ревності люті, немов пекло. Стріли її - вогнені стріли, правдиве полум'я Господнє. Водам великим любові не вгасити, ані рікам її не затопити.*

¹³² Див. напр. Іс 54, 5.7б.10: *Бо твій муж - твій Творець, Господь сил - його ім'я. [...] Каже Бог твій: [...] з великим співчуттям тебе приймаю.*

Іс 62, 5: *І як одружується хлопець з дівчиною, так твій будівничий одружиться з тобою. Як молодий радіє молодою, так Бог твій радітиме тобою.*

¹³³ Див. Kard. Jean Danielou, *Biblia e liturgia w Vita e pensiero*, Mediolan 1965, ss. 254-255: "Заручени Христа з Церквою тривають в sacramentalному житті від їх інаугурації аж до завершення в парузії".

¹³⁴ Див. Sw. Augustyn, *In Iohannis Evangelium Tractatus* 8, 4: "Господь прибув запрошений на весілля. Щож дивного, що прийшов на весілля до конкретного дому Він, котрий на цей світ прибув на весілля. [...] Має отже тут улюблену, яку відкупив своєю кров'ю. [...] Жертвують люди якісь земні прикраси, золото, срібло, дорогоцінні каміння, волосся невільників, маєтки на селі, ґрунти. А чи хтось пожертвував свою кров?"

¹³⁵ Див. Jan Chryzostom, *Catechesi batesimali*, Città Nuova Editrice, ss. 75-77 passim. : "... дорогою втілення прибіг до [нас, як до] молодої".

Grzegorz Wielki, *Super Cantica Canticorum*, 2, 9: PL. 79, 497: "Христос прийшов, готуючись до зустрічі з власною улюбленою, приймаючи нашу людську природу"

¹³⁶ Див. Jan Chryzostom, *Catechesi batesimali*, Città Nuova Editrice, ss. 75-77 passim. : "Сьогоднішній день є останнім днем катехез... одже оголошую вам, що за два дні надійде. Встаньте отже, приготуйте лампи і

вести у свій дім¹³⁷ і з'єднатися з нами, як з дружиною¹³⁸. У воді хрещення омиваємося, немов молода перед шлюбом. Потім Ісус вбирає нас в самого себе, неначе в шлюбну сукню¹³⁹, одягає нам на руку обручку зі свого Хреста¹⁴⁰, обсилає Дарами Святого Духа, і, нарешті, - немов бідну дівчину, знайдену при дорозі¹⁴¹, вводить до царської сім'ї, роблячи царівною¹⁴² і прибраним дитям свого Отця¹⁴³. Миропомазання зміцнює в нас

приймійте з палаючими вогниками Царя Небес. Встаньте і чувайте. **Улюблений** прийде отже до вас не вдень, а посеред ночі. Такий отже є звичай, що жінок віддають чоловікам пізнім вечером.[...] не казав людській природі йти до Нього, але Він сам прийшов до нас, бо це Молодий приходить до Молодої... Немає нічого дивного в тому, що так є і між людьми... Але в випадку Христа і спільноти Церкви дивує той факт, що, будучи Богом [...] Він захотів наблизитись до нашої природи і, покинувши батьківський дім, не через якесь звичайне перевтілення, а дорогою втілення прибіг до Молодої”.

¹³⁷ Див. Jan Chryzostom, *Catechez chrcielne*, I, 1.3: “Ось надійшли для нас бажані і милі дні духовних заручин. [...] Тому хочемо до вас говорити, як до подружньої обраниці, котру ведуть до святої кімнати, про нечисленні багатства і невимовну любов улюбленого”.

¹³⁸ Див. Dydymo Slepес, *De Trinitate*, 2, 13: PG 39, 692: “ В хрестильній воді, той, котрий сотворив нашу душу, бере її за жінку”.

Jan Chryzostom, *De resurrectione*, 5: PG 50, 441:” Християнська ініціація - це духовні заручини”.

Orygenes, *Omellie sulla Genesi*, 10, 4, Città Nuova Editrice, 1978, s. 172 : “ Христос названий улюбленим/ чоловіком душі, з котрим душа вінчається, коли доходить до віри”.

¹³⁹ Див. Jan Chryzostom, *Catechesi battesimali*, 4, 1-2, Città Nuova Editrice, ss. 75-77 passim. : [...] коли прийшов і знайшов ту, котру мали привести до Нього як Його улюблену, нагою і бридкою, одягнув на неї чисту сукню, блиск і славу котрої ані словом не вимовити, ані розумом не збагнути. Як же мені це сказати? Самим собою прикрив нас неначе сукнею: Всі бо ви, що у Христа христилися, у Христа одягнулися. (Гал 3, 27) [...]”.

¹⁴⁰ Див. Jakub z Sarug, cyt. za *Dio Amore ci dona deificazione*, Città Nuova Editrice 1990, s. 83: “ Який же молодий помер для своєї молодої? Ісус Христос заплатив за свою улюблену власною кров'ю і викував для неї подружню обручку зі цвяхів свого Хреста. Шалена любов Бога до своєї улюбленої. Перед цією любов'ю Серафими закривають собі очі. Возлюбив її і самого себе видав за неї, щоб вчинити її святою і непорочною (Еф 5, 27)”.

¹⁴¹ Див. Єз 16, 1-63: *Так говорить Господь Бог до Єрусалиму: [...] При народинах твоїх, тоді як ти на світ з'явилась, ні пупця тобі не обрізано, ні водою тебе не обмито, ні сіллю не натерто, ані в пелюшки не повито. Нічیه око тебе не пожалувало, щоб із милосердя до тебе хоч одне щось із цього тобі зробити. Ні, тебе викинуто в поле, гидуєчи тобою, коли ти народилась. І йшов я мимо тебе й побачив, як ти вовтузилась у власній крові, і сказав тобі: Живи у твоїй крові, рости, немов трава в полі. Ти виросла, зробилась великою й дійшла до прекрасної вроди. Позаокруглювались у тебе груди та й волосся виросло густо, тільки була ти гола, некрита. Я переходив попри тебе й уздрів, і ось видно було, що прийшла твоя пора любови. І я наклав полу одежі моєї на тебе й прикрив твою голізну. Я присягнув тобі, увійшов у союз з тобою, - слово Господа Бога, - і ти стала моєю. Я викупав тебе в воді, обмив із тебе кров і намастив тебе олією. Я одягнув тебе в гаптовану одягу, обув тебе в сап'янци, підперезав тебе вісоном і вкрив тебе шовком. Я прикрасив тебе оздобами, надів тобі на руки обручки, а на шию намисто. Я дав тобі каблучку до носа, і кульчики до вух і пишній вінець тобі на голову. Ти розкошувала в золоті й у сріблі, одяг твоя була - вісон, шовк і гаптована тканина. Питльованою мукою, медом і олією ти годувалась. Прекрасною ти стала, хоч би й у цариці. І слава твоя пронеслась поміж народами з-за твоєї вроди, бо вона була досконала величчю, яку я поклав на тебе, - слово Господа Бога.*

¹⁴² Див. Jan Chryzostom, *Catechez chrcielne*, XI, 2: “[...] зодягнулись ви у Христа. Отже на ці шати від початку дивлячись пророчими очима Давид так заволав: *Стоїть цариця по твоїй правиці* (Пс 45, 10) [...] та що була вбога і без пошани, стала близько царя”.

¹⁴³ Див. Там же, I, 6-9: “Хоча в такому стані, в самій пропасті гріха бачить занурену душу, не звертає добрий Господь уваги на її наготу і непривабливість [...] а протягує до неї руки. [...] *Слухай, дочко, глянь, прихили твоє вухо і забудь народ твій і дім батька твого. І цар жадатиме краси твоєї* (Пс 45, 11-12). Дивись, як з першого слова показує свою доброту у дочкою бажає називати ту, котра зійшла з праведної дороги. [...] Не жадає рахунку з гріхів, не вимагає повного винагородження. [...] просить тільки забути про все минуле. [...] Забудьте – говорить, - про те, що минуло, забудьте про свої злі вчинки, слухайте і приклоніть свої вуха і приймійте спасенне зауваження. [...] Забудь про дім свого Батька, цебто про давній спосіб життя, котрий довів тебе до цієї злиденності. Забудь про все це і викинь

свідомість того, що ми з Ним є *одним духом*¹⁴⁴ і розпалює вогонь любові, котра не дозволяє нам мовчати¹⁴⁵, але підштовхує, щоб ми прилюдно визнавали Його і пишалися, що Він споглянув на нас з любов'ю. В Євхаристії Ісус Христос - новий Адам, - заснувши¹⁴⁶ на дереві хреста, дає нам Життя зі свого відкритого боку¹⁴⁷, віддає нам своє Тіло, єднається з нашим духом¹⁴⁸ і перемінює нас в себе¹⁴⁹. Отже, для нас брати участь в Євхаристії - це ніби бути на спільному балу з нагоди власного шлюбу і переживати подальші наслідки цього. Дійсно, під час Євхаристії Ісус Христос засідає при столі як улюблений, а нас бажає мати при собі як улюблену¹⁵⁰. Подружнє сопричастя допомагає нам зрозуміти глибину і реалізм євхаристичного причастя¹⁵¹. Пам'ятаємо, що святий Павло вбачає мету всієї апостольської діяльності в приготуванні людини до зустрічі з Христом¹⁵².

його зі свого серця. [...] відійди [...] від старої закваски і злости, в якій ти жила, усунь холод з твоєї душі і з твого тіла. Цар бажає твоєї краси”.

¹⁴⁴ Див. 1 Кор 6, 17: *Хто ж пристає до Господа, є одним духом.*

¹⁴⁵ Див. 2 Кор 5, 13-15: *Бо коли ми не при собі, то для Бога; а коли розсудливі, то для вас. Бо любов до Христа спонукує в нас цю думку: Коли один умер за всіх, то всі вмерли. А він [Христос] умер за всіх, щоб ті, що живуть, жили вже не для самих себе, а для того, хто за них умер і воскрес.*

¹⁴⁶ Див. Бут. 2, 21-25: *Тоді Господь Бог навів глибокий сон на чоловіка, і коли він заснув, узяв одне з його ребер і задулив те місце тілом. Потім з ребра, що його взяв від чоловіка, утворив Господь Бог жінку і привів її до чоловіка. І чоловік сказав: Це справді кість від моїх костей і тіло від мого тіла. Вона зватиметься жінкою, бо її взято від чоловіка. Так то полишає чоловік свого батька й матір і пристає до своєї жінки, і стануть вони одним тілом. А були вони обое, чоловік і його жінка, нагі, та (одне одного) не соромилися.*

¹⁴⁷ Див. Jan Chryzostom, *Le catechesi battesimali [Katechezy chrzcielne]*, 7, 17-18, Città Nuova Editrice, 1982, s. 135: “Зі свого боку Христос створив Церкву. Так як з боку Адама була утворена Єва. Так би мовити, як колись Господь взяв і з боку утворив жінку, так сьогодні дає нам кров і воду зі свого боку і формує Церкву”.

¹⁴⁸ Див. Mikołaj Castilas, *La vita in Cristo*, IV, 3: “Передусім у тому, що з нами єднається, Він показує свою любов. Велика таємниця - говорить святий Павло, прославляючи це з'єднання (Еф 5, 32). Такими, власне, є прославлені заручини і весільний бал, під час яких Найсвятіший Чоловік бере за жінку Церкву. Це тільки через цю Тайну, поміж інших тайн, ми є тілом з Його Тіла і кістьми з Його костей. І як різні частини тіла живуть, завдяки голові і серцю, так само і той, хто споживає моє Тіло - говорить Господь - буде жити завдяки мені (Йо 6, 57)”.

¹⁴⁹ Див. Sw. Grzegorz z Nyssy, *Oratio Catechetica* 36, 2; 37, PG 45, 92d: “Віра єднає нас міцно з тим, що боже. В таїнстві євхаристичного Хліба і Вина втілене Слово єднає своє обожнене тіло з нашим, щоб його обожнити”.

Sw. Cyryl Aleksandryjski, *Thesaurus*, 34, PG 75, 598: “Ми, Святині Святого Духа, названі богами, тому що через наше з'єднання з Ним, ввійшли у сопричастя з божественною і невимовною природою”.

¹⁵⁰ Див. “Блаженні, котрі є запрошені до Його столу”.

¹⁵¹ Див. Kard. Jean Danielou, *Biblia e liturgia w: Vita e pensiero*, Mediolan 1965, s. 273:” Євхаристичне причастя дійсно вважається за подружнє з'єднання: є прийняття (агапе) любові через з'єднання”.

Teodoret z Сургу, *Interpretatio in canticorum PG 81, 128a*: “Споживаючи Тіло і кров Улюбленого, здійснюємо з ним подружнє єднання”.

¹⁵² Див. 2 Кор 11,1нн: *Я за вас ревную Божими ревностями, бо я вас заручив одному лиш чоловікові, появив вас чистою дівою Христові. Але боюся, щоб, як змії був обманув Еву своїм підступом, так не попусувався думки ваші, й ви не відхилилися від простоти й чистоти щодо Христа. Бо коли б хтось прийшов і проповідував іншого Ісуса, не того, що його ми вам проповідували, або якби ви прийняли іншого Духа, якого ви не прийняли, або іншу Євангелію, якої ви не одержали - ви б радо терпіли. Однак, гадаю, що я нічим не нижчий від тих архиєпископів! Хоч я і неук словом, але не знанням, як ми вам перед усіма та в усьому показали.*

Зневажений

8. До глибини душі зворушує нас доля Ісуса Христа, закоханого в людину до /безумства Хреста, але незважаючи на це, багато хто з нас проходить повз Нього з безглуздою байдужістю і буде своє родинне щастя так, ніби Він не є необхідним фундаментом¹⁵³, скелею¹⁵⁴, наріжним каменем всілякої будови¹⁵⁵. Нехтують Його Словом, ніби це не було Слово Життя, нехтують Його Церквою і Його священиками¹⁵⁶, начебто це не була ціна Його крові¹⁵⁷. Цинічно сміються з найсвятіших знаків Його любові. Часто “зневажений, відкинутий людьми”, які вважають його за ніщо і принижують, Ісус Христос прагне бути найбільш Закоханим без взаємності, але мало “хто переживає Його долею”¹⁵⁸.

Любов не люблять!¹⁵⁹ Відчуваємо провину і сором за такий стан речей¹⁶⁰.

¹⁵³ Див. 1 Кор 3, 10б-11: *Нехай же кожний вважає, як він буде. Іншої бо основи ніхто не може покласти, крім покладеної, якою є Ісус Христос.*

¹⁵⁴ Див. Мт 7, 24-27: *Кожний, хто слухає ці мої слова й виконує їх, подібний до розумного чоловіка, який збудував свій дім на скелі. Полила злива, потоки розлились, подули вітри й натиснули на той дім, та він не повалився, бо був збудований на скелі. А кожний, хто слухає ці мої слова й не виконує їх, подібний до необачного чоловіка, який збудував свій дім на піску. Полилася злива, розіллялися ріки, подули вітри й ударили на той дім, і він повалився, і руйна його була велика.*

¹⁵⁵ Див. Мт 21, 33.37-39.42: *Був один чоловік-господар, що насадив виноградник. Він обвів його огорожею, видовбав у ньому чавило, вибудував башту. [Див. Іс 5,2п] Наприкінці послав до них свого сина, кажучи: Матимуть пошану до мого сина. Та виноградарі, узрівши сина, заговорили між собою: Це спадкоємець. Нумо, вб'ємо його й заберемо собі його спадщину. І взявши його, вивели геть з виноградника й убили. [...] Ісус сказав їм: Чи в Письмі не читали ви ніколи: Камінь, що відкинули будівничі, став каменем наріжним? Див. Пс 118, 22н.*

¹⁵⁶ Див. Лк 10, 16: *Хто слухає вас, мене слухає; а хто гордує вами, мною гордує; а хто гордує мною, гордує тим, хто послав мене.*

¹⁵⁷ Див. Sw. Teresa z Lisieux, *Rękopis A*, 45v: “Однієї неділі, коли я дивилась на іконку, що зображувала нашого Господа на Хресті, вразив мене вигляд крові. [...] Я відчула великий біль при думці, що ця кров падає на землю, і ніхто не спішить її збирати. Я вирішила тривати в душі біля ніг Христа [...] В моєму серці безперервно лунав крик Ісуса на Хресті: *Прагну!* Ці слова розпалили в мені незаний досі, але дуже живий жар... Я хотіла дати пити моєму Улюбленому але одночасно відчувала, що і мене з'їдає *прагнення* душ...”

¹⁵⁸ Див. Іс 53, 3-9.

Див. *Dives in misericordia*, 7: “Той, котрий прийшов оздоровляючи і творячи добро, лікуючи всі хвороби і всі слабкості, здається, сам найбільше заслуговує на милосердя і *взиває до милосердя* тоді, коли опиняється прибитим до Хреста і віддає духа. Тоді в особливий спосіб заслуговує на милосердя - і не отримує його від людей, котрим чинив добро, і навіть найближчі не в змозі Його оберекти і вирвати з рук переслідувачів. [...] Правдиво і страшно терпить”.

Див. *Redemptor hominis*, 9: “Відкуплення світу - дивовижна тайна любові [...]”.

¹⁵⁹ Це заклик Франциска з Асізі. На початку свого шляху так волав він, піднесений і захоплений красою цієї любові, прагнучий віддатися її коханняю. Під кінець свого життя, розбитий хворобами, стражданням і нерозумінням - шепотів ці самі слова зі слізми на очах, відчуваючи з'єднання з тією Не любимою Любов'ю. Хоча протягом всього життя взивав про те саме, на початку це було захоплення закоханого, а під кінець - любовне знання з'єданого/ототоженого.

¹⁶⁰ Див. Sw. Teresa z Lisieux, *Zółty zeszyt*, 7.08.1897, 2: “Ох, як же Господа Бога мало люблять на землі!... Навіть священики і ченці... Ні! Господа Бога не дуже люблять”.

Покірно молимося щоб той Христос, якому даємо стільки приводів для смутку¹⁶¹, Христос, покинутий і розіп'ятий, все більше нас захоплював, зачаровував, манив і притягував до себе; щоб усі побачили в Ньому “Найвище об’явлення Любові”¹⁶².

Наш Улюблений

9. Боже визнання любові, і, разом з цим, доля Ісуса Христа зворушує наше серце¹⁶³. Хоч це цілком перевищує наші сили, ми хотіли б – від свого імені і від імені цілого всесвіту створеного з Любові - відповідати на це гідне подиву та вражаюче визнання¹⁶⁴. Прагнемо з’єднатися з Христом глибоко, безкорисно і безоглядно¹⁶⁵, любов’ю турботливою¹⁶⁶, ніжною і ненасиченою, так, як наречена зі своїм нареченим. Прагнемо,

¹⁶¹ Див. Мт 23, 34.37: *Тому то посилаю до вас пророків, мудреців і книжників. Ви деяких з них уб’єте й розіпнете, а деяких бичуватимете [...] і гонитимете з міста в місто. [...] Єрусалиме, Єрусалиме, що вбиваєш пророків і каменюєш посланих до тебе! Скільки разів хотів я зібрати дітей твоїх, як квочка збирає курчат своїх під крила, - але ви не бажали!*

¹⁶² Див. *Redemptor Hominis*, 10 і 9: “Людина не може жити без любові. Людина залишається для себе незрозумілою істотою, її життя буде позбавлене сенсу, якщо не об’явиться їй Любов, якщо не зустрінеться вона з Любов’ю, якщо її не доторкнеться і не вчинить в якийсь спосіб своєю, якщо не знайде в ній живої участі.[...] Це об’явлення любові [...] називається Ісусом Христом”.

¹⁶³ Див. 1 Йо 4, 16: *Ми пізнали й увірювали в ту любов, яку Бог до вас має. Бог є любов.*

¹⁶⁴ Див. Jan Paweł II, *Homilia* 14. 06.1987, numer 3 w: *Do końca ich umiłowal*, Libreria Editrice Vaticana 1987, s. 238.

Św. Teresa z Lisieux, *List do Celiny*, 15.10.1989: „Ах! Зрозуміймо Його погляд. Так небагато людей можуть його зрозуміти. Ісус чинить нам невимовну благодать і сам нас повчає, показує нам *скриті світла!*... Целіна... Життя коротке, а вічність - без кінця... Давай зробимо з нашого життя безустанну жертву, мучеництво любові, щоб потішати Ісуса. Він хоче тільки *одного погляду, одного зітхання*, але погляду і зітхання, котрі будуть *виключно для Нього*. Нехай усі хвилини нашого життя будуть *тільки для Нього*. А справи цього світу нехай нас торкаються тільки по дорозі. Є тільки одна єдина річ, котру треба зробити підчас ночі, єдиної ночі життя, це *тільки одне*: любити. Любити Ісуса щирим серцем і спасати для Нього душу, щоб був любимий... Ах! Чинити все, щоб Ісус був *коханий!* Целінко”.

¹⁶⁵ Чоловікові/жінці шлюбуюмо ”[...] любов, вірність і подружню чесність і те, що не покину тебе, [...] в здоров’ї і хворобі, в добрій і злій долі аж до кінця [...]” Коли в Ісусі знаходимо улюбленого, ці слова допомагають зрозуміти, про що йдеться в нашому зв’язку з Ісусом.

¹⁶⁶ Див. Лк 8, 1-3: *По тому Ісус проходив через міста та села, проповідуючи й звіщаючи Добру Новину про Царство Боже. З ним були дванадцять і деякі жінки, що були оздоровлені ним від злих духів і недуг: Марія, звана Магдалина, з якої вийшло сім бісів, Йоанна, жінка Хузи, Іродового урядовця, Сусанна та багато інших, що їм допомагали з своїх маєтків.*

Див. Лк 10, 38-39: *Коли ж вони були в дорозі, він увійшов в одне село, і якась жінка, Марта на ім’я, прийняла його в хату. Була ж у неї сестра що звалася Марія; ця, сівши в ноги Господа, слухала його слова.*

Див. Мк 15, 40-41: *Були й жінки, що дивилися здалека. Між ними була Марія Магдалина, Марія, мати Якова Молодшого та Йосифа, і Саломія, що слідом за ним ходили і йому служували, як був він у Галилеї, та й багато інших, що з ним були прийшли в Єрусалим.*

Див. Йо 19, 25: *А при хресті Ісусовім стояли його матери, сестра його матері, Марія Клеопова та Марія Магдалина.*

Św. Teresa z Lisieux, *List do Marii Guérin*, 14. 07. 1889: “Ох! Якби ти знала, як часто ображають доброго Бога! Твоя душа так досконало придатна до того, щоб Його утішити... *Люби Його до безтями* за усіх, котрі Його не люблять!...”

щоб Ісус Христос був завжди перший і найважливіший¹⁶⁷ в цілому нашому житті¹⁶⁸. Хочемо Його любити всім серцем, всім розумом, з всіма нашими силами¹⁶⁹, пригортаючись до Нього, а Його радощі, смутки і турботи, боротьбу і перемоги, нехтування, відкидання і біль переживати в нашій сім'ї як власні¹⁷⁰.

НАША РОДИНА

Подружнє життя - це дорога до святості

10. Подружнє життя є нашим покликанням і нашою місією. Це наш особливий спосіб йти за Христом, і, як наслідок - наша дорога до святості¹⁷¹. Це сам Ісус Христос віднайшов нас двох¹⁷² з поміж тисяч, *покликав і послав*, щоб ми - так як і Він - розповідали світові нашим спільним життям про Любов, яка єднає Пресвяту Трійцю¹⁷³ і - так як Він – віддавали себе один за одного без кінця¹⁷⁴. Наше подружжя є таїнством, значить, кожна, без винятку, хвилинка нашого життя, все, що діється поміж чоловіком і

Див. Мк 16, 1-3: *Якже минула субота, Марія Магдалина, Марія, мати Якова, та Саломія купили пахоців, щоб піти і намастити Ісуса. Рано-вранці, першого дня тижня, прийшли вони до гробу, як сходило сонце, та й говорили між собою: Хто нам відкотить камінь...*

¹⁶⁷ Див. Brat Karol de Foucauld, *Ecrits spirituels*, ss. 14 і 18: “Коли кохаємо, то не втрачаємо з поля зору того, кого кохаємо! [...] Менше живемо собою, більше тим, кого кохаємо”.

¹⁶⁸ Див. Jan Paweł II, Там же: “Любити можна себе, і ближніх, і світ, та тільки люблячи Бога: люблячи понад усе”.

¹⁶⁹ Див. Мт 22, 37; Мк 12, 30.

¹⁷⁰ Див. Sw. Teresa z Lisieux, *List do Celiny*, 14. 07. 1889: “Бог гідний захоплення. Але перед усім - гідний любові, отже любимо Його. Любімо Його настільки, щоб терпіти заради Нього усе, що тільки Він захоче, навіть пригнічення душі, байдужість, тривоги, позірну холодність... В цьому полягає велика любов, коли любимо Ісуса, навіть тоді, коли не відчуваємо солодощів цієї любові... Це мучеництво... Досконале! Вмираймо як мученики. Ах! Моя Целінко... Солодка луна моєї душі! Розумієш?... Мученики ігноровані. Знані тільки самому Богу. Мученики, яких око створинь не в змозі зауважити. Мученики без пошани, без тріумфу... Ось любов, наближена до героїзму. Але якогось дня Бог їх помітить...”

¹⁷¹ Див. *Gaudium et spes*, 48: “Справжня подружня любов підноситься до Божої любові, і кермується та й збагачується спасительною силою Христа й спасенною дією Церкви, щоб подруги успішно прямували до Бога та й мали допомогу й потіху в своєму високому призначенні батька-матері. Тому для виконання обов'язків і достоїнства свого стану, християнські подруги скріплюються і немов посвячуються окремою святою тайною; і силою її виповнюючи своє подружнє і сімейне призначення, сповнені Христового духа, яким їхнє життя стає пройняте вірою, надією і любов'ю - щораз більше наближаються до свого власного здосконалення і взаємного освячення, а тому, взагалі, і до прославлення Бога”.

¹⁷² Див. Лк 10, 1: *Після цього Господь призначив сімдесят двох інших і послав їх перед собою в кожне місто й місце, куди сам мав прийти.*

¹⁷³ Див. Бут 1, 27: *І сотворив Бог людину на свій образ; на божий образ сотворив її; чоловіком і жінкою сотворив їх.*

Див. Мк 10, 6-8: *...на початку створення Бог створив їх чоловіком та жінкою. Ось чому чоловік покине свого батька-матір і пристане до жінки своєї, й обоє будуть одним тілом; тому вже не двоє, лише - одне тіло.*

¹⁷⁴ Див. Еф 5, 25: *Чоловіки, любіть своїх жінок, як і Христос полюбив Церкву й видав себе за неї.*

дружиною: наші слова, жести і вчинки, *завжди* розповідають про те, що діється поміж Богом і людиною, з'єднаними Завітом спасіння¹⁷⁵. Завжди і всюди намагаємося бути виразною і якнайкращою іконою Бога в Святій Трійці Єдиного і носити в собі вмирання Ісуса, щоб Його життя об'явилося в нас в усій повноті¹⁷⁶. Щоб виконати це завдання пам'ятаймо весь час, що в день нашого шлюбу, коли заключали ми між собою Союз Любові, Церква привела нас, немов за руку, до віттаря і наказала вдивлятися в Ісуса Христа, котрий заради Нового і Вічного Завіту приносить в жертву самого себе.

Створені, щоб бути одно

11. Пам'ятаймо, що наш Бог - три рівні Особи, котрі так глибоко і правдиво люблять одна одну, що утворюють Неділиму Едність - сотворив нас чоловіком і жінкою на подобу своєї єднаючої Любові¹⁷⁷. Наше серце проникає Архиерейська Молитва Христа: “[...] молю [...] за тих, які [...] увірують в мене, щоб усі були одно, як ти, Отче, в мені, а я в тобі, [...] щоб світ увірував, що ти мене послав [...] та й ізлюбив їх, як ізлюбив мене”¹⁷⁸. Прагнення з кожним днем все більше ставати *одним*¹⁷⁹ “в правді і любові”¹⁸⁰, є

Gaudium et spes, 48: “Христос Господь [...] перебуває з ними, щоб, як Він сам полюбив Церкву і видав себе заради неї, так само і подруги любили себе взаємним самовідданням в непроминаючій вірності”.

¹⁷⁵ Див. *Gaudium et spes*, 48: “Бо як колись Бог вийшов назустріч своєму народові в союзі любови й вірності, так і Спаситель Людства і Жених Церкви виходить назустріч християнським подругам у Тайні Подружжя. І перебуває з ними...”

¹⁷⁶ Див. 2 Кор 4, 10: *Увесь час носимо в тілі мертвоту Ісуса, щоб і життя Ісуса в нашій тілі було явним.*

¹⁷⁷ Див. Бут 1, 26-27: *Тож сказав Бог: Сотворімо людину на наш образ і на нашу подобу. І сотворив Бог людину на свій образ; на божий образ сотворив її; чоловіком і жінкою сотворив їх.*

Бут 2, 18-25: *Тоді сказав Господь Бог: Не добре чоловікові бути самому; сотворю йому поміч, відповідну для нього. І сотворив Господь Бог з землі всіляких польових звірів і всіляких птахів піднебесних і привів їх до чоловіка побачити, як він назве їх; як саме чоловік назве кожне живе створіння, щоб воно так і звалось. І дав чоловік назви всякій скотині, всякому птаству піднебесному і всякому звіреві польовому, але для чоловіка не знайшлося помічі, йому придатної. Тоді Господь Бог навів глибокий сон на чоловіка, і коли він заснув, узяв одне з його ребер і затулив те місце тілом. Потім з ребра, що його взяв від чоловіка, утворив Господь Бог жінку і привів її до чоловіка. І чоловік сказав: Це справді кість від моїх костей і тіло від мого тіла. Вона зватиметься жінкою, бо її взято від чоловіка. [В єврейському оригіналі: *ish*=чоловік *isha*=жінка; о. Яков Вуск перекладає: чоловік-чоловічина] *Так то полишає чоловік свого батька й матір і пристає до своєї жінки, і стануть вони одним тілом* [=однією дійсністю; одним битом].*

Див. Jan Paweł II, *Przemówienie do Instytutu „Pro Familia”*, 23. 04. 1994.

¹⁷⁸ Йо 17, 20-23.25-26: *Та не лиш за цих молю, але і за тих, які завдяки їхньому слову увірують в мене, щоб усі були одно, як ти, Отче, в мені, а я в тобі, щоб і вони були в нас об'єднані; щоб світ увірува., що ти мене послав. І славу, що ти дав мені, я дав їм, щоб вони були одно так само, як і ми одно. Я - в них, і ти - в мені, - щоб вони були звершені в єдності, щоб світ збагнув, що послав еси мене, та й ізлюбив їх, як ізлюбив мене. Праведний Отче! Світ не спізнав тебе, але я тебе спізнав, а й оті спізнали, що послав еси мене. І об'явив я їм твоє ім'я, і об'являти буду, щоб любов, якою ти полюбив мене, в них перебувала, - а я в них!*

¹⁷⁹ Див. Mała Siostra Magdalea, *Regula Życia*, 118: “Будуть вміти пробачати сімдесят сім разів, (див. Мт 18, 22), тобто нескінченно, стараючись забути те, що їм спричинило біль. І розпочнуть заново, з серцем повним радості, доброзичливості і милосердя”.

єдиним стилем щоденного життя нашого подружжя¹⁸¹ і однією з найважливіших рис духовності нашої Спільноти¹⁸². Натхнення і наочну лекцію цього “єдиного буття” знаходимо у Втілені, яке увінчує Пасхальна Таємниця Ісуса Христа, котрий, возлюбивши спільноту Церкви, видав за неї самого себе¹⁸³.

Жити в світлі правди про людину

12. Прагнемо, щоб у світі ясніла повним блиском правда про людину¹⁸⁴. Намагаємося щораз наново відкривати, і щораз глибше, зі свіжістю почуттів, переживати вартість любові, подружжя і родини, тайну людського тіла і дар сексуального життя¹⁸⁵. З пошаною дивимось на жінку: доньку-сестру-матір-кохану. Відкидаємо “недоречні балачки і непристойні жарти”¹⁸⁶. Цінуємо чистоту серця і цнотливість тіла¹⁸⁷.

¹⁸⁰ Див. *Gaudium et spes*, 24; *List do rodzin* 8.

¹⁸¹ Див. *Casti connubii*: “Через подружжя єднуються із собою і зростаються душі, і зростаються раніше і міцніше ніж тіла, і то не через проминаюче чуттєве чи духовне почуття, а через розважну і міцну постанову волі. Це об’єднання душ постає з Божої ухвали, святого і непорушного зв’язку. Така природа подружжя виняткова і властива тільки йому...” Цит. за *Breviarum Fidei* VII, 609.

¹⁸² Див. Пс 55, 13-15.17-19.23: *Якби то ворог глузував із мене, я - стернів би; якби мій ненависник та повстав на мене, від нього я сховався б. А то ти, чоловіче, моя рівня, друг мій і мій знайомий, з котрим ми собі разом любо розмовляли, до дому Божого ходили собі у святковому гуртку. Я ж візвю до Бога, і Господь мене врятує. Увечорі й уранці і опівдні я квилитиму й стогнатиму, і мій голос він почує. Він визволить у мирі мою душу від тих, що на мене роблять засідки. [...] Залиши на Господа твою турботу, і він тебе підтримає: повіки не допустить, щоб справедливий захитався.*

¹⁸³ Див. *Familiaris consortio*, 13: „Комунія між Богом і людьми знаходить своє остаточне відтворення в Ісусі Христі, улюбленому, котрий любить людство і віддається йому як Спаситель, єднуючи його в своєму тілі. Об’являє Він первісну правду подружжя, правду про початок і, звільняючи людину від черствості серця, чинить її здібною до здійснення в повноті цієї правди. Об’явлення це досягає своєї остаточної повноти в дарові любові, який дає людству через Слово Боже Ісус Христос, приймаючи людську натуру і складаючи з самого себе жертву на Хресті для своєї улюбленниці - Церкви. В цій жертві цілковито відкривається той задум, який Бог вписав в людськість чоловіка і жінки від моменту створіння”.

Див. Еф 5, 25-27: *Чоловіки, любіть своїх жінок, як і Христос полює Церкву й видав себе за неї, щоб її освятити, [...] щоб появити собі Церкву славу, без плями чи зморшки або чогось подібного, але щоб була свята й непорочна.*

¹⁸⁴ Див. 2 Кор 3, 18: *Ми ж усі, мов дзеркало, відкритим обличчям віддзеркалюємо Господню славу й переображуємось у його образ, від слави у славу, згідно з діянням Господнього Духа.*

¹⁸⁵ Див. *Лист до сімей*, 19: “[...] неоманікейська цивілізація приводить до розуміння людської статевої скоріше як ґрунту для маніпуляцій та експлуатації, а не як дійсності того відвічного подиву [...] Це той подив, який відлунує у словах Пісні Пісень: *Ти полонила моє серце, моя сестро-дружино! Ти полонила моє серце одним лиш твоїм оком* (Пп 4, 9) Якими ж далекими є деякі сучасні концепції від глибокого розуміння чоловічості ті жіночості, вміщеної у Божому Об’явленні! Воно відкриває у людській статевої багатство особи, яка знаходить свою справжню цінність у сім’ї та виявляє своє глибоке покликання також у дівоцтві та целібаті для Божої Церкви”.

Див. *Familiaris consortio*, 12: “Комунія любові поміж Богом і людьми становить зміст богоявлення, [...] знаходить свій вимовний вираз в союзі улюблених, заключеному поміж чоловіком і жінкою. Звідси також головний переказ богоявлення: *Бог любить свій народ* є висказаний також звичайними і конкретними словами, через які чоловік і жінка виражають свою подружню любов. Зв’язок їх любові стає зразком і знаком Подружжя єднуючого Бога з Його народом”.

¹⁸⁶ Див. Еф 5, 3-4: *Розпуста й усяка нечистота та захланність щоб і не згадувалися між вами б як це й личить святим* [=тим, котрих Христос вчинив “іншими” серед світу “відділеними” від того, щоб

Дивитися на життя як на святість

13. Людське життя для нас - “диво, яке завжди слід відкривати з новим подивом”¹⁸⁸. Пізнаймо його недоторкану святість від хвилини зачаття аж до природної смерті. Зачаття нової дитини вітаємо в сім’ї молитвою прославлення, як один з найчудовіших дарів Бога. Кожна матір, яка очікує дитину, це для нас *сакрум і містеріум*. Дивимось на неї з вдячністю і турботою. Пам’ятаємо, що вона дійсно знаходиться в *блаженному стані*.

Охороняючи зачаття життя, ми не можемо нетерпляче ставитися до малих дітей і без поблажливості – до молодих матерів. Малих дітей обдаровуємо пошаною¹⁸⁹ і сприймаємо серйозно. Ми сердечні, терпеливі і поблажливі до них в костелі також¹⁹⁰.

Любимо людей похилого віку, а своє старіння приймаємо з вдячністю за кожен рік життя і з радістю духа. Пильнуємо, аби не бути смішними у безустанній погоні за молодістю.

Турбуватися про красу серця

14. Вразливість на красу¹⁹¹ людини і світу¹⁹² в самих звичайних моментах нашого

дивитися на життя згідно з критеріями світу]. *Так само безсоромність чи балачки безглузді й порожні жарти, - воно бо непристойне; а радше - дякуйте Богові.*

Див. Św. Bazyli, *Reguly krótsze*, 13: „Відповідна інтонація голосу, стриманність в словах, вдалий момент, особливі розмовні і особисті вирази відзначають тих, що живуть молитвою. Все це знати неможливо. Якщо не позбутися звичаїв світу і світських розмов”.

¹⁸⁷ Див. Мт 5, 8: *Блаженні чисті серцем, бо вони побачать Бога.*

¹⁸⁸ Див. Jan Paweł II, *Anioł Pański* 7. 02. 1993.

¹⁸⁹ Див. Мт 18, 10: *Глядіть, щоб ви ніким з оцих малих не гордували: кажу бо вам, що ангели їхні на небі повсякчас бачать обличчя мого Небесного Отця.*

Мк 9, 36: *Потім узяв дитину, поставив її серед них і, обнявши її, каже до них: Хто прийме одне з таких дитят в моє ім’я, - мене приймає; а хто мене приймає, не мене приймає, а того, хто послав мене.*

Мт 18, 2-7: *Ісус покликав дитину, поставив її серед них - і каже: Істинно кажу вам: Якщо ви не навернетися і не станете, як діти, не ввійдете в Небесне Царство. Хто, отже, стане малим, як ця дитина., той буде найбільший у Небеснім Царстві. Хто приймає дитину в моє ім’я, той мене приймає. А хто спокусить одного з тих малих, що вірують в мене, такому було б ліпше, якби млинове жорно повішено йому на шию, і він був утоплений у глибині моря. Горе світові від спокус.*

¹⁹⁰ Див. Мт 21, 15: *Первосвященники та книжники, побачивши [...] дітей, що кричали в храмі: “Осанна Синові Давида!” – обурилися [...] А Ісус відповів їм: Отож хіба ви ніколи не читали: “Устами немовлят та ссуших ти вчинив собі похвалу”. І покинувши їх...*

¹⁹¹ Див. Dionizy Pseudo Areopagita, *De ecclesiastica hierarchia*, III, 7, PG 3, 460D-464A: “Людина створена [на подобу Бога, це означає] згідно з віковичним Архетипом Краси”;

Św. Bazyli, *Regulae fusius tractatae*, PG 31, 912A: Це тому “за своєю природою люди прагнуть Краси і сумують за Нею”.

Paweł Ewdokimow, *Teologia della Belleza*, s. 29: „Краса є блиском правдивого”, отже, немає

родинного і професійного життя виходить з наших сердець піснею прославлення на честь Бога, відблиском¹⁹³ і діянням котрого є все насправді прекрасне.¹⁹⁴ Хотіли б ми, щоб краса, була все більше присутня в нас¹⁹⁵ і в нашому світі¹⁹⁶, пригтовляючи в цей

нічого дивного в тому, що „Краса спасе світ”, як пише Ф. Достоевський;

Grzegorz z Nyssy, *De opificio hominis*, 18, PG 44, 192CD: Святий це той, хто “показує яким красивим є Бог”

¹⁹² Див. Бут 1, 31: *І побачив Бог усе, що створив: і воно було дуже добре.*

Див. Brat Karol de Foucaul, *Reglement des Petites Soeurs*, 10: “В кожній людині, за заслоною і всім удаваням, будуть бачити істоту невимовно святу”.

Mała Siostra Magdalea, *Regula Życia*, 107: „Старайся відзиватися до жилки доброти, яка існує в кожній людині. В кожній, навіть в такій, котра уявно видається найбільш віддаленою від Христа, будеш бачити істоту любиму і спасену Ним”.

¹⁹³ Див. Św. Bazyli, *De Spiritu Sancto* 9, 22, PG 32,109: „Як чисті і прозорі тіла, коли проникає їх світло, сіяють як воно і передають іншим цей блиск, так душі, в котрих мешкає Святий Дух, самі стають духовними і на інших випромінюють ласку”.

Św. Cyryl z Arles, *Thesaurus* 5, PG 75, 65-68; 189b: „Брати участь в Божестві Сина, означає бути переображеним Богом, бути проникнутим тим, що Боже - як розігріте залізо є проникнуте теплом вогню - і дозволяти, щоб випрміювала з нас повнотою свого блиску краса невимовної натури Найсвятішої Трійці”.

¹⁹⁴ Див. *Лист до сімей*, 20: Христос [...] приходить [...] щоб відновити те, що у людині є Божим даром, що у ній є *одвічно добрим і гарним* і що становить основу прекрасної любові. Історія прекрасної любові деякою мірою співпадає з історією спасіння людини. [...] Любов, щоб бути дійсно прекрасною, повинна бути Божим даром, повинна прищеплюватися в людських серцях Святим Духом і постійно у них підтримуватися (див. Рим 5, 5). Церква це добре усвідомлює тоді, коли у Святій Тайні Подружжя просить Святого Духа відвідати людські серця. Щоб бути насправді прекрасною любов'ю, тобто даром людини для людини, вона повинна походити від Того, хто сам є даром і Джерелом усіх дарів. Саме так стається у Євангелії, коли йдеться про Марію і Йосифа. Прекрасна любов, оспівана у старозавітній *Пісні Пісень*, стала їх долею на самому порозі Нового Завіту. Йосиф міг думати і говорити про Марію: <<сестро-дружину>> (Пп 4, 9). Марія, Богородиця, зачала за дією Святого Духа, і з того самого Святого Духа почалася та прекрасна любов, яку Євангелія так делікатно вписує у контекст великої тайни.

Коли ми говоримо про прекрасну любов, то одночасно говоримо про красу. Говоримо про красу любові й про *красу людини, яка силою Святого Духа здатна на таку любов*. Говоримо про красу чоловіка та жінки, про їхню красу як братів або сестер, як наречених, як подружньої пари. Євангеліє вияснює не тільки тайну прекрасної любові, але й не менше глибоку тайну краси, яка, як і любов, походить від Бога. Вони є від Бога обоє: чоловік і жінка, особи, покликані стати даром один для одного. З первісного дару Духа, який дає життя, впливає їхній взаємний дар бути чоловіком і жінкою - не менш, як і дар бути братом і сестрою. Все це знаходить підтвердження у тайні Воплочення, яка стала в історії людства джерелом нової краси”.

¹⁹⁵ Див. Św. Jan Damascęski, *Homilia in Transfigurationem Christi*, PG 96, 565: „Під час Переображення Господнього те, що Боже виявилось сильнішим від того, що людське і дало тілові велич властиву Божій славі”.

Św. Grzegorz Palamas, *Homilia in Praesentationem B. V. M.*, цит. за *Dio Amore ci dona la deificazione*; „Бог є Світлістю і живе в тих, котрих любить і котрі люблять Його. Хто з'єднаний із Світлом, [...] сам стає ніби світло”.

Św. Grzegorz z Nazjanzu, PG 44, 869a цит. за *Dio Amore ci dona la deificazione*, Citta Nuova Editrice 1990, s. 57: „Наближаючись до Світла, душа стається світлом. Ти стала красивою, наближаючись до мого Світла. Наближаючись, увібрала в себе участь у Моїй Красі”.

Św. Augustyn, Ep. 187 *Ad Dardanum*, 41; *Enchir.* 56: „Бог присутній скрізь зі своїм божеством, але не скрізь прийнятий [...] Він не живе так само в усіх, котрі Його приймають, серед Святих деякі є ними більше, ніж інші. Тому що Бог більше в них перебуває. В дійсності Світло є завжди таке саме, але хто ж даліше від світла за сліпого, хоча світло постійно заливає ті осліплі очі? Так само Бог є скрізь, але мешкає тільки в тих, котрі Його приймають”.

¹⁹⁶ Див. Mała Siostra Magdalena, *Regula życia*, 107: „Маєш бути ніби посмішкою для світу. Як промінь сонця, котрий потрапляє до темної і холодної кімнати, щоб освітити її і зігріти. Пам'ятай, що один погляд любові, звернений на когось зневаженого, може зародити в ньому промінчик надії і радості, а також показати гідність кожної людини тим, хто буде бачити цю усмішку”.

спосіб дороги Євангелія. Стараємося розвивати внутрішню красу¹⁹⁷, знаючи, що про чарівність людської особи говорить “серце з непорушеним спокоєм і лагідністю духа”¹⁹⁸. Ми сумуємо за світом, де дозрівають плоди Святого Духа: “Любов¹⁹⁹, радість, спокій, терпеливість, доброзичливість, смирення і стриманість”²⁰⁰. Просімо Бога, щоб вчинив нас людьми восьми блаженств²⁰¹. Пам’ятаємо, що любов - це плід молитви, що любов ближнього - це знак нашої правдивої любові до Бога і правдивого з Ним з’єднання.

Піклуватися про красу тіла

15. Хоч надаємо першість піклуванню про красу душі, не занедбуємо піклування про красу свого тіла. Робимо це не з марнолюбства, а заради Бога. Адже це Він нас сотворив і захоплювався нашою красою, призначив їй спеціальну місію²⁰² і хотів, щоб людське тіло було вікном душі²⁰³. Вдячні Богові, що сотворив нас жінками і

¹⁹⁷ Див. Одкр 21, 2: *І побачив я місто святе, Єрусалим новий, що сходить з неба від Бога, приготований, мов наречена, прикрашена для мужа свого.*

Іс 60, 19: *Бог твоїй - славою твоєю.*

Суд 5, 31б: *А ти, що тебе люблять, хай будуть немов сонце, що сходить у повній силі.*

¹⁹⁸ 1 П 3, 3-5а: *Нехай ваша краса буде не зовнішня - заплітання волосся, накладання золотих обручок чи прибирання в шати, але в середині людського серця, в нетлінності душі, лагідної та мовчазної: це многоцінне перед Богом. Бо колись і святі жінки, які надіялися на Бога, себе приоздоблювали.* [Св. Петро не осуджує прикрас, але заохочує дбати про внутрішнє багатство душі].

¹⁹⁹ Див. Św. Teresa z Lisieux, *Rękopis A*, 81v: “Зрозуміла я, що без любові нічим є всі діла, навіть такі найчудовіші, як воскресіння мертвих чи навернення народів...”

Там же, *List do Marii Guerin*, 27-29. 07. 1890: „Не знаю іншої дороги, щоб дійти до досконалості ніж любов. Любити. Наше серце так досконало для цього створене! [...] є тільки одна особа, котра в змозі зрозуміти всю глибину цього слова – любити. Тільки Ісус...”

²⁰⁰ Гал 5, 22.

²⁰¹ Мт 5, 3-10: *Блаженні вбогі духом, бо їхнє Царство Небесне. Блаженні тихі, бо вони успадкують землю. Блаженні засмучені, бо будуть утішені. Блаженні голодні та спрагли справедливості, бо вони наситяться. Блаженні милосердні, бо вони зазнають милосердя. Блаженні чисті серцем, бо вони побачать Бога. Блаженні миротворці, бо вони синами Божими назвуться. Блаженні переслідувані за правду, бо їхнє Царство Небесне.*

Św. Grzegorz z Nazjanzu, *Carmina I*, II, 9,19, PG 37, 688: „Бог, названий любов’ю і миром, звиває нас, щоб ми стали Любов’ю і Миром як Він. Ці чесноти є мірилом нашого обоження”.

²⁰² Див. Jan Paweł II, *Homilia wygłoszona 2 czerwca 1980 r. Podczas Mszy Św. na placu przed bazyliką św. Teresy w Lisieux*: „Краса існує для того, щоб надихати до праці, а праця, щоб воскреснути”, писав Ципріан Норвід, один з видатних поетів і мислителів польської землі [...] Дякуємо Отцю, Сину і Святому Духу [...] за Святу Терезу з Ліз’є. Дякуємо за чисту, просту і глибоку красу, котра об’явилася Церкві і світові в її образі. Ця краса захоплює. А Тереза з Ліз’є має особливий дар захоплювати красою своєї душі. Навіть якщо знаємо, що ця краса була важкою, зростала в терпінні, але все одно - не перестає вона зачаровувати наші душі [...] чари ці весь час пробуджують наші серця до праці [...]. До цієї найважливішої праці, яка вчить людину бути людиною”.

²⁰³ Див. Там же, *Mężczyznę i niewiastę stworzył ich*, Libreria Editrice Vaticana 1986, s. 59: „Коли перший чоловік, побачивши жінку, вигукує: <<... це кістка з моєї кістки і тіло з мого тіла>> (Бут 2, 23), стверджує без вагання людську тотожність обох. Саме через це можна сказати: ось тіло, яке виражає <<особу>>! [...] це <<тіло>> виявляє <<живу душу>> (ВТ: <<істоту>>), ту, яку <<Ягве Бог вдихнув>> в людину [...].”

чоловіками, уникаємо в одязі і стилі буття всього, що стирає цю різницю статі²⁰⁴. Не хочемо бути невільниками моди. Якщо треба – йдемо проти течії. Через солідарність з вбогими нам заважає вишуканість. Однак, зберігаючи простоту і скромність в одязі, одночасно дбаємо, щоб одягатись не тільки просто, але й зі смаком і відповідно до віку, і, таким чином, виявляти в собі красу, яка не є нашою власністю, але Божим даром і дарунком для світу. Натомість, в жестах і в способі існування дбаємо про елегантність, зберігаємо простоту і гідність без кокетливості і панібратства. Такий стиль вбирання та існування допомагає зберегти чистоту, приносить радість нашим близьким, і всім допомагає бачити в нас *велич людства*.

Шукати Правди і служити Правді

16. Кожен з нас мусить наполегливо шукати правди²⁰⁵ про Бога, про світ і про самого себе, щоб не тільки в виняткових моментах, але й серед звичайних, навіть найбанальніших²⁰⁶ обов'язків щоденного життя, розвиватись як людина і як християнин. Правда є в Ісусові²⁰⁷. Він народився, прийшов на світ для того, щоб дати свідомство Правди²⁰⁸. Правду про Бога, про світ і про нас самих можемо пізнати тільки в світлі Правди, яка б'є з обличчя і серця Приниженого і Розіп'ятого. Людей, ситуації і вчинки можна побачити раніше, але правда про них відкриється тільки тоді, коли помітимо Ісуса на дорозі свого життя, коли побачимо як Він на нас дивиться і зрозуміємо Його погляд²⁰⁹. Отже, щоб “подивитися Правді в вічі”, треба нам якомога

²⁰⁴ Там же, s.42: „[...]чоловічість і жіночість [...] два взаємодоповнювані почуття сенсу тіла. [...] Присутність жіночого елемента біля чоловічого і разом з ним має значення, котре збагачує людину в усій перспективі її справ – справи спасіння також”.

Там же, s. 59: “[...] людина з'являється тепер в вимірі взаємного дару, виразом якого [...] є людське тіло в усій первісній правді своєї чоловічості і жіночості. Тіло, яке виражає жіночість <<для>> чоловічості і взаємно чоловічість <<для>> жіночості, виявляє взаємність і сопричастя осіб [...] Чоловічість/жіночість - тобто стать - є первісним знаком творчого обдарування, і одночасно усвідомленого людиною - як чоловіком/жінкою - і начебто первісно <<пережитого>> дару. З таким значенням входить <<стать>> до теології тіла”.

Kard. Hans Urs von Balthasar, *Theodramatik* II, 1, Einsiedeln, s. 334: „Аж до окремої клітинки тіла чоловіка має риси чоловічі, а тіло жінки - риси жіночі, подібно і всі емпіричні переживання і усвідомлення себе кожної людської особи”.

²⁰⁵ Див. Sw. Teresa z Lisieux, *Pisma*, I, Kraków 1971, s. 258: „...о Ісусе, ти знаєш, що шукаю правди...”;

Там же, II, s. 525: “Так, здається мені, що я завжди шукала тільки правди. Так, зрозуміла покору серця”.

²⁰⁶ Див. Сир 39, 27: *Усе благочесним іде на благо, - для грішних же злом обернутись може.*

²⁰⁷ Див. Еф 4, 21: *Як це про нього чули й були навчилися у ньому, як то воно справді є в Ісусі.*

²⁰⁸ Див. Йо 18, 37а: *Я на те уродився і прийшов у світ на те, щоб свідчити істину.*

²⁰⁹ Див. Лк 22, 61-63: *І Господь, обернувшись, глянув на Петра, і задав Петру Господнє слово, коли Господь йому сказав: Петре, перше, ніж півень заспіває, ти мене відречешся тричі. І, вийшовши звідти, заплакав гірко. Тим часом люди, що держали його, б'ючи його, над ним знущалися.*

частіше мати перед очима Хрест Христа, а також Його вчинки і слова²¹⁰. Одночасно потребуємо великої покори²¹¹, щоб будувати наше життя згідно з тим, що побачимо в Божих Очах. Нам потрібна любов²¹², щоб *пізнати*²¹³ *Правду* тим пізнанням, яке є улюбленням²¹⁴ і з'єднанням, і через те *визволяє*²¹⁵ жар покути і нові сили діяння. Нам потрібне серце, яке вміє слухати²¹⁶, щоб ми не заглушили²¹⁷ Її, тому що Правда про все і всіх є такою, якою її бачить і чує Ісус Христос.

СПІВЖИТТЯ З БОГОМ

Просто і скромно як Свята Родина

17. Зачаровує нас стиль життя Святої Родини, котра у звичайні дні, повні праці і проблем, вміла жити в близькості з Богом, і в великій з Ним приязні, і разом з тим просто²¹⁸ і скромно, не ганяючись за надзвичайностями²¹⁹. Не гонимося за недосяжним.

²¹⁰ Див. *Правда* в: *Słownik teologii biblijnej*, Poznań 1990, s. 767: "Тільки той, хто перебуває в слові Ісуса, дійсно дійде до пізнання правди і, завдяки цій правді, - до внутрішнього звільнення від гріха".

²¹¹ Див. Sw. Teresa z Lisieux: "Покора це правда".

²¹² Див. 1 Йо 4, 8: *Хто не любить, той не спізнав Бога*.

²¹³ Див. Ос 6, 6: *Бо я бажую милости, а не жертви; і знання Бога - над всепалення*.

²¹⁴ Див. Муд 7, 8-10: *Її волів я радше, ніж берла й престоли. Багатство мав я за ніщо в порівнянні з нею. А й безцінне каміння я не поставив нарівні з нею, бо все золото на світі перед нею - піску дрібка, а срібло - як болото, супроти неї. Я полюбив її понад здоров'я і вроду, я волів її мати над світло, бо блиск від неї сну не знає*.

²¹⁵ Див. Йо 8, 31-36: *І сказав Ісус до тих юдеїв, які увірували в нього: Коли ви перебуватимете в моїм слові, ви дійсно будете учнями моїми і спізнаєте правду, і правда визволить вас. Ті йому й відказали: Потомки ми Авраамові й не були ми ніколи невольниками ні в кого. Чого ж говориш: Визволитесь, мовляв? Ісус же їм: Істинно, істинно кажу вам: Кожен, хто гріх чинить - гріха невольник! Невольник не перебуває в домі повсякчас - повсякчас перебуває син. Тож коли Син вас визволить, то справді станете вільні*.

²¹⁶ Ми звикли до перекладів, згідно з якими, коли Соломон просить Бога про найпотрібніше для себе, - просить про мудрість, тоді як в оригіналі дослівно: "Дай мені серце, котре слухає".

Див. Йо 13, 22-25: *Учні ж поглянули один на одного розгублено, не відаючи, про кого він говорив. А був за столом, біля грудей, той з його учнів, що його Ісус любив. До нього й кивнув Симон Петро та мовив йому: Спитайся лишень, хто той, про якого він каже? Отож той, нахилившись до грудей Ісусових, [до серця] йому й говорить: Господи, хто то такий? Той, - відповів Ісус...*

²¹⁷ Йо 18, 37б: *Кожен, хто від істини, слухає голос мій*.

²¹⁸ Karol Wojtyła, *Pieśń o Bogu ukrytym*. II. *Pieśń o Słońcu niewyczerpanym*. 7: „Якщо найбільша любов в простоті,/ а найпростіше прагнення у журбі,/ отже, не дивуйся, що Бог хотів,/аби Його прийняли найпростіші,/ ті, котрі мають чисту душу,/ а для своєї любові не знають слів./ Сам, коли нас возлюбив,/ нас очарував простотою,/ бідною, бідою і сіном...”

Той же, *Pieśń o Bogu ukrytym*. I. *Wybrzerza pełne ciszy*, 16: „Часто думаю про той день зустрічі,/ який буде повний здивування/ тією Простотою,/ з якої взятий світ,/ в котрій перебуває недоторканий/ аж до нині/ – і далі ніж до нині./ І тоді проста необхідність стає щораз більшою тугою/ за тим днем,/ що усе обійме такою незмірною Простотою,/ любовним подихом”.

Вчимося знати свою міру і жити покірно, в тіні, тихо і лагідно²²⁰.

Не возвеличуватися над іншими

18. Ніколи не можна нам навіть думати, що ми становимо якусь *еліту*²²¹. Це було б дуже небезпечно²²², тому що полегшувало б сатані доступ до нашого серця та могло б заглушити в нас потребу постійного навернення, котре є необхідною умовою дійсного, внутрішнього розвитку. Це могло б звести наші відносини лише до товариських, а згодом - стало б початком кінця нашої Спільноти²²³.

Таїнства: особливе місце зустрічі

19. Намагаємося більш свідомо жити літургією Церкви, поглиблювати знання Святого Письма, духовності та богослов'я. Однак, насамперед, хочемо зміцнити наші родини святими таїнствами. Віримо, що Улюблений дав ці прості та покірні знаки Церкві – своїй улюбленій, щоб ми могли єднатися з Ним у якнайглибший та найбільш дійсний спосіб. Прагнемо переживати таїнства, як нашу зустріч з Улюбленим – насамперед, Богом – як занурення в Нього та з'єднання з Ним. *Віримо*, що в таїнствах Він дійсно говорить до кожного з нас устами священників, пробачає, зміцнює та дає нам участь в своєму житті. Віримо, що саме там, в таїнствах, паказує улюбленій спільноті Церкви “свою силу, могутність, міць і славу”²²⁴. Літургію таїнств намагаємося відправляти

²¹⁹ Див. Пс 131: *Серце моє, о Господи, не горде, та й очі мої не несуться вгору. Я не женусь також за тим, що велике й дивне для мене. Я втихомирив та заспокоїв мою душу, немов дитячко на руках у матері своєї немов дитя – душа моя у мене.*

²²⁰ Див. Brat Karol de Foucauld, *Ecrits spirituels*, s. 155: „Практикуйте лагідність в думках. Уникайте і відкидайте від себе кожну думку, переповнену гіркотою, насиллям, злістю, вразливістю, антипатією чи суровим осудженням. Це диявольські нашіптування! Народжуйте і плекайте теплі, сердечні і милосерні думки”.

²²¹ Див. Sw. Teresa z Lisieux, *Żółty zeszyt*, 6. 08. 1897, 8: „[Залишитись малим дитям перед Богом] - це означає усвідомити, що ми - ніщо, очікувати всього від Доброго Бога, як мале дитя очікує всього від свого батька. Нічим не турбуватися, не створювати для себе жодного блага”.

Той же, *List do Celiny*, 25. 04. 1893: „Щоб належати тільки до Нього, треба бути малим, таким маленьким, як краплина роси. Ох! Як же мало душ прагне залишитись такими малими”.

²²² Див. Той же, *List do s. Marii od Najśw. Serca*, 17.09.1896: „По правді кажучи, духовні багатства *чинять людину несправедливою*, [див. Лк 16, 11] якщо вона хоче опиратися на них і схильна вважати їх *чимось великим* і першочерговим [див. *Наслідування Христа*, II, 11, 5]. Ах, відчуваю всім серцем, що зовсім не це подобається доброму Богові в моїй малій душі. Йому подобається бачити, що *люблю мою малість* і моє *вбозтво*. Йому подобається моя *сліпа довіра*, яку покладаю на Його *милосердя*... Це єдиний мій скарб. Кохана Марисю, чому б цьому скарбові не бути твоїм також?”

²²³ Мт 5, 13: *Ви – сіль землі. Коли ж сіль звітріє, чим її солоню зробити? Ні на що не придатна більше, хіба – викинути її геть, щоб топтали люди.*

²²⁴ Див. Пс 63, 3.

якнайчастіше, а священників слухати з “покірністю віри”.

Регулярна праця, щоб дозрівати у вірі

20. Систематично²²⁵, витривало, а одночасно покірно, з радістю в серці²²⁶ та оберігаючи його від неохоти²²⁷, працюємо над власним внутрішнім життям²²⁸. Однак розуміємо, що всяке зусилля в цьому відношенні приречене на невдачу²²⁹, якщо не будемо регулярно – *найкраще раз в місяць* – користатися з Таїнства Покаяння²³⁰, та не будемо

²²⁵ Див. Sw. Teresa z Lisieux, *List do Celiny* 6. 07.1893: Целінко! Як легко подобатись Ісусові, заполювати Його серце! Треба тільки кохати Його і не придивлятися до самої себе, не бути прискіпливою до своїх вад... Твоя Тереза у цей час не на висоті. Ісус вчить її, як *використовувати добро і зло, яке вона знаходить в собі*. [Св. Йоан від Хреста]. [...] Їй належить тільки покластись на Нього, цілковито Йому віддатись, не залишивши для себе нічого”.

²²⁶ Див. Той же, *List do ks. Belliere*, 21. 06. 1897: „Визнаю, що відтоді, як було дано мені зрозуміти любов Ісусового серця, вона вигнала всякий страх з мого серця. Пригадування моїх помилок упокорює мене, каже мені ніколи не розраховувати на власні сили, які є тільки слабкістю. Однак, це пригадування ще більше говорить мені про милосердя і любов. Чи можливо, щоб наші провини не були знищені назавжди у всеперемагаючому полум’ї любові, коли кидаємося в це полум’я зі справжньою дитячою довірою?”

Той же, *Żółty zeszyt*, 6. 08. 1897, 8: „Бути маленькою дитиною перед Богом] - це не засмучуватися своїми помилками; діти часто падають, але вони дуже малі, щоб завдати собі великої шкоди”.

²²⁷ Див. Той же, *Rękopis A*, 80v: „Я ніколи не чула, що помилки *не чинять прикростей Доброму Богові*. Це впевнення наповнило мене радістю і дозволило терпеливо зносити випробовування життя... Я дуже сильно відчула в глибині свого серця, що це правда, тому що добрий Бог більш чуйний, ніж мати”.

²²⁸ Див. Той же, *Akt ofiarowania się Miłości Miłosiernej*: “Сподіваюся, що після цього земного вигнання підуд радити Тобі у Вітчизні. Однак, не хочу накопичувати заслуг, щоб через них потрапити на небо. Хочу працювати тільки з любові до Тебе, тільки з метою – робити Тобі приємність, втішати Твоє Пресвяте Серце і рятувати душі, котрі будуть Тебе кохати повіки. На закаті цього життя стану перед Тобою з порожніми руками, не прошу бо Тебе, Господи, рахувати мої вчинки. Всяка наша справедливість зіпсована в Твоїх очах. [див. Іс 64, 5] Отже, прагну оповитися Твою власною справедливістю і від Твоєї любові отримати навіки Тебе самого. Не хочу ні іншого трону, ні іншої корони, тільки Тебе, мій Улюблений”.

Той же, *Rady i upomnienia*, II, s.268: „Діти не працюють для того, щоб отримати посаду, а, якщо вони слухняні, то для розради батьків. Також не треба працювати для того, щоб стати святим, тільки для того, щоб порадувати Господа Бога”.

²²⁹ Див. Той же, *Rękopis C* 3г: „Ліфтом, який мене піднесе аж до неба, є Твої руки, о Ісусе. До цього мені не потрібно доростати. Навпаки, я повинна стати малою, ставати все меншою”.

²³⁰ Див. Sw. Teresa z Lisieux, *Rękopis C* 36 v: “Відчуваю, що навіть якби на моїй совісті були всі гріхи, які можна було б вчинити, то все одно пішла б із серцем, скрушеним жалем, кинутись в обійми Ісуса, бо знаю, як ніжно Він кохає блудне дитя, яке повертається до Нього”.

Той же, *Żółty zeszyt*, 11. 07. 1897, 6: “Можна було б вважати, що так довіряю Богу, бо не згрішила. Скажи ясно, Матір, що навіть якби я вчинила всі можливі злочини, завжди б мала таку саму довіру. Відчуваю, що вся ця безліч гріхів була б немов крапля води, кинута на розпалену плиту. Далі розкажіть історію наверненої грішниці, котра померла з любові. Люди відразу зрозуміють: “Розповідають про життя отців пустелі, що один з них навернув відому грішницю, шаленства якої обурювали всю околицю. Та грішниця, яку доторкнула благодать, йшла за Святим на пустиню, щоб там відбутися суворо покуту, та ось раптом, у першу ніч подорожі, перш ніж дійшли до міста покути, померла, такий бо великий був її жаль, повний любові. І отець пустелі побачив у ту саму хвилину, як Ангели несли її душу на лоно Бога”. Ось вражаючий приклад того, що хотіла б сказати. Але цього не можна висловити”.

приступати до Святого Причастя *при першій можливості*²³¹. До Таїнства Покаяння приступаємо не поспішаючи, тоді, коли священник має можливість докладно виконати довірене йому Богом служіння лікаря та судді²³².

Постійний сповідник

21. Зібраний протягом двадцяти століть досвід Церкви повчає, що Таїнство Покаяння приносить найкращі плоди, якщо постійно сповідаємося у одного і того ж священника, котрого любимо²³³ і від якого відчуваємо взаємність. Ми повинні пам'ятати про нього в молитві, і бути по відношенню до нього цілком відкритими, довірливими та слухняними²³⁴. Найменша нещирість і непослух по відношенню до нього, а насамперед, *недовіра* до того, через послугу котрого діє Бог, є сатанинською спокусою, яка може мати плачевні наслідки для нашого внутрішнього життя.

Духовний отець

22. *Наша Матір* – Церква - не хоче і не може служити людині лише як бюро послуг. Церква готова опікуватися індивідуально кожним, хто їй це дозволить. Отже, *варто вибрати*²³⁵ собі одного священника духовним отцем, котрий не тільки буде служити нам в Таїнстві Покаяння, але – в дусі *приятні* в Христі – буде товаришувати нам

²³¹ Див. Пс 63, 2: *Боже, ти Бог мій! Тебе шукаю пильно. Тебе душа моя прагне, тебе бажає тіло моє в землі сухій, спраглий і безводній. Отак і я у святині тебе виглядаю, - побачити силу твою й твою славу. [...]* Душа моя насититься.

²³² Див. *Katechizm Kościoła Katolickiego*, 1465: „Вділяючи Таїнства Покаяння, священник виконує послугу Доброго Пастиря, який шукає загублену вівцю, послугу доброго самарянина, котрий перев'язує рани, Отця, котрий чекає на марнотратного сина і приймає Його, коли повертається; справедливого Судді, Котрий незалежно від того, хто перед Ним, чинить суд справедливий, і водночас милосердний. Коротко кажучи, священник є знаком і знаряддям милосердної любові Бога відносно грішника”.

²³³ Див. Sw. Teresa z Avila, *Droga doskonałości*, IV, 12, *Rękopis z Eskurialu*. „Якщо кохаємо тих, котрі нам чинять нам дчасні, земні добродійства, чому б не кохати того, котрий заради нас страждає і трудиться, аби бути добродієм нашої душі. Так, навіть якщо сповідник - людина побожна і духовна, якщо бачиш що дбає про благо душі, котра йому довіряється, не вагаюся стверджувати, що прив'язання до нього може стати дуже ефективним чинником зростання у чеснотах; не раз буде воно для нашої вродженної слабкості енергійним важілем і допомогою у прийнятті великого і складного в Божій Службі... Стережіться його покидати...Треба, щоб диявол втомився, і тоді залишить вас у спокої”.

²³⁴ Див. Лк 10, 16: *Хто слухає вас, мене слухає; а хто гордує вами, мною гордує.*

²³⁵ Див. Karol Wojtyła, *Promieniowanie Ojcowstwa*, s. 35: ”Народжуємося також через вибір - народжуємось тоді духовно і не народжуємось нараз але поступово... Не стільки тоді ми народжуємось, скільки сформовуємося. Але в кожній хвилині, можемо не статись, можемо не народитись. Це залежить від нас. [...] Народження розпочинається від єдності і мандрує до єдності. В цьому є любов. [...] Якщо маєш народитись з отця, мусиш наперед проникнути в глибину його волі. Це є народження через вибір. А *вибрати* - означає прийняти те, що становить мій світ, що є в мені і що є з мене... Чи зумієш це прийняти? [...] Що залишається - це чекати на нову дозрілість, на нову єдність волі, на спільний ритм...”

безкорисливо і тактовно протягом усього нашого життя. Це служіння є чимось набагато глибшим, ніж служіння «керівника, радника чи консультанта», і водночас цілком інше, ніж особа поганського «вчителя». Через духовного отця можемо переживати в нашому житті *випромінювання Божого батьківства*.

Завжди вибирати Бога

23. Керуючись своїм люблячим серцем, зобов'язуємося завжди мати час для Бога²³⁶ та безкорисливо перебувати біля Нього²³⁷. Якщо не вистачає нам часу і для Бога і на розвагу - вибираємо Бога²³⁸. Одночасно прагнемо дбати про тишу в нашому домі і нашому серці²³⁹, щоб Бог мав можливість говорити до нас, завжди, коли захоче. З цієї ж причини, хочемо мати час для наших близьких. Розуміємо потребу належної розваги, однак не хочемо марнувати життя в світі ілюзій²⁴⁰, але жити життям вічним²⁴¹. Не хочемо, щоб бездумний перегляд телепередач чи

²³⁶ Див. *Mszal rzymski, Liturgia Wigilii Paschalnej*: „Христос вчора і сьогодні. Початок і кінець. Альфа і Омега. До Нього належить час і вічність”...

²³⁷ Див. *Лк. 10, 39*: *Була ж у неї сестра, що звалася Марія; ця, сівши в ноги Господа, слухала його слова.*

²³⁸ Див. *Мт 27, 21-23*: *Заговорив правитель і сказав їм: Кого з двох бажаєте, щоб я відпустив вам? Ті відповіли: Варавву. Каже до них Пилат: А що маю робити з Ісусом, що зветься Христос? Усі відповіли: Нехай буде розп'ятий! Спитав він: Що злого вчинив він? Вони ж ще більше заходилися кричати: Нехай буде розп'ятий!*

Мт 6, 24-34: Ніхто не може двом панам служити: бо або одного зненавидить, а другого буде любити, або триматиметься одного, а того знехтує. Не можете Богові служити і мамоні. Ось чому кажу вам: Не турбуйтеся вашим життям, що вам їсти та що пити; ні тілом вашим, у що одягнутись. Хіба життя не більш їжі, тіло - не більш одежі? Гляньте на птиць небесних: не сіють і не жнуть, ані не збирають у засіки, а Отець ваш небесний їх годує! Хіба ви від них не вартісніші? Хто з вас, журячись, спроможен додати до свого віку хоч один лікоть? І про одягу чого ж вам клопотатись? Гляньте на польові лілеї, як ростуть вони: не працюють і не прядуть. Та я кажу вам, що й Соломон у всій своїй славі не вдягався так, як одна з них. І коли зілля польове, яке сьогодні є, а завтра вкидають його до печі, Бог так одягає, то чи не багато більше вас, маловірні? Отож не турбуйтеся, промовлявши: Що будемо їсти, що пити й у що зодягнемось? Про все те побиваються погани. Отець же ваш небесний знає, що вам усе це потрібне. Шукайте перше Царство Боже та його справедливість, а все те вам докладеться. Не журіться, отже, завтрашнім днем; завтрашній день турбуватиметься сам про себе. Доволі днів його лиха.

²³⁹ У письменниці Марії Роджевічівни висіли на стіні такі, укладені нею домашні “заповіді”: “1. Шануй і бережи тишу, тепло і спокій цього дому (щоб і ти їх мав) 2. Будеш весь час зайнятий працею в міру своїх сил, здібностей і уподобань. 3. Не будеш смітити і чинити безладу ані порушення домашнього порядку. 4. Пам'ятай не ранили ані думок ані уст мовою про зле, марне і дурне. 5. Не будеш розповідати, особливо за їжею, про хвороби, каліцтва, кримінали і жалі. 6. Не будеш гніватись, не будеш підносити голосу, за винятком співу і сміху. 7. Не будеш гнітити домашньої атмосфери поганим і похмурим настроєм. 8. Не занось до свого дому диявольської пошани грошей і прокляття його справ. 9. Збережи приятелювання для Божих створінь, для домашніх мешканців таких, як собаки, птахи, коти, черепахи та інші. 10. Не тривожа, а переживай зі спокоем те, що допускає Бог: голод, холод, біду і хворобу”. Цит. за *List do Pani*, 4/25, квітесіа 1995, s.15.

²⁴⁰ Див. *Рим 12, 1-2*: *Тож благаю вас, брати, на милість Божу, віддати тіла ваші як жертву живу, святу, приємну Богові: богослужбу від вас розумну. І не вподібнюйтеся до цього світу, але перемінюйтеся обновленням вашого розуму, щоб ви переконувалися, що то є воля Божя, що добре, що вгодне, що досконале.*

Sw. Teresa z Lisieux, List do Celiny, 15. 10. 1889: „...це правда, що для нас зникли чари цього світу, але ж це летучий дим, а нам залишається дійсність. Так, життя - це скарб... Кожна хвилина його

читання чогось, що не має вартості, крали в нас час, який ми могли б присвятити Богові ²⁴²чи власній родині. Не хочемо також безоглядно захоплюватися якимось видом спорту, хоббі, заробітком грошей чи чимось іншим настільки, щоб цим жити, над цим весь час думати, через призму цього дивитися на людей і цьому підпорядковувати своє життя ²⁴³

наповнена вічністю. Радісною вічністю з погляду на небо. Вічністю бачення Бога віч-на-віч, бути з Ним воєдино!... Тільки Ісус є. Всього іншого немає... Отже кохаймо Його до безтями..."

²⁴¹ Див. Йо 17, 3: *А вічне життя у тому, щоб вони спізнали тебе, єдиного істинного Бога, і тобою посланого - Ісуса Христа.*

Kard. Joseph Ratzinger, *Oraison funebre de Hans Urs von Balthasar*, w: *Communio*, - mars-avril 1989: "Вічне життя. Це не життя, котре прийде потім, пізніше, якогось дня. Якби так було, то воно не було б вічне. Життя вічне - це єдине правдиве життя. Якщо його знаємо, то живемо".

²⁴² Див. Sw. Teresa z Lisieux, *List do Celiny*, 2.08.1893: „Ісус є схованим скарбом [Мт 13,44]. Невимовним скарбом, який так мало душ в змозі віднайти, бо Він прихований, а світ кохає те, що явне. [...] Він не хоче, щоб ми Його любили за Його дари. *Він сам* має бути нашою *винагородою*".

Той же, *List do Celiny*, 7. 07. 1894: "Якже солодко буде нам почути колись від Ісуса: *Були ви весь час зі мною в усіх моїх випробовуваннях...*[Лк 22, 28-29]. Випробовування Ісуса. Яка таємниця! Невже Він також переживав різні випробовування? Так, Він їх має і дуже часто Він сам [...]шукає, щоб хтось Його потішив, і не знаходить [Іс 63,3.5]... Багато людей служать Ісусові тоді, коли їх потішає, але мало тих, які погоджуються перебувати з *Ним*, що *спить* серед хвиль, [Мт 4, 38] або коли страждає в Саду. [Лк 22, 39-46] Хто захоче служити Ісусові заради Нього самого? Ах, це будемо ми... Целіна і Тереза..."

Той же, *List do Celiny*, 19.08.1894: "Єдиною провинною, яку Ірод закинув Ісусові, було безумство [Лк 23, 11]. [...] І Він, наш улюблений був *безумним*, щоб прийти на землю і шукати грішників, аби зробити їх своїми приятелями, своїми найближчими, *подібними собі* [...] Ніколи не зможемо вчинити для Нього стільки безумств, скільки Він вчинив для нас, і наші вчинки ніколи не заслугоують на те, щоб бути так названими, бо це вчинки дуже розважливі і набагато менші від того, що хотіла б зробити наша любов. Так, цей світ нетямущий, бо ігнорує те, що вчинив Ісус заради його спасіння..."

²⁴³ Див. Єр 2, 5-7; 11-14; 18-21; 23-31.33: *Так говорить Господь: Яку ваші батьки знайшли у мене кривду, що відцурались від мене, пішли за марнотами й марнотами стали? Вони не спитали, де, мовляв, Господь, що вивів нас із землі Єгипетської, водив нас пустинею, степовою землею та проваллями, ґрунтами сухими й під смертною тінню, землею, що нею ніхто не проходить і ніхто в ній не оселяється. Хіба колинебудь проміняв якийсь народ богів своїх, хоч то й не боги? Народ же мій проміняв свою славу на те, що користи не дає. Здивуйся ж на те, небо, вжахнися страшно, збентежся вельми, - слово Господнє! Подвійний бо злочин учинив народ мій: покинули мене, джерело води живої, і повикопували собі копанки, копанки діраві, що води не держать. Чи то ж Ізраїль раб? Чи він рабом у домі народився? То чому ж зробився він добиччю? Ось і тепер: пощо тобі йти до Єгипту - пити воду з Нілу? Або пощо тобі йти в Асирію - пити з її ріки воду? Твоя ж власна безбожність тебе покарає, і твої відступства докором тобі будуть. Знай же й зрозумій, яке це лихо, яка гірка це річ, що покинув ти Господа, Бога твого. Нема в тобі страху мого - слово Господа, Бога сил. Бо з давніх-давен я зламав твоє ярмо, порвав твої вужівки. А ти мовила: Не буду служити! - і тим часом, розлігшись, блудувала на кожному узвишші це й під кожним деревом ряснолистим. Я насадив тебе, як виноградину добірну, усю з найліпшого насіння; як же це ти перетворилась на дикий паросток лози, мені чужої? І як смієш ти казати: Я не опоганилась, я за Ваалами не бігала? Глянь на дорогу твою у Долині, визнай, що накоїла еси, ти, молода верблудице легконога, що шляється своїми стежками. Ослиця дика, що звикла до пустині; коли в гарачому бажанні вона втягає вітер, - хто може хіть її спинити? Ніхто не втомлюється з тих, які її шукають; вони в погульнім місяці її знаходять. Вважай же, щоб босими не стали твої ноги, а й щоб не висохло твоє горло! Але ти кожеш: Даремна річ! Ні! Бо я вподобала чужинців, тож і бігатиму за ними. Як злодій соромиться, коли його ввіймають, так дім Ізраїля осоромився: вони й їхні царі, і їхні князі, і їхні священики, та й їхні пророки. Вони супроти колод мовлять: Ти - батько мій; а до каменя: Ти породив нас! Бо до мене вони обернулись плечима, а не обличчям. Але під час їхнього лиха вони репетують: Устань, порятуй нас! А де ж твої боги, що ти був наробив собі? Нехай устануть. Коли можуть, у день твого нещастя тебе врятувати. Бож скільки міст у тебе, стільки у тебе й богів, Юдо. Чого ж бо то вам перечитися зо мною? Адже ви всі від мене відступили, - слово Господнє. Надаремно було синів ваших карати; вони науки не прийняли. Власний меч ваш пожер пророків ваших, неначе лев зубитель. Ну, і рід же з вас! Вважайте на Господнє слово: Чи ж був я Ізраїлеві пустинею, чи краєм був*

замість того, щоб жити і носити в серці справи Улюбленого понад усе Бога і наших близьких. Пам'ятаємо, що людина, котра любить, завжди готова зріктися всього, заради того, кого любить, щоб якнайдовше, якнайчастіше, і до кінця бути з коханою особою. Пам'ятаємо також, що від дня, як Предвічний став людиною, бере відлік нова ера, в якій кожна людина є абсолютною святістю. Отже, не хочемо, щоб навіть хвилинка нашого життя наповнилася огляданням бруталності, насильства чи або ще чимось, що спотворює та принижує людину. Водночас, з обережністю і на великій відстані тримаємося від тих середовищ, котрі надмірно підкреслюють зло в світі²⁴⁴. Адже надмірно розвинуте почуття загрози²⁴⁵ і зазваної кривди, а також роздратування, дуже заважають і чинять майже неможливим розвиток внутрішнього життя²⁴⁶. Пам'ятаємо про це, вибираючи теле- і радіо- передачі, кінофільми, книги та журнали. Пильнуємо, щоб не було в нас зарозумілої впевненості в собі або гри зі спокусами. Нас не цікавлять зречення та покути, які сприймаються як «мистецтво для мистецтва» або релігійний “спортивний інтерес”. Натомість, вірні Традиції Церкви, ми глибоко переконані в тому, що умиртвіння необхідне для того, щоб отримати внутрішню свободу, щоб уповні наслідувати Христа.

Євхаристія Улюбленого і улюбленої

безпросвітним? Чого ж це народ мій говорить: Ми звільнилися! - не повернемося більше до тебе. Як метко прямуєш ти дорогою своєю, шукаючи любови! Тому ти навіть і повій доріг твоїх навчила.

²⁴⁴ Див. Jan XXIII, *Przemówienie na uroczyste otwarcie Soboru Watykańskiego II*, 11. 10. 1962, 8: „Коли виконуємо нашу щоденну апостольську послугу, щораз частіше вражають наші вуха зауваження тих, котрі хоч є розпалені ревністю, не мають достатнього розпізнання і рівноваження в способі бачення речей. В теперішньому часі не спостерігають вони нічого іншого, як тільки руїни і нещастя. Мають звичку говорити, що наша епоха є набагато гіршою в порівнянні з попередніми. Ведуть себе так, ніби нічого нас не навчила історія, котра однак є вчителькою життя, і ніби від часу попередніх Вселенських Соборів повсюди тріумфувала християнська думка, християнське життя і релігійна вільність.

Нам, однак на кінець хочеться сказати, що абсолютно не погоджуємося з тими пророками нещастя, котрі без перестанку заповідають катастрофи, сповіщають, начебто про кінець світу.

Актуальним є те, що повне доброти Боже Провидіння веде нас до нового порядку міжлюдських відносин, котрі дякуючи людській діяльності, а в більшості понад людські очікування, реалізують задуми Провидіння, перевищуючи все, а також різноманітність, існуюча серед людей, служить більшому добру Церкви”.

²⁴⁵ Див. Мт 8, 21-26: *Другий з учнів сказав до нього: Господи, дозволь мені піти спершу поховати батька мого. Ісус же сказав до нього: Іди за мною, і зостав мертвим ховати своїх померлих. Як він увійшов до човна, слідом за ним увійшли його учні. Аж ось зірвалася на морі така велика буря, що хвилі заливали човен. Він же спав. Ті кинулись до нього, збудили й кажуть: Рятуй, Господи, ми гинемо! А він до них каже: Чого ви лякливі, маловіри? Тоді встав погрозив вітрам і морю, і настала велика тиша.*

²⁴⁶ Див. Мт 13, 7.9.22: *Інше впало на тернину, і вибуяла тернина й заглушила його. [...] Хто має вуха, нехай слухає[...] А той, хто прийняв його між тернину, це той, хто слухає слово, але турботи цього світу та омана багатства заглушують те слово, і воно не приносить плоду.*

Пп 2, 15: *Спіймайте нам лисиць. Лисиць маленьких, що виноградники нівечать. Наші виноградники у цвіту.*

24. “Євхаристія є таїнством Улюбленого і Улюбленої”²⁴⁷. “Христос ввійшов в дії і залишається в них як Улюблений, котрий віддав самого себе. *Віддати* - означає *стати* в найбільш радикальний, найповніший спосіб *безкорисливим даром*: ”Ніхто неспроможен любити більше”²⁴⁸. Євхаристія робить безкорисливу любов Ісуса Христа присутньою серед нас. “За любов платять любов’ю”²⁴⁹, а “кохати - це віддати усе і віддати саму себе”²⁵⁰. Отже стараємося якнайчастіше брати участь в Службі Божій і кожного разу приступати до Святого Причастя²⁵¹. Одночасно стараємось жити так, щоб буквально кожна хвилина нашого життя була відправленням Євхаристії. “Улюблена [таким чином] з’єднана зі своїм Улюбленим [...] в такий спосіб, в якому *безкорисливим даром* самої себе²⁵² відповідає на невимовний дар любові Улюбленого, Відкупителя світу”²⁵³. Ось вершина і невичерпне джерело нашого внутрішнього життя”²⁵⁴.

Адорація Улюбленого Бога

25. З Церквою, яка є Його Тілом, “Христос з’єднаний як Улюблений з Улюбленою”²⁵⁵. “Усі люди - жінки так само як і чоловіки - покликані бути *Улюбленою* Христа [...]”

²⁴⁷ *Mulieris dignitatem*, 26.

²⁴⁸ Там же, 25; Йо 15, 13.

²⁴⁹ Sw. Teresa z Lisieux, *Rekopis* B 4r: “О Ісусе, знаю, що за любов платять тільки любов’ю. Шукала я і знайшла спосіб заспокоєння мого серця, відплачуючи Тобі любов’ю за любов”.

²⁵⁰ Той же, *Poesie*, с. 54.

²⁵¹ Див. Той же, *Rekopis* A 48v: “Він не для того сходить щоденно з неба, щоб залишитись в золотій дарохранительниці, але щоб знайти інше небо, в стократ Йому дорожче від того: небо нашої душі, створеної на Його подобу, живу святиню...”

Той же, *List do Marii Guérin*, 30. 05. 1889: “Треба зневажати всі ці спокуси і взагалі не звертати на них уваги. [...] Сатана мусить бути дуже лукавим, якщо в такий спосіб обманює душу. [...] Він хоче позбавити любимого Ісуса дарохранительниці [в твоєму серці]. Оскільки сам не може увійти до цього санктуарію, хоче, щоб він залишився, принаймні, *порожнім*, без Вчителя. Ой! Чим же стане це бідне серце? ... Як вдалось дияволу віддалити душу від Святого Причастя – то *отримав усе*... А Ісус плаче!... Моя кохана! Подумай, що Ісус є тут, в дарохранительниці, спеціально для тебе. Для *тебе самої*. Він гаряче прагне увійти до твого серця... Иди, не слухай сатани. [...] Чую як говориш: <<Тереза так пише, бо не знає, ... що саме я вчинила... Не можу приступити до Святого Причастя, бо здається мені, що вчиню святоцтво і тд., і тд., і тд. >>. Але ж твоя бідна, мала Тереза добре знає. Кажу тобі, вона про *все* здогадується. І вона тебе запевняє, що можеш без страху йти і прийняти твого єдиного справжнього Приятеля. Вона також пройшла через *мучеництво* дрібниць, але Ісус дав їй благодать приступати, не зважаючи на це, до Святого Причастя навіть тоді, коли їй здавалось, що вчинила *великі гріхи*... Отож, запевняю тебе, вона відкрила, що це був єдиний спосіб звільнитись від сатани. Коли він бачить, що втрачає свій час, то залишає вас у спокої... Але ж ні! Неможливо, щоб серце, котре ніде більш не відпочине, як тільки перед дарохранительницею, могло так образити Ісуса, щоб не могли Його прийняти. Ображає Ісуса, ранив Його серце брак довіри!”

²⁵² Див. *Gaudium et spes*, 24.

²⁵³ *Mulieris dignitatem*, 27.

²⁵⁴ Див. *Лист до сімей*, 18: “Не існує іншої сили та іншої мудрості, через яку ми б могли бути спасеними і через яку могли б спричинитися до спасіння інших. Немає іншої сили, через яку могли б [...] виховувати ваших дітей або також виховувати самих себе”.

²⁵⁵ *Mulieris dignitatem*, 26.

відповідно до тих слів Павла: Не має вже чоловіка, ані жінки, всі ви, отже, є кимось одним в Ісусі Христі²⁵⁶. Таким чином, присутність коханої в кохаючому і кохаючого в коханій; впевненість, що той, хто кохає, є одночасно коханим, спокійна радість буття разом; радість, що без сорому можна обдарувати беззахисною наготою свого серця (показуючи, наприклад, свою слабкість, зворушення, страждання чи безпорадність), котрі припускає нагота тіла; споглядання з любов'ю і захоплення один одним, яке народжується з неї і взаємна вдячність; радість ніжності і любовні обійми; в кінці обопільне прагнення якнайсильнішого з'єднання, аж до утотоження; біль відсутності і туга за відсутнім – ці та інші головні засади подружнього життя *пояснюють* “наречений характер з'єднання Христа з Церквою”²⁵⁷ і вчать бути з Христом²⁵⁸. Отже, щоденне життя і тіло є немов молитовник, котрий підказує інтенцію прославлення. Нам дорогий і близький такий «нареченський» аспект духовного життя²⁵⁹. Звідси, одним з наших улюблених способів молитви є адорація²⁶⁰ Ісуса, присутнього в Пресвятому Таїнстві²⁶¹. В дні, навантажені роботою,²⁶² шукаємо трохи часу, щоб просто бути з

²⁵⁶ Там же, 25; Гал 3, 28.

²⁵⁷ *Mulieris dignitatem*, 23.

²⁵⁸ Див. *Familiaris consortio*, 13: “Подібно, як кожне з семи таїнств, подружжя також, в властивий собі спосіб, є дійсним знаком діла спасіння. “Заручені як подружжя, беруть участь в ньому вдвох, як пара, до того ступеню, де першою і безпосередньою причиною подружжя (*res et sacramentum*) є не сама надприродна ласка, а християнський подружній зв'язок, типово християнська комунія двох, що представляє таємницю втілення Христа і таємницю Його Заповіту. Особлива є також форма участі в житті Христа. Подружня любов містить в собі якусь цілковитість, в котру входять усі елементи особи; імпульси тіла і інстинкту, сила почуттів і прив'язаність, прямування духа і волі. Любов прямує до глибоко особової єдності, котра не тільки єднає тіло в одне, але веде до того, щоб було тільки одне серце і одна душа. Вимагає вона нерозривності і вірності в цілковитому взаємному обдаруванні і відкривається на плідність”. Пор. *Humanae vitae*, 9.

²⁵⁹ Kard. Hans Urs von Balthasar, *Przedmowa w: Adrianna von Speyer, Das Hohelied*, Einsiedeln 1972, s.5: “Сьогодні нічого не потрібно більше, ніж заглиблення в цю таємницю подружнього з'єднання між Христом і Церквою; тільки тут, а не в зміні інституційних структур можна вбачати найкращі реформи Церкви”.

²⁶⁰ Karol Wojtyła, *Pieśń o Bogu ukrytym*. I. *Wybrzeża pełne ciszy*, 6.15: “Хтось довго схилявся наді мною. /.../ Це наклоніння наді мною приємне, повне прохолоди, і одночасно жару, /така мовчазна взаємність./ Замкнений в таких обіймах – неначе дотик обмови, /після якого залишаються здивування і тиша, тиша без слів, /котра нічого не розуміє, нічого не зрівноважує. /В цій тиші відчуваю, що наді мною схилювся Бог./.../ Стояти так перед Тобою і дивитись очима, /в яких збігаються дороги зірок. /О очі, несвідомі того, хто в вас перебуває, /відбираючи у себе і зірок немислимий блиск. /А значить, знати ще менше, і вірити ще більше. /Повіки повільно стуляють від світла, повного меректіння./.../ Близький Боже, зроби заплющені очі широко відкритими – /а кволий подих душі, тремтячої в щілинах троянд./ оточи великим вітром”.

Той же, *Pieśń o Bogu ukrytym*. II. *Pieśń o Słońcu niewyczerpanym*. 15.16: “Що ж я тобі віддам за цю близькість, /котру розпалюєш так безмежно. [...] /Що ж тобі віддам за цю довірливість. [...] /Що ж тобі віддам за цю беззахисність? /.../ О Господи, пробач мій думці, що ще не достатньо любить, /пробач мій любові, Господи, що так міцно прив'язана до думки, /що [...] не огортає [Тебе] палаючим вогнем”.

²⁶¹ Див. Sw. Teresa z Lisieux, *Rękopis A*, 79v: “ Не можу сказати, що я часто відчувала радість під час моєї подяки. Можливо, це хвилини, коли відчуваю її найменше. Вважаю це цілком природним, бо я віддала себе Ісусові не як особа, котра прагне приймати Його відвідини для своєї утіхи, а навпаки, щоб вчинити приємність Тому, котрий віддає мені себе ”.

Ним²⁶³ в тиші,²⁶⁴ повній вдячності і подиву²⁶⁵, аби дозволити Йому все глибше входити в наше життя, закохуватися в нас самих і говорити Йому про нашу любов до Нього²⁶⁶.

Заслухатись Божим Словом і задивитись на Нього

26. Марія, шляхетна і чиста жінка, запрацьована мати родини, яка зазнала підозрілих поглядів і осуджень, яка знала турботи подружнього діалогу, злидні, еміграцію і тривогу за життя дитини, безустанне спрагле чекання на відвідини, щастя бути матір'ю Того, про котрого “близькі” говорили, що “з’їхав з глузду”²⁶⁷, а нарешті матір, яка безсило дивилась на страждання і смерть Сина, котрому пророкували велике майбутнє²⁶⁸, розважала і зберігала в своєму серці Боже Слово. Воно було її силою, мудрістю і світлом на стежках щоденного, повного клопотів, життя. Воно їй несло надію, “котра не засоромить”²⁶⁹. Воно допомагало їй “стояти” з гідністю під Хрестом²⁷⁰, спонукало вірити “проти всякої надії”²⁷¹, що хресна дорога приведе до

²⁶² Див. Йоан Павло II, 24. 11. 1978: “Коротка хвилина адорації має незрівняно більшу вартість, ніж найбільш насичена діяльність. Навіть, якщо це апостольська діяльність”.

²⁶³ Див. Йо 16, 32: *Ось надходить година - і тепер вона, - коли то ви розсієтеся кожен у свій бік, а мене самого полишите. Та я не сам, бо зо мною -Отець.*

Sw. Teresa z Lisieux, *List do Marii Guérin*, 27-29. 07. 1890: “Потішати Ісуса. Чинити, щоб серця Його кохали... Ісус хворий і, треба зауважити, що того, кому болить любов, тільки любов і вилікує... Маріє, віддай найсправді ціле твоє серце Ісусові. Він спраглий. Він зголоднілий. Твого серця – ось чого Він прагне. Щоб його здобути - погодився оселитися в убогій норі, брудній і занедбаній! Ах, як же не кохати приятеля, котрий принизився і зійшов на саме дно злиднів. Як можна перейматися убогістю [свого серця], коли Ісус стає подібним до своєї Улюбленої. Був багатим, а став вбогим. [...] Яка таємниця Любові!”

²⁶⁴ Див. Св. Йоан від Хреста цит. за: *Dio parla nel silenzio*, Teresianum 1989, s. 5: “Отець промовив одне Слово, котрим є Його Син, і продовжує Його промовляти в віковичній безмовності. Отже, людина мусить в нього вслуховуватись безмовно”.

Karol Wojtyła, *Pieśń o Bogu ukrytym*. I. *Wybrzeża pełne ciszy*, 17:” Дякую, що так далеко від галасу Ти відсунув місце душі / і там перебуваєш, приязно оточений дивним вбозтвом/. Величний, ледь займаєш маленьку келію, /кохаєш пусті і безлюдні місця. /Бо єси Самою Тишею, Великою Безмовністю, /звільни мене від голосу, і проникни лиш тріпотінням Твого існування, шелестом вітру в стиглих колосках”.

²⁶⁵ Там же, 13: “Розповім вам великі дива, вчителі Елади: [...] /є більш справжня Краса,/ укрита під живою кров’ю”.

Там же, 12: “Аж сюди дійшов Бог і затримався за крок від нічого, /так близько від наших очей”.

²⁶⁶ Див. Йо 13, 23: *А був за столом, біля грудей, той з його учнів, що його Ісус любив.*

²⁶⁷ Мк 3, 21: *Повертається він додому, а народ знову там юрмиться, так що вони не мали змоги й попоїсти. Довідавшись про те його свояки, вийшли, щоб його взяти, бо було говорено: Він не при собі!*

²⁶⁸ Див. Лк 1, 32-33: *Він буде великий і Сином Всевишнього назветься. І Господь Бог дасть йому престол Давида, його батька, і він царюватиме над домом Якова повіки й царюванню його не буде кінця.*

²⁶⁹ Рим 5, 2-5: [...] *ми хвалимось і в утисках, знаючи, що утиск виробляє терпеливість, терпеливість - досвід, а досвід - надію. Надія ж не засоромить, бо любов Бога влита в серця наші Святим Духом, що нам даний.*

²⁷⁰ Йо 19, 25: *А при хресті Ісусовім стояли його мати, сестра його матері, Марія Клеопова та Марія Магдалина. Бачивши Ісус матір та біля неї учня, що стояв, - а його ж любив він, - мовить до матері: <<Жінко, ось син твої>>. А тоді й до учня мовить: <<Ось матір твоя>>. І від тієї хвили учень узяв її до себе.*

Воскресіння і Життя²⁷².

Йосип, молодий розумний чоловік, вірив Слову і був йому безоглядно слухняним навіть в найбільш надзвичайних і по-людськи незрозумілих моментах свого життя²⁷³. Ми також стараємось якнайчастіше прислуховуватися, що говорить до нас Бог, коли самостійно читаємо Святе Письмо,²⁷⁴ і жити Божим Словом як Свята Родина.

Бути сьогодні Марією

²⁷¹ Рим 4, 18: *Він проти надії надіявшись, повірив, що стане батьком багатьох народів, згідно з тим, як було сказано: Таке буде твоє потомство! Він, не захитавшись вірою, не зважав на своє вже примерле тіло.[...] Він не піддався зневірі, навпаки ж скріпився вірою і, воздавши хвалу Богові, зовсім був певний, що він обіцяне спроможен виконати.*

²⁷² Лк 18, 31-33: *І взявши дванадцятьох, Ісус до них промовив: Оце ми йдемо в Єрусалим, і все написане пророками про Сина Чоловічого здійсниться. Він буде виданий поганам, і насміхатимуться з нього, і зневажатимуть його, і плюватимуть на нього, і, бичувавши, уб'ють його, та третього дня він воскресне.*

²⁷³ Див. Мт 1, 18-25: *Народження Ісуса Христа відбулося так: Марія, його мати, була заручена з Йосифом; але, перед тим, як вони зійшлися, виявилось, що вона була вагітна від Святого Духа. Йосиф, її чоловік, будиши праведний і не бажавши її ославити, хотів тайкома її відпустити. О от, коли він це задумав, ангел Господній з'явився йому уві сні і мовив: Йосифе, сину Давида, не бійсь узяти Марію, твою жінку, бо те, що в ній зачалось, походить від Святого Духа. Вона породить сина і ти даси йому ім'я Ісус, бо він спасе народ свій від гріхів їхніх. А сталося все це, щоб здійснилось Господнє слово, сказане пророком: "Ось, діва матиме в утробі й породить сина і дадуть йому ім'я Еммануїл, що значить: З нами Бог". Прокнувшись від сну, Йосиф зробив, як звелів йому ангел Господній: прийняв свою жінку; та не спізнав її, аж поки породила сина, і він дав йому ім'я Ісус.*

2, 13-15. 19-23: *Ангел Господній з'явився вві сні Йосифові й каже: Устань, візьми дитячко і його матір, і втікай в Єгипет, і перебувай там, поки я тобі не скажу, бо Ірод розшукуватиме дитя, щоб його вбити. Вставши Йосиф, узяв уночі дитячко та його матір і пішов у Єгипет, де перебував до смерти Ірода. [...] Якже вмер Ірод, ангел Господній з'явився вві сні Йосифові в Єгипті і каже: Встань, візьми дитячко та його матір і повернись в ізраїльську землю, бо вмерли ті, що чигали на життя дитячка. Устав він, узяв дитячко та його матір і прийшов в Ізраїльську землю. [...]*

Лк 2, 22-24.33.39.41-50: *І як сповнилися дні очищення їхнього, за законом Мойсея, вони привели його в Єрусалим поставити його перед Господом. [...] Батько його і мати дивувалися тому, що говорилося про нього. [...] Батьки його ходили щороку в Єрусалим на свято Пасхи. І як йому було дванадцять років, вони пішли, як був звичай, на свято. Коли минули ті дні, і вони поверталися, то хлопчина Ісус зостався у Єрусалимі; батьки ж його про те не знали. Гадаючи, що він у гурті, вони пройшли день дороги й аж тоді почали його шукати між родинами чи знайомими, а, не знайшовши, повернулися в Єрусалим, щоб там його шукати. Через три дні знайшли його у храмі, як він сидів серед учителів та слухав і запитував їх. Усі ті, що його слухали, чудувались його розумові й відповідям. Побачивши його, вони були здивовані, й сказала йому його мати: Дитино, чому ти це так зробив нам? Ось батько твій і я, болючи, тебе шукали. Він же відповів їм: Чого ж ви мене шукали? Хіба не знали, що я маю бути при справах Отця мого? Але вони не розуміли слова, що він сказав їм. І він пішов з ними й повернувся у Назарет і був їм слухняний.*

²⁷⁴ Sw. Teresa z Lisieux, *List do o. Roulland*, 9. 05. 1897: "Часом, коли читаю деякі духовні трактати, в котрих досконалість показувано з тисяями перешкод і оточено численними ілюзіями, мій бідний, малий розум дуже втомлюється; тоді закриваю вчену книгу, яка ламає мені голову і висушує серце, і беру Святе Письмо. Тоді все мені видається ясним і зрозумілим. Одне тільки слово відкриває перед моєю душею нескінченні горизонти, досконалість здається мені легкою. Бачу, що досить пізнати свою нікчемність і, подібно дитині, довіритись долоням Доброго Бога".

27. “Різниця теж і між служінням”²⁷⁵. Одних Бог потребує в Церкві як апостолів, пророків чи вчителів. Від інших очікує, щоб служили допомогою людям²⁷⁶. Марії ж Він вказав “путь куди значнішу”²⁷⁷. Попросив, щоб, живучи мовчазно і в тіні Ісуса, огортала Його сердечною турботою кожного дня. Хотів, щоб Ісус був першою і найбільшою любов’ю в її житті. Потребував, щоб вона йшла за Ним крок в крок, завжди уважна до кожного Його слова, жесту чи мрії. Прагнув, щоб сміялася з Ним і плакала, щоб була Його повіреною і, щоб Ісус міг бути впевненим, що Вона завжди Його любить, хоча не завжди до кінця розумієє.

Коли щоденно, серцем мандруючи до санктуарію на Ясну-Гуру, на Апель, кличемо “Маріє, царице наша, я біля Тебе, чуваю, пам’ятаю”, усвідомлюємо собі, що наше покликання - це бути разом з Нею біля Ісуса, як Вона пам’ятати про Нього і чувати разом з Ним, як Вона, і так *бути Марією*, котра живе для Ісуса і *кохає в цей час* Церкви і світу. Бачимо в Ній нашу Матір²⁷⁸, старшу сестру і першу улюблену, від котрої хочемо вчитись тому особливому зв’язку з Ісусом. Як *улюблений* учень запрошуємо її до нашого дому²⁷⁹ і хочемо про Неї думати “*наша*”²⁸⁰.

Молитва особиста, подружня і сімейна

28. Прагнемо постійно жити в присутності Бога²⁸¹ так, як кохаюча живе в присутності того, кого кохає і в чийй Любові впевнена²⁸². Одночасно кожен з нас залишає для себе

²⁷⁵ 1 Кор 12, 5.

²⁷⁶ Див. 1 Кор 12, 28-29: *І деяких поставив Бог у Церкві: по-перше - апостолів, по-друге--пророків, по-третє - учителів, потім - дари чудес, потім - дари зціляти, допомагати, управляти й говорити різними мовами. Чи ж усі апостоли? Чи ж усі пророки? Чи всі учителі? Чи ж усі чудотворці?*

²⁷⁷ Див. 1 Кор, 12, 31: *Дбайте пильно про ліпші дари. Я ж показую вам путь куди значнішу.*

²⁷⁸ Див. Sw. Teresa z Lisieux, *List do Celiny*, 19. 10. 1892: “Моя добра, Пресвята Діво, я щасливіша за Тебе, бо Ти є моєю Матір’ю, а в Тебе немає Пресвятої Діви, щоб любити”...

²⁷⁹ Див. Йо 19, 26-27: *Бачивши Ісус матір і біля неї учня, що стояв, - а його ж любив він, - мовить до матері: Жінко, ось син твій. А тоді й до учня мовить: Ось матір твоя. І від тієї хвили учень узяв її до себе.*

²⁸⁰ Див. Karol Wojtyła, *Promieniowanie ojcostwa*, 6. *Ojciec i dziecko ogarniają się wzajemnie za pośrednictwem słowa <<moje>>* : “Існує гатункова вага слів, слів навіть найменших... таким є слово <<моє>> - цим словом приймаю у власність, але одночасно віддаю себе. [...] Чи знаєш, що не можемо приймати тільки те, що впливає на хвилях серця, доки не візьмемо відповідальності за правду цього слова: звичайного, простого слова <<моє>>”?

²⁸¹ Див. Sw. Teresa z Lisieux, *Pisma*, II, s. 285: “О ні! Ніколи навіть трьох хвилин не проходить, щоб я не згадала про Бога. Це природно, думати про того, кого кохаю”.

Там же, s. 283: “<<Читала я колись, що Ізраїльтяни будували мури Єрусалиму, працюючи однією рукою, а другою тримаючи меч (див. Езд 2, 4.11). Це дуже добрий приклад того, що ми повинні чинити: працювати ніби тільки однією рукою, другою ж - боронити наші душі від неробства, котре перешкоджає з’єднанню з Богом>> [...] Не могла бачити, коли хтось працював недбало [...] Хотіла, щоб ми вкладали серце в нашу працю, але не на стільки, щоб вона заважала пам’ятати про Божу присутність,

щоденно певну кількість часу на індивідуальну молитву²⁸³, а ввечері вся родина - завжди, коли є така можливість - спільно молитися. Для подружжя спільна молитва є життєвою необхідністю²⁸⁴. Під час неї видно, ким вони є в дійсності, і вона вчить, ким вони повинні бути. “Сопричастя в молитві є одночасно плодом і вимогою сопричастя, отриманого в таїнствах Хрещення і Шлюбу”²⁸⁵. Вона не тільки закорінюється в Богіві. В ній також “подружжя взаємно віддають себе і сприймають один одного”²⁸⁶ в єдиний, неповторний і нічим не замінний спосіб.

Спільне духовне життя в подружжі

29. Справжнє подружнє *сопричастя* домагається, щоб усе було спільне, не виключаючи внутрішнього життя. Тому відчуваємо відповідальність за життя віри наших подругів, і водночас ми їм вдячні, що вони теж відчувають себе відповідальними в стосунку до

і не дуже мало, що теж шкодило б цій присутності. “<<Серце, котре любить, - додавала, - працює з любов'ю>>”;

Там же, I, s. 482: “Один Ісус!... Ніщо, тільки Він! Зернятко піску таке мале, що якби в його серці ще щось вмістити, для Ісуса вже б не залишилось місця”;

Там же, s. 455: “Він хоче, щоб *усе* було для Нього! Добре, *все* буде для Нього. Все. Навіть коли я буду відчувати, що нічого не можу Йому пожертвувати – так, як сьогодні ввечері - дам Йому те *нічого!*... Молись, щоб Твоя мала донечка не відмовила Ісусові навіть в одному *атомі* свого серця”.

Sw. Grzegorz z Nazjanzu, *Oratio 27,4 PG 36, 16b*: “Думка про Бога мусить бути чимось більш мимовільним, ніж подих”.

²⁸² Див. Sw. Teresa z Lisieux, *List do Celiny*, 18. 07. 1890: “Його обличчя було немов закриті!... [див. Іс 53, 3] Целіно! Воно ще й сьогодні таке, бо хто ж розуміє сльози Ісуса!... Целіно, давай збудуємо в наших серцях малу дарохранительницю, де Ісус міг би схоронитися, і тоді утішиться і забуде про те, про що ми не повинні забувати: про невдячність душ, які Його залишають, зневажають і забувають в занедбаній дарохранительниці! *Відчини мені, о моя сестро, моя любя!*... [Пп 5, 2] Ось що говорить нам Ісус, коли Його зневажають і забувають!... Целіно! Мені здається, що найбільшого болю ми завдаємо Йому, коли завбуваємо”.

²⁸³ Див. Пп 2, 14: *Дай глянути на твоє личко, дай голос твій почути! Бо голос твій солодкий і личко твоє принадне.*

Sw. Teresa z Lisieux, *Rękopis C, 25r*: “Для мене *молитва* – це прагнення серця. Це просто погляд у Небо. Це вигук вдячності і любові, як з глибин страждання, так і з глибин радості. Врешті, це щось велике, надприродне, те, що розкриває мою душу і єднає мене з Ісусом”.

Той же, *List do Celiny*, 18. 07. 1893: “Коли я нічого не *відчуваю*, коли я не можу *молитись*, практикувати чесноти, це слухна хвилина, щоб шукати дрібні нагоди, ті *ніщо*, котрі приносять більше приємності Ісусові, ніж царювання над світом, і навіть більш, ніж великодушне мучеництво. Тих ніщо, таких як, наприклад, усмішка, миле слово, сказане тоді, коли я мала охоту мовчати, або показати нудьгу і т. д. Розумієш, кохана Целінко? Не для того, щоб приготувати собі корону [слави], не для того, щоб здобувати заслуги, а тільки для того, щоб вчинити приємність Ісусові... Коли не маю нагоди, то принаймні хочу Йому часто повторювати, що кохаю Його. Це не важко, *а підтримує вогонь. І хоча б* мені здавалось, що цей вогонь любові згас, хотіла б підкидати до нього що-небудь, а Ісус вже досконало зуміє наново його розпалити”.

²⁸⁴ Див. *Apothegmata Patrum* цит. за: *Dio Amore ci dona la deificazione*, Citta nuova editrice 1990, s. 47: “Я переконаний, що немає нічого важчого за молитву. Коли людина хоче розпочати молитву, саме тоді її вороги, демони, намагаються їй перешкодити. Аж до останньої хвилини життя молитва вимагає боротьби”.

²⁸⁵ *Familiaris Consortio*, 59.

²⁸⁶ Див. *Gaudium et spes*, 48.

нас. Ми глибоко переконані, що досконало ніщо не в змозі збудувати між чоловіком і жінкою таке *сопричастя*, яке створює спільна дорога до Бога.

Любов мусить бути готовою йти на Хрест

30. Пам'ятаємо, що кожен, хто вважає любов життєвим покликанням, мусить бути готовим боротись як Христос²⁸⁷ за кохану особу без жалю до себе, навіть якщо треба б було йти через Гефсиманію аж до Кальварії і себе самого приносити в жертву на вівтарі Любові. Тільки *зублячи*²⁸⁸ в такий спосіб своє життя, зазнаємо повноти щастя, тому що “людина не може вповні віднайти себе, як тільки щирим даруванням себе самої”²⁸⁹. Зрозуміло, не шукаємо страждань. Однак, коли нам приходиться “носити в нашому тілі конання Ісуса”, живемо надією, що також “життя Ісуса об’явиться в нашому смертному тілі”²⁹⁰.

Наші святі Приятелі

31. Наша спільнота відчуває себе з’єднаною духовною приязн’ю

- зі Святою Терезою від Дитятка Ісус і Пресвятого Обличчя (1873-1897) - від дитинства закоханою в Бога, Вчителем *Любові* і духовного дитинства;
- з Блаженною Йоаною Береттою Молля (1922-1962) - десятою з тринадцяти дітей, лікарем педіатром, котра своїм покликанням вважала бути жінкою і матір’ю і котра хотіла народити зачате дитятко навіть ціною власного життя;
- зі святим Єпископом Євгеном де Мазенодом ОМІ (1787-1861), якого цілковито перемінила зустріч зі Зневаженим і Розіп’ятим у Велику П’ятницю, і щастям якого у дні, перевантажені роботою, було в тиші адорувати Ісуса в Пресвятому Таїнстві;
- зі святою королевою Ядвігою з Вавелю (1374-1399), яка бігла до Розіп’ятого як до приятеля і найбільшої любові свого життя; яка, маючи скарбницю, повну

²⁸⁷ Див. Гал 2, 19-20: *Бо через закон для закону вмер, щоб для Бога жити: я - розп’ятий з Христом. Живу вже не я, а живе Христос у мені. А що живу тепер у тілі, то живу вірою в Божого Сина, який полюбив мене й видав себе за мене.*

²⁸⁸ Див. Лк 9, 20-24: *А ви, спитав їх, що кажете про мене? [...] Далі додав: Син Чоловічий має багато страждати; старші, первосвященники та книжники його відкинуть і уб’ють, та він на третій день воскресне. Звертаючись до всіх, Ісус промовив: Коли хто хоче йти за мною, нехай себе зречеться, візьме щодня на себе хрест свій і йде за мною. Бо хто захоче спасти свою душу, той її погубить; а хто погубить свою душу задля мене, той її врятує.*

²⁸⁹ *Gaudium et spes*, 24.

²⁹⁰ 2 Кор 4, 10.

коштовностей, прагнула народити дитину, вбачаючи в ній найбільший скарб і дар для Вітчизни, а берло хотіла, щоб було дерев'яним; яка турбувалась, хто відшкодує сльози простому люду; і чоловік котрої до самої смерті носив шлюбну обручку біля серця, як знак того, що в житті зустрів найпрекрасніше;

- з Вельмишановними Божими Слугами Зелією (1831-1877) і Людовіком (1823-1894) Мартен, вишивальницею і годинникарем, яким разом з п'ятьома дітьми вдалось родинний дім вчинити школою святості;
- з блаженною Кароліною Кузкувною (1898-1914), однією з одинадцяти дітей, шістнадцятирічною дівчиною з убогої сільської родини, яка заплатила життям, захищаючи свою чистоту;
- зі служницею Божою Бенедеттою Бьянкі Порро (1936-1964), студенткою медицини, яка дев'ятнадцятирічного віку поступово втрачала слух, смак, нюх, дотик, перенесла три трепанації черепа, була абсолютно паралізованою і втратила зір, і весь час вважала, що “життя чудове, в найстрашніших моментах теж”, і жила з душею “повно любові і вдячності Богові за все”;
- з блаженним Петром Фрасатті (1901-1925), студентом - політехніком, душою товариства, тренуваним альпіністом, дотепним гумористом, і водночас, людиною восьми блаженств;
- зі святим Франциском (1182-1226), закоханим в Любов і, як Любов, розп'ятим разом зі своєю “дочкою, сестрою і матір'ю” – зі святою Кларою (1193-1253) “красивою блондинкою”, “Новою Жінкою”;
- зі святим Йоаном від Хреста (1542-1591), містиком, який наказував тікати від голосів і об'явлень, і якого “серед темної ночі” поглинало “Живе Полум'я Любові”;
- зі святою Терезою Авельською (1515-1582), Вчителем Церкви, яка навчала, що “молитва не полягає в тому, щоб багато думати, в тому, щоб багато любити”²⁹¹, і що “вона є нічим іншим, як розмовою приятелів, повною приязні, де намагаємося часто і сам на сам бути з тим, котрий нас возлюбив”²⁹².

ЩОДЕННЕ ЖИТТЯ

²⁹¹ Sw. Teresa z Avila, *Twierdza wewnętrzna*, IV, 1,7.

²⁹² Sw. Teresa z Avila, *Zycie*, 8, 5.

В усьому, крім гріха

32. Вірні правді про людину і світ, яку вказав Ісус Христос - правдивий Бог і правдива людина - коли через своє втілення з'єднався з людиною *в усьому крім гріха*²⁹³, хочемо уникати якого б то не було дуалізму²⁹⁴ в підході до духа і тіла, в участі в справах Бога і в справах цього світу. Хочемо, отже, не тільки спільно молитися, а і відпочивати і жити по-католицьки усіма *вартостями*²⁹⁵ світського життя “з радістю і простотою серця”²⁹⁶, щоб Бог був присутній не тільки “в небі”, але також “на землі і на кожному місці”²⁹⁷ і щоб усе через нас досягало своєї вершини і прославляло свого Творця²⁹⁸. В світлі Божого Обличчя, світ стає для нас таїнством Краси²⁹⁹. Згідно з цим, сміх і забава, наприклад, танець і спорт³⁰⁰, шедеври мистецтва і краса природи - одним словом “все, що правдиве, добре і красиве в людській суспільності”³⁰¹ становить інтегральну

²⁹³ Див. *Gaudium et spes*, 22: “Той, хто є образом невидимого Бога (Кол. 1, 15), Він же – і повний чоловік [...] Тому, що прийнята ним людська природа не була в ньому знищена, тому і в нас була вона піднесена до визначного достоїнства. Бо самий таки Син Божий, через своє воплощення, злучивсь якось з кожною людиною. Працював людськими руками, думав людським розумом, діяв людською волею, кохав людським серцем. Зроджений з Марії Діви, справді став одним із нас, подібний до нас у всьому, крім гріха”; Цит. за *Redemptor hominis*, 8.

²⁹⁴ Див. *Gaudium et spes*, 76: “Земські діла, і те все, що в людських обставинах перевищує цей світ, тісно між собою пов’язані”.

II Константинопольський Собор, кан. 7: “Ані Слово Бога не було змінене в природу тіла, ані тіло не було перенесене в природу слова”;

III Константинопольський Собор: “Як Його найсвятіше і непорочне, натхненне тіло через обожнення не було знищене, а залишилось у своїх власних стані і суті”.

²⁹⁵ Див. *Redemptor hominis*, 8: “В Ньому об’явилася, начебто, наново та наріжна правда про створіння, котру визнає Книга Буття, багаторазово повторюючи: *Бачив Бог, що було добре... Що було дуже добре*”

²⁹⁶ Див. Ді 2, 46-47: *Щодня вони однодушно перебували у храм, ламали по домах хліб і споживали харчі з радістю і в простоті серця; хвалили Бога і втішалися любов’ю всього люду. Господь же додавав щодня до церкви тих, що спасалися.*

²⁹⁷ Див. Wojciech Bąk, *Modlitewnik, Pallottinum* 1956, s. 126: “Не раз зустрічаємо простих людей, / які їдять з Тобою, п’ють з Тобою, / з Тобою сміються і – розсудливі, / діляться щастям і горем. / Неправда, що Тебе зустрічають /тільки в свята і в костелі -/Ти з ними в полі, в гаю, / і з ними сієш, косиш траву/ І слухаєш, коли жартують, /і дивишся, коли грають в карти./ І Твій сміх голосно вторує їхньому. /І в усьому чують Тебе, /в шумі дощу, у подуві вітру, /і все для них немов Твоя луна! [...]”.

²⁹⁸ Див. *Gaudium et spes*, 14: “Людина, тілом і духом єдина, самою своєю тілесною природою поєднує в собі елементи матеріального світу так, що через неї знаходять своє завершення й долучують і свій голос до свобідної хвали Творця. Тож не слід людині знецінювати тілесного життя, але навпаки: вона повинна своє тіло, яке створене Богом і яке воскресне в останню днину, уважати добрим, гідним пошани”.

²⁹⁹ Див. Вр Józef Zyciński, *Ułaskawianie natury*, Kraków 1992, s. 225nn.

³⁰⁰ Див. *Gaudium et spes*, 14: “Сама гідність людини вимагає, щоб прославила вона Бога в своєму тілі та не дозволила йому послугувати лихим нахилом свого серця”.

1 Кор 6, 20: *Ви бо куплені [високою] ціною! Тож прославляйте Бога у вашому тілі!*

³⁰¹ Див. *Gaudium et spes*, 76: “Вірно кермуючи Євангелією і виконуючи в світі свою місію, Церква - до якої належить плекати і підтримувати все те, що в людській суспільності є правдиве, добре і гарне, - скріплює між людьми мир, на славу Божу”.

частину нашого життя³⁰². Прагнемо, щоб зі щоденного життя зникли терени, закриті на діяння Божої благодаті³⁰³.

Священики домашнього вогнища

33. Коли Бог створював людину, Він вчинив нас священиками нашого життя³⁰⁴ і смерті, а також священиками усього створіння, щоб цілий світ прославляв Його нашими устами³⁰⁵ і нашим серцем. Ісус Христос в день нашого хрещення³⁰⁶ утворив в кожній і в кожному з нас серце священика, *подібне до свого серця*, щоб ми *через Нього з Ним і в Ньому* прославляли Бога і приносили Йому духовні жертви і в такий спосіб “були на хвалу Його величі”³⁰⁷. Обдаровуючи нас ласкою батьківства, Бог, в таїнстві подружжя, покликав нас стати священиками нашої *домашньої Церкви*, щоб ми заступалися перед Богом один за одного, щоб молилися з нашими дітьми³⁰⁸ і за наших дітей, а також, щоб

³⁰² Див. Pietro Molla w: Giuliana Pelucchi, *Gianna Beretta Molla, Una vita per la vita*, Edizioni Paoline 1994, s. 16-17: “Йоанна була чудовою жінкою, але абсолютно нормальною. Була красивою. Розумною. Доброю. Любила сміятись. Була також жінкою сучасною, елегантною. Керувала автомобілем. Любила гори і дуже добре їздила на лижах. Любила квіти і музику. Роками купували ми абонементи на концерти в Консерваторії в Милані. Щоб їх не втратити, беручи до уваги, що були ми змушені приїжджати з Понте Нуово, ми регулярно пропускали вечерю. Так само траплялось, коли ми йшли до театру. Вона любила подорожувати. [...] Без жодного сумніву, відчувала себе жінкою, яка знайшла себе. Жінкою, як багато інших. Однак, було в ній, мабуть, щось більше: велика релігійність, беззастережна довіра Провидінню, яка її ніколи не залишала. Навіть в останні місяці життя. [...] І я переконаний, що її присвячення, на яке вона пішла так віддано, дуже багато їй коштувало. Йоана любила життя. Не належала до того містичного типу людей, які весь час думають тільки про Небо, і живуть на землі, переконані, що вона є, передусім, долиною сліз. Навпаки, Йоанна була жінкою, котра вмiла тішитися - в доброму значенні цього слова - малими і великими радощами, які нам дає Бог і на цьому світі”.

Див. Той же, *Osobiste wspomnienia [o Wł Joannie Beretta Molla]* ss. 30 і 45: “Дійсно, ти у властивий спосіб вмiла так радісно тішитися чарами гір і снігом, що там лежав, подорожами і концертами, театром і святами. Ти показала мені, що можна до кінця виконати Божу волю і стати святими, не зрікаючись повноти чистої радості і усього, що є найкращим в житті і в, створеному[Богом,]світі. [...] Ти дала мені приклад, що можна радіти життю і природі, музиці і театру. Горам і подорожам, любові і сім'ї, дотримуючись слухної міри. Для тебе межі цієї слухності були ясними: право і Божа благодать. Тобі вдалося бути поміркованою”.

³⁰³ Див. 1 Кор 15, 28: *Якже все йому буде підкорене, тоді й сам Син підкориться тому, що йому підкорив усе, щоб Бог був усім в усьому.*

³⁰⁴ Див. Рим 14, 7-8: *Ніхто бо з нас не живе для себе самого і ніхто не вмирає для самого себе: бо коли ми живемо, для Господа живемо; і коли ми вмираємо, для Господа вмираємо. Отож, чи ми живемо, чи вмираємо, ми Господні.*

³⁰⁵ Див. IV *Євхаристична Молитва*.

³⁰⁶ Див. *Apostolicam actuositatem*, 3: “[Світські] вщепленні через хрещення в Містичне Тіло Христа [...] приступають до посвячення на царське священство і святий народ, щоб через усі вчинки складати духовні жертви і по всій землі давати Христові свідоцтва”.

³⁰⁷ Еф 1, 11-12: *У ньому ми стали також спадкоємцями, призначені наперед рішенням того, хто все чинить за радою своєї волі, щоб ми були на хвалу його величі, ми, що вже раніш були своєю надією покладали на Христа.*

³⁰⁸ Див. Sw. Jan Chryzostom, *Homilia in Acta Apostolorum* 26, 3-4: “Твій дім нехай буде як Церква [...]. А якщо маєш дітей, буди їх - нехай еднаються з тобою у спільній молитві”.

проголошували один одному Євангеліє. Отже, гаряче прагнемо, щоб вся наша праця³⁰⁹, все наше життя були безустанною піснею, що прославляє Бога і звістує діла Його могутності³¹⁰. Хотіли б ми її співати з усіх сил, навіть посеред ночі і крізь сльози. Можна сказати, що це є наш своєрідний спосіб відправлення *Літургії Годин*. Так само прагнемо безперервно приносити в жертву Богові самих себе, наших чоловіків, жінок і дітей, нашу працю, хвороби і весь радісний і болісний досвід³¹¹. В такий спосіб щоденно *відправляємо Євхаристію* в нашому тілі і в цілому нашому житті. Коли ж приходимо, щоб брати в ній участь під керівництвом офіційного священика, в той час, коли він додає кілька краплин води до вина, ми приєднуємо до Жертви Христа наші щоденні жертви.

Святий дар сексуального життя

34. Розуміємо, який великий вплив на життя віри і на щоденне подружнє щастя має Божий лад³¹² в сексуальному житті нашого подружжя. Постановляємо пильнувати, аби *по-людськи*³¹³ переживати Любов в наших подружжях, одним з *прекрасних* виразів якої є подароване нам Богом сексуальне життя³¹⁴. Нехай це буде любов, яка з природною

³⁰⁹ 1 Кор 10, 31: *Чи ви, отже, їсте, чи п'єте, чи щонебудь робите, усе робіть на славу Божу!*

³¹⁰ 1 П 2, 9: *Ви ж [...] царське священство, [...] щоб звістувати похвали того, хто вас покликав з темряви у дивне своє світло.*

³¹¹ Див. ВІ. Joanna Beretta Molla, *List do męża* 10. 06. 1955: “Кохаю тебе, Петре, дуже-дуже, ти в мені присутній від самого ранку, коли на Службі Божій під час Пожертвування, жертвую, разом зі своєю, твоєю працю, твої радощі, твої страждання. А потім так цілий день, аж до вечора. [...] До побачення, тримайся. Цілую тебе міцно-міцно. Твоя Йоаса”.

³¹² Див. *Humanae vitae*, 8: “Подружнє любов найкраще об’явить нам свою правдиву природу і гідність тільки тоді, коли зрозуміємо, що свій початок черпає вона з найвищого джерела - з Бога, котрий є Отцем і любов’ю, від котрого бере своє ім’я всяке батьківство і на небі, і на землі. Подружжя, отже, не є витвором якогось випадку або плодом еволюційних сил природи: Бог-Творець встановив його мудро з метою здійснення свого плану любові”.

Jan Paweł II, *Zycie małżeńskie i rodzinne dzisiaj*, 20. 09. 1996, 7: “Жести любові і мова тіла виражають подружній союз і в одночас є зразком таємниці Союзу і з’єднання Христа із Церквою. Хвилини глибокої єдності є для кожного члена сім’ї джерелом дійсної енергії, котра дозволяє йому виконувати його місію серед братів і виконувати щоденну працю”.

³¹³ Див. *Gaudium et spes*, 49: “А ця любов, як визначний вчинок людини, тому, що полягає у волевім спрямуванні особи до особи, заключає в собі благо цілої людини, а тим і може окремою достоїнстю назначити всі її вияви тілесні і душевні та ушляхетнити їх як окремішні складники й ознаки подружньої приязні”.

³¹⁴ “Сприймаючи подружнє співжиття за святий вчинок, Церква впродовж віків постійно переборювала різні судження, котрі вбачили в подружжі щось несвяте і навіть безбожне. В давнину повстали секти, які відзначалися дуалістичним ригорізмом, і які в середньовічну епоху постійно відроджувались на засадах старого маніхеїзму. [...] Наприкінці IV століття на території Іспанії повстала присциліанська секта. Провідник цієї секти, Присциліан, був відомим аскетом з бездоганною репутацією. Звідси перемога його науки. Між іншим, вважав він подружжя безбожний зв’язком, за що був засуджений I Толедським Синодом (400 р.) “Канон 11: Якщо хтось засуджує людські подружжя і з відразою ставиться до народження потомства - нехай буде виключений із спільноти вірних; Кан. 12. Якщо хтось формування

простотою єднає в собі людські і Божі вартості і завжди турбується про справжнє благо усїєї особи, остаточним призначенням якої є вічність³¹⁵. Відкрита на радість сексуального співжиття, нехай безоглядно шанує сумління і вільність³¹⁶ подругів, нехай перемагає сластолюбство³¹⁷ і перемінює його, нехай буде відкрита на нове життя. Нехай завжди пам'ятає, що людське тіло *святе* і разом з духом утворює єдність, якої нікому і ніколи не можна розривати. На порнографію, протиприродні практики, на гедоністичний пошук відчуттів за всяку ціну, на недозволені протизачаточні засоби³¹⁸ і на зведення співжиття до чисто еротичного нахилу, здійснюваного в егоїстичний спосіб, нехай дивиться як на *профанацію*³¹⁹ сексуального виміру людини і на вбивання любові, через що нищиться власна сім'я і поглиблюється процес культурної дегуманізації.

людського тіла вважає за диявольську справу, а зачаття плоду в лоні матері приписує нечистим духам і тому в воскресіння тіла не вірює – н. б. в.; Кан. 13. Якщо хтось говорить, що утворення всякого тіла не є Божим ділом, але справою нечистих духів – н. б. в.; Кан. 16. Якщо хтось думає, що подружжя, котре Боже право узнає за дозволене, є безбожне – н. б. в. Написаний в 458 р. лист Папи Лева Великого до Рустікуса, Єпископа Нарбони підкреслює святість подружжя. II Латеранський Собор (1139 р.) оголосив еретиками тих, які засуджували подружжя. Флоренський Вселенський Собор в “Декреті для Армян” (1439 р.) засуджує думку, яку вони проголошували, “що подружнє співжиття є грішне” і стверджує: “Сьомим таїнством є подружжя, котре є подобою зв'язку Христа з Церквою, згідно з тим, що говорить Апостол: Велика це таємниця, а маю на увазі стосунки Христа і Церкви” (Еф 5, 33). Під час XXIV сесії Триденського Собору (1563 р.) першим завданням було зробити видимим надприродний характер подружжя. Отці собору уболюють в кінцевому документі, що “безбожні люди цього світу в своєму шаленстві [...] помилково думали про це почесне таїнство” і стверджують далі: Кан. 1. Якщо хтось вважає, що подружжя не є правдивим і власне одним із семи таїнств євангелічного права, установленим через Господа Ісуса Христа, і що в Церкві воно вигадане людьми і не дає благодаті – н. б. в”. Дуже позитивно висловлюється про подружжя папа Пий XI в енцикліці “*Casti connubii*” (1930 р.). Див. *Breviarium Fidei VII*, 587-617. Позитивне вчення Церкви на цю тему після II Ватиканського Собору не викликає сумніву.

³¹⁵ Див. *Humanae vitae*, 7: “Проблема передачі життя, подібно кожній іншій проблемі, яка стосується людського життя, повинна бути досліджена так, щоб - поза частковими аспектами біологічного, психологічного, демографічного чи соціологічного порядку - вбачала цілу людину і її покликання, обіймаючи не тільки природний і земний порядок, але також надприродний і вічний”.

³¹⁶ Див. Там же, 13: “Слушно звертається увага на те, що статеве співжиття нав'язане чоловікові або жінці без врахування їх стану чи бажання не є правдивим актом любові і тоді противиться тому, чого дійсно вимагає моральний уклад у взаємному зв'язку між подружжям”.

³¹⁷ Див. Jan Paweł II, *Mężczyzną i niewiastą stworzył ich*, Libreria Editrice Vaticana, 1986, s. 485: “Якщо ключовим елементом подружньої і батьківської духовності – тою головною силою, яку подружжя мають весь час черпати з сакраментальної *консекрації* - є любов, це та любов, як випливає з тексту енцикліки (пор. *Humanae vitae*, 20) залишається органічно поєднана з чистотою, яка проявляється як опанування, тобто втримання в співжитті. Між іншим, і як втримання періодичне. В біблійній мові на це вказує автор *Листа до Ефесян*, коли в своєму класичному тексті закликає подружжя, щоб були між собою взаємно підлеглі в Христовій боязні (Еф 5, 21)” Див. *Humanae vitae*, 21.

Див. Проп. 3, 1.5б: *Усьому час-пора, і на все слухна хвилина під небом: [...] час обіймати і час обіймів уникати.*

³¹⁸ Див. *Gaudium et spes*, 50: “Справжнє плекання подружньої любові і вся сутність сімейного життя, яка з неї випливає, прямиють до того, щоб подруги були настроєні до відважної співпраці з любов'ю Творця і Спасителя, який через них поширює і збагачує Свою сім'ю”. [...] Подружжя не є встановлене тільки для народжування; бо сама суть отого нерозривного союзу між особами та й благо потомства вимагають, щоб проявлялася в ньому також упорядкована любов подругів”.

Ніжність і пестоці в щоденному житті

35. Обидва подруги - особливо чоловік - нехай ніколи не забувають, що нагота тіла закладає *наготу серця* і, що сексуальний *дар тіла* мусить бути правдивим знаком того, що подруги обдаровують один одного всім, що мають – тобто радощами і смутками, своєю величчю і своєю малістю, успіхами і поразками, щастям і нещастям, батьками, родиною і друзями - віддаючи все подругу і приймаючи від нього все, що його. Отже в основі всіляких емоцій і духовних переживань чи в їх тілесних проявах, завжди нехай лежить правдива і весь час удосконалювана подружня *приятель*³²⁰, котра любов нероздільно пов'язує з відповідальністю, а виявлення ніжності і пестоців наказує розпочинати від самих звичайних ситуацій щоденного життя, і в тій же сірій щоденності підтверджувати їх щирість. Отже, хто хоче цілувати руки - мусить одночасно думати, як зменшити їм роботу, хто хоче пестити ноги - мусить оберегати їх від надмірного ходіння, хто хоче цілувати уста - мусить слухати, що вони говорять, хто хоче пестити вуха - не може шкодувати часу на розмови, в яких діляться своїм життям і серцем, а хто хоче тішитись блиском очей - мусить робити все, щоб вони ніколи не наповнювались слізьми смутку. Але ці та подібні до них речі не можуть бути тільки різновидом тактики, а мусять впливати з глибокої і, весь час поглиблюваної, пошани

³¹⁹ Див. *Gaudium et spes*, 47: “А крім того, подружня любов буває часто заплямована самолюбством, нахилом до розкошування та осудними протиприродними практиками”.

³²⁰ Див. *Humanae vitae*, 9: “Коли дивитись на ці справи у властивому світлі, стають очевидними характерні риси і вимоги подружжя любові. Їх правильне розуміння є найсуттєвішим.

Є це, насамперед суто людська любов, а, значить, і тілесна, і духовна водночас. Тому не йдеться тут тільки про звичайний імпульс потягу або почуттів, але також, і навіть перш за все, про акт вільної волі, скерований на те, щоб ця любов в радостях і трудах щоденного життя не тільки тривала, але ще зростала так, щоб подружжя ставалося начебто одним серцем і однією душею, і, разом з тим, досягали свою людську досконалість.

Далі йдеться про повну любов, тобто про ту *особливу форму приятель*, через котру подружжя великодушно ділить поміж собою все, без несправедливих винятків і егоїстичних рахунків. Хто насправді кохає свою половину, не кохає її тільки з огляду на те, що від неї отримує, лише для неї самої, щасливий тим, що може подарувати себе іншому”.

Brat Karol de Foucauld, *Aux plus petit de mes freres*, s. 45: “Коли кохаєш, не стаєш суддею того, кого кохаєш, а стаєш захисником і адвокатом перед Богом і людьми. Не затримуємося радо на вадах тих, кого кохаємо. Якщо кохаємо ближнього, то повинні бачити його чесноти і добро, котре є в ньому, а не його вади”.

Див. Mała Siostra Magdalena, *Regula Zycia*, 114: „Така взаємна любов, побудована на фундаменті Ісуса Христа, буде виражатися *спільним* прагненням *святості*, про яку будуть просити Бога одне для одного, передусім під час *євхаристичної жертви*, перед якою треба вирвати з серця найменший паросток розбрату”.

до подруга³²¹ та зі свідомості, що ми не заслужили і не є гідними такого великого дару, яким є наша дружина або наш чоловік.

Могутність прощення

36. Не хочемо допустити, щоб гнів³²², жаль, почуття кривди чи непорозуміння стали коли-небудь в нашому житті сильнішими від щоденної Любові³²³, яку переживаємо кожного дня. Пам'ятаємо, що дозрілість і внутрішня сила людини “найповніше об'являється через прощення”. Коли виникають конфлікти, і навіть дрібні непорозуміння, *Любов* не дає нам спокою³²⁴, поки хто-небудь в нашому домі почувається ніяково. Тоді Любов не дозволяє відгороджуватись мовчанням, замикатися в собі, вичікувати чи вдавати, що не помічаємо проблеми. Вона змушує³²⁵ *обидві сторони покійно* просити прощення³²⁶ один в одного, і покійно один одному пробачати. Постановляємо, що завжди будемо робити все, що в наших силах, аби Сонце не зайшло над нашим гнівом, а ми, таким чином, не дали дияволу приступити до нашої родини³²⁷.

³²¹ Див. *Familiaris consortio*, 25: “Справжня подружня любов передбачає і вимагає, щоб чоловік відчував глибоку повагу до такої самої гідності жінки. *Ти не є її паном*, - пише святий Амросій, - *але чоловіком, не служницю ти отримав - але жінку... Відплати ввічливістю за ввічливість, любов винагороди любов'ю*”.

³²² Див. 1 Кор 13, 5: *Любов [...] не шукає свого, не поривається до гніву, не задумує зла.*

Еф 4, 30-32: *І не засмучуйте Святого Духа Божого, що ним ви назнаменовані на день відкуплення. Усяка досада, гнів, лют, крик та хула мусять бути викорінені з-посеред вас разом з усією злобою. Будьте, натомість, добрі один до одного та милосердні, прощайте один одному, як Бог у Христі вам простив.*

³²³ Див. 1 Кор 13, 8: *Любов ніколи не переминає.*

³²⁴ Див. Лк 15, 1-9: *Усі митарі і грішники приходили до нього, щоб його почути. А фарисеї з книжниками нарікали: Цей грішників приймає і їсть разом з ними. Тоді Ісус сказав до них цю притчу: Котрий з вас чоловік, мавши сотню овець і одну з них загубивши, не зоставить дев'ятдесять дев'ять у пустелі та не піде шукати загублену, поки її не знайде? А, знайшовши, кладе її собі, радіючи, на плечі її, повернувшись додому, скликає друзів та сусідів і до них каже: Радійте зо мною, бо я знайшов овечку, що була загубилась. Отак, кажучи вам, що на небі буде більша радість над одним грішником, що кається, ніж над дев'ятдесять дев'ятьма праведниками, що їм не треба покаєння. Або котра жінка, маючи десять драхм, і як одну загубила, не засвітить світла, не замітатиме своєї хати й не шукатиме її старанно, поки не знайде? А, знайшовши, скличе подруг і сусідок і їм каже: Радійте зо мною, бо я знайшла ту драхму, що була загубила.*

³²⁵ Див. Sw. Teresa z Lisieux, *Zólty zeszyt*, 8. 07. 1897, 18: “Прикrostі, страждання - це робить нас такими добрими. Це веде до більшої регулярності в молитві і робить людину більш милосердною”.

³²⁶ Див. Jan Paweł II, *Przemówienie z 20. 09. 1996 w Sainte-Anne d'Auray*, 6: “Елементом подружнього життя є також досвідчення прощення. Чим була б любов, якби не вмiла пробачати? Ця найвища форма єдності огортає всю людину, яка силою волі і любові вирішує не закриватись в почутті зазваної кривди, і вміє, що краще майбутнє завжди можливе. Прощання це особлива форма Божого дару, котрий підтверджує гідність іншої людини і визнає її вартість з огляду на те, ким вона є, а не залежно від того, що вчинила. Кожен, хто пробає, дозволяє тому, хто отримує прощення, відкрити нескінченну велич Божого прощення. Прощання дозволяє віднайти довіру до себе і відбудувати єдність між людьми”.

Любов не вміє бути байдужою

37. Та сама ніжна, вразлива і занепокоєна Любов не дозволить нам байдуже пройти повз подруга, якому важко жити, який сумує або (слušно чи не слušно) відчуває навіть найменшу прикрість. Не перекладаємо тоді безпечно провину на іншого. Коли страждає людина, яку любимо – не час шукати винних. В серці, яке любить, любов мусить перемагати над судом³²⁸. Не оглядаємося на ініціативу іншої сторони, а самі намагаємося запевнити її словом і вчинком, що навіть ні на хвилину не перестаємо її любити, а водночас стараємося якнайшвидше повернути мир і радість в її серце.

Коли, незважаючи на наші зусилля, якась проблема в нашому подружжі чи нашій родині залишається нерозв'язаною³²⁹, не хочемо добиватися своєї правоти згідно з “мудрістю” цього світу³³⁰, а горнемося з усіх сил до Розп'ятого Христа і покірно чекаємо, віддавши Йому³³¹ свою турботу.

Професійна кар'єра і виховання дітей

³²⁷ Див. Еф 4, 26-27: *Хай сонце не заходить над вашим гнівом і не давайте місця дияволу.*

³²⁸ Див. Як 2, 12-24: *Говоріть так і робіть так, як люди, що мають бути суджені законом свободи. Бо суд немилосердний для того, хто не чинить милосердя. Милосердя ж понад суд. Яка користь, мої брати, коли хтось каже, що має віру, але діл не має? Чи може його спасти віра?*

³²⁹ Див. Sw. Teresa z Lisieux, *List do Leonii*, 01. 1895: “[...] Добрий Бог любить тебе і наповнює своїми ласками: вважає, що ти гідна страждати заради Його любові, і це найбільший доказ ніжності, який Він може тобі дати, бо власне страждання робить нас подібним до Нього”.

Той же, *List do Celiny*, 6. 07. 1893: “Наш Господь залишає вірних овечок на пустелі [пор. Лк 15, 4]. Як багато це говорить... [...] лишає їх своєї відчутної присутності, щоб обрадувати своїми утіхами грішників. Якщо веде їх на Табор, то тільки ненадовго. Найчастіше Він відпочиває в долинах. Там відпочиває в полудень[Пп 1, 6]”.

³³⁰ Див. 1 Кор 1, 18.20-25.30-31; 2, 1-9.13-14; 3, 3: *бо слово про хрест - глупота тим, що погибають, а для нас, що спасаємося, сила Божя. [...] Хіба Бог не зробив дурною мудрість цього світу? А що світ своєю мудрістю не спізнав Бога у Божій мудрості, то Богові вгодно було спасти віруючих глупотою проповіді. Коли юдеї вимагають знаків, а греки мудрости шукають, - ми проповідуємо Христа розп'ятого: - ганьбу для юдеїв, і глупоту для поган, а для тих, що покликані, - чи юдеїв, чи греків - Христа, Божу могутність і Божу мудрість. Бо, нібито немудре Боже - мудріше від людської мудрости, і німічне Боже - міцніше від людської сили. [...] Тож через нього ви у Христі Ісусі, який став нам мудрістю від Бога і оправданням, і освяченням, і відкупленням.*

Див. Sw. Teresa z Lisieux, *Rękopis C*, 15r: “Часом краще не наражатись на боротьбу, коли ти впевнений, що програєш”.

Той же, *List do s. Genowefy*, 7. 07. 1897: “... зносити терпеливо свої недосконалості – ось справжня святість”.

³³¹ Див. Пс 37, 3-8a: *Вповай на Господа й чини добро, щоб жити на землі й безпечним бути. Втішайся в Господі, і він сповнить тобі бажання твого серця. На Господа здай твою дорогу; вповай на нього, і він учинить; введе, як світло, твою правду і твоє право, як полудень. Спокійним будь у Господі, надійсь на нього. [...] Лиши гнів, покинь пересердя; не падай гнівом, а то накоїш тільки лиха.*

Див. Jan Paweł II, *Przémówienie z 10. 09. 1996 w Sainte-Anne d'Auray*, 5: “Часом приходять хвилини болісного випробовування, коли довіра до подруга і до себе самого, здається, слабне. Подружжя

38. Професійна праця для нас - це не тільки джерело утримання наших родин, але і нагода до служіння людям і можливість конкретної співпраці з Богом в справі створіння світу. За життєве покликання подружжя³³² вважаємо, однак, виховання своїх дітей. Не вистачить лише народити тіло, потрібно народити також душу³³³. Тут ніхто нас не замінить. Це покликання визначає неперехідний кордон всім іншим заняттям. Проте завжди пам'ятаємо слова Христа, що хто сина або доньку, чи дружину або чоловіка любить більше, ніж Його, - той недостойний Його³³⁴.

Труд виховання дітей

39. Наші діти не є нашою власністю. Прийде день, коли вони будуть змушені *покинути нас*³³⁵, аби виконувати своє життєве покликання. З молодих літ намагаємося їм допомогти розпізнати його і приготуватися до його виконання. Перед усім ми зацікавлені в тому, щоб вони пізнали Любов³³⁶ і увірували в Неї, і щоб запам'ятали на

повинно тоді черпати силу з Христа, єднаючись з почуттями, яких зазнавав Він в ніч Великої П'ятниці. Багато вже це досвідчило: пережиті випробовування можуть допомогти в очищенні любові”.

³³² Див. *Gaudium et spes*, 50: “Нехай знають подруги, що в своєму призначенні, - передавати і виховувати людське життя, *яке треба уважати за їх окрему місію*, - вони є співпрацівниками любові Бога-Творця та неначе її викладачами. Тому з людською і християнською відповідальністю старатимуться виконувати своє завдання та, в послушній пошані до Бога, спільним порозумінням і змаганням витворять собі слухний суд, зваживши і на своє власне благо і на благо дітей”.

³³³ Див. Karol Wojtyła, *Promieniowanie ojcowstwa*, w: *Poezje i dramaty*, Kraków 1979, s. 230: “Він самотній – думав я, - що ж мене зробить більш подібним до Нього, тобто незалежним від чого б то не було? Стати поза усім, щоб тільки бути в собі! Тоді буду найближче до Тебе”. Пізніше я говорив Йому у скаргах: Ти ж міг мене залишити в сфері самої плідності (я б якось порозумівся з природою) – не ставлячи мене в глибині того батьківства, якого не можу осилити! Для чого Ти прищепив його на ґрунті моєї душі! Чи ж Тобі не було досить, що маєш Його в собі? Що ж, нехай би з мене множились люди. Нехай би залюдняли землю. Мене Ти б міг залишити на самоті від них. Був би собі “зовнішній Адам” – він би квітнув і розростався, і був би “внутрішній Адам” – самотній. Навіщо жадати від нього, щоб пропускав промінювання твого батьківства, переламуючи його, немов у призмі, в собі самому?”

Див. *Mulieris dignitatem*, 19: “Ісус підтверджує значення материнства що до тіла, однак водночас вказує на ще глибше його значення, котре єднається з порядком духа”.

Там же, 21: “Якщо ж йдеться про фізичне материнство, чи не мусить воно бути також духовним материнством, щоб відповісти цілісній правді про людину, яка є духовно-тілесною єдністю?”

Лист до сімей, 7: “Батьківство і материнство дане обом: чоловіку і жінці. Становить житті кожного таку <<новину>> і таке багатство, що не можна до нього наблизитись інакше, ніж <<на колінах>>”.

Там же, 16: “Вихователь є особою, яка <<породжує>> у духовному значенні. Під цим кутом зору виховання може одночасно вважатися справжнім апостольством”.

Там же, 22: “Ви, що народжуєте своїх дітей для земної батьківщини, не забувайте, що Ви одночасно їх народжуєте для Бога. Бог прагне їхнього народження зі *Святого Духа*”.

³³⁴ Див. Мт 10, 37: *Бо син батька зневажає, дочка повстає на матір, невістка на свекруху, і кожному його домашні - вороги.* [Див. Мх 7, 6]. *Хто любить батька або матір більше, ніж мене, той недостойний мене. Хто не бере свого хреста й не йде слідом за мною, той недостойний мене.*

³³⁵ Див. Мт 19, 5: *І мовив: Тому покине чоловік батька й матір....*

³³⁶ Див. 1 Йо 4, 16: *Ми пізнали й увірували в ту любов, яку Бог до нас має.*

все життя, що Любов - найважливіша³³⁷. Не хочемо за всяку ціну здійснювати через них мрії, які нам не вдалось здійснити у власному житті. Наші діти не мусять бути найкращими. Просимо Бога, аби ми завжди вміли прийняти навіть важку *правду* про них, не втрачаючи при цьому спокою³³⁸ і надії в серці. Просимо про це, як про велику і одну з найбільш потрібних благодатей для виконання батьківського покликання.³³⁹ Любимо наших дітей такими, якими вони є. Не дозволяємо, однак, нашій любові вироджуватися в слабкість³⁴⁰. Коли треба, не втікаємо і від боротьби. Але завжди ставимося до дітей з пошаною. Ніколи їх не принижуємо. Намагаємося розмовляти з ними так, щоб відчували, що до нас варто говорити і щоб хотіли нас слухати. Пильнуємо, щоб їх не розбещувати. Відучуємо від вередувань. Не сміємося безтурботливо з їхньої “безстресової” поведінки. Вимагаємо пошани і послуху³⁴¹. З наймолодших літ вчимо їх самостійності і не дозволяємо їм почувати себе “пупом землі”. Поступово і наполегливо *вимагаємо*, щоб включалися в домашні обов'язки. Проте відчуваємо, кінець кінців, що виховання дітей перевершує людські можливості. Отже, незамінним виховавчим діянням вважаємо щоденну молитву в їх інтенції. Не хочемо пояснювати Богові, в чому має нам допомогти, але хочемо почути, що Він думає про наші проблеми, цілі і методи виховання. Вибираємо для наших дітей імена святих. В такий спосіб даємо їм особливих друзів і провідників, а також приклад до наслідування.

³³⁷ Див. 1Кор 13, 13: *Тепер же зостаються: віра, надія, любов - цих трое; але найбільша з них - любов.*

³³⁸ Див. Sw. Teresa z Lisieux, *List do Celiny*, 4. 04. 1889: “Страждаємо в мирі. Визнаю, що слово мир видається мені трохи занадто сильним, але, розмірковуючи недавно над цим, відкрила таємницю страждання в мирі. Той, хто говорить *мир*, не говорить *радість*, а тим більш *відчутна* радість... Щоб страждати в мирі, вистачить хотіти всього того, що хоче Ісус”.

³³⁹ Див. Йо 8, 31-32: *І сказав Ісус до тих юдеїв, які увірували в нього: Коли ви перебуватимете в моїм слові, ви дійсно будете учнями моїми і спізнаєте правду, і правда визволить вас.*

³⁴⁰ Див. Sw. Teresa z Lisieux, *Zólty zeszyt*, 18. 04.1897, 4: “Доброта не повинна вироджуватися в слабкість. Коли комусь зробили справедливе зауваження, треба на цьому зупинитися і не дати собі розчулитися до того, щоб почати непокоїтись, що завдано болю, що видно страждання і сльози. Бігти за засмученою, щоб її потішити – це завдасть більше зла, ніж добра. Залишити її на самоті - це змусити її звернутися до Доброго Бога, і, завдяки цьому, - побачити свої помилки і упокоритися. А то, звикнувши, що після справедливого зауваження будуть завжди її потішати, почне вести себе як розбещене дитя, котре б'є ніжками об підлогу і кричить, поки мама не прийде і не витре його сліз”.

³⁴¹ Див. Józef Piat, OFM, *Rodzina Martin*, Kraków 1983, s. 90: Целіна свідчить: “Ніколи я не бачила вдома, щоб котрась з нас сказала батькам якесь слово без пошани, або навіть фамільярне. Ніколи. За винятком вибриків у примхах Леонки. Не осуджували ми отриманого наказу. Не розуміючи, ми були слухняними “з любові”. На цьому полягає таємниця виховання, що відзначається зворушливою сердечністю, з'єднаною з категоричністю. Врешті, пан Мартін вмів гніватись, коли йшлося про заспокоєння передчасного роздратування. Вмів викорінювати в своєї найстаршої доньки прояви жіночого марнославства і призивав до здорового глузду служницю, коли та забагато розбещувала Целінку. Потурала її забаганкам, догоджуючи їй. Він не був батьком, який приподоблювався пряниками чи сік різками. Він був батьком достойним у своїй величі”.

Властива ієрархія цінностей

40. Не хочемо робити ні професійної кар'єри, ані покращувати матеріальне становище³⁴² родини ціною занедбання життя родинного, подружнього чи життя віри. В нашій ієрархії цінностей турботу про розвиток віри³⁴³ в родині ставимо вище за піклування про її матеріальний добробут³⁴⁴.

Відкриті на світ

41. Закорінення у власній родині не замикає нас в собі. З турботою думаємо про нашу Батьківщину і світ - одну велику родину Божих дітей. Ми шануємо багатства інших культур і рас. Дбаємо, щоб жоден емігрант не почувався поміж нас чужим. З покорою і любов'ю хочемо приймати і, в міру можливостей, збільшувати і передавати наступним поколінням спадщину нашого народу. Хочемо любити наше місто і його справи так, як Бог возлюбив Єрусалим і навіть Ніневію³⁴⁵. Вчимось дивитись на людей так, як Він на них дивиться і пам'ятати, що це Його "друзі"³⁴⁶. Хочемо споглядати в них Його обличчя і любити їх, бо Він їх перший полюбив³⁴⁷.

³⁴² Див. 1 Тим 6, 7-10: *А ті, що хочуть багатіти, впадають у спокусу та в тенета, і в безліч бажань безглузвих та шкідливих, що штовхають людей у прірву та загибель. Бо корінь усього лиха - грошоловство, до якого деякі вдавшись, від віри відбилися і прошили себе численними болями.*

³⁴³ Див. Brat Karol de Foucauld, *Ecrits spirituels*, s. 105: *Господи Ісусе! Як швидко стане вбогим той, хто, кохаючи Тебе усім серцем, не зуміє бути багатшим від свого Улюбленого! Не сприймаю любові, яка не відчуває потреби, величезної потреби, стати подібним [до Того, кого кохає]: аби ділити з ним усі знегоди, боротьбу, всю суворість життя. Вважаю, що [хто Тебе кохає], не зможе бути багатим, жити, користаючись своїми багатствами, якби Ти був бідним, жив в нестатках, важко працював. Я, мій Боже, не вмів би так кохати".*

³⁴⁴ Див. Той же, *L'esprit de Jesus*, s. 212: *"Чим більше речей нам бракує, тим більш стаємо подібними до розп'ятого Ісуса".*

³⁴⁵ Див. Йон 4, 10-11: *Тоді Господь сказав: Тобі жаль тикви, дарма що ти не поравсь коло неї й не зростив її, - що за одну ніч виросла і за одну ніч пропала. А мені б то не жаль було Ніневії, великого міста, в якому живе більше ста двадцяти тисяч душ [...] й худоби безліч?*

³⁴⁶ Див. Йо 15, 14: *Тож слугами вже не називатиму [...] вас, але друзями.*

³⁴⁷ Див. Pseudo Makary, *Sententiae* цит. за *Dio Amore ci dona la deificazione*, Citta Nuova Editrice 1990, s.49: *"Людина, [котра кохає] не осуджує ані язичників, ані грішників. Дивиться на всіх людей чистими очима. Тішитись цілим всесвітом і всім своїм серцем не прагне нічого іншого, як кохати і почитати з релігійним благоговінням усіх і кожного зокрема".*

Izaak z Niniwy, *Sententiae*, цит. за цит. тв., s.49: *"Ось заповідь, яку тобі даю. Нехай милосердя завжди перемагає твою користь, тоді у власному серці відчуєш милосердя, яке Бог відчуває до світу".*

Izaak z Niniwy, *Mystic Treatises*...Amsterdam 1923, s. 318; 341: *"Серце, яке любить, палає любов'ю до всього, що вийшло з рук Творця. До людей, птахів, звірів, демонів і до всіх творинь. І тому людина не перестає молитися за неприятелів Правди, за тих, які чинять їй зло, щоб Бог їх зберіг і очистив. Молиться навіть за плазунів, зворушена безмежним милосердям, яке пробуджується в серці того, хто подібний до Бога".*

Хворі в родині

42. Хворих в родині оточуємо турботою і чуйною любов'ю³⁴⁸. Дивимось на них з пошаною³⁴⁹, як на живу подобу Розіп'ятого³⁵⁰. Свідомі того, що здоровий не в змозі до кінця зрозуміти хворого, тому не осуджуємо їх вчинків³⁵¹ і в жодному випадку не підозрюємо їх у притворстві. Знаємо, що сатана може використати час хвороби для боротьби³⁵² з вірою, надією і любов'ю в серці людини. Отже, не хочемо залишати їх самотніми³⁵³ зі страхом і безліччю питань. Пам'ятаємо, що було б найкраще, якби ми могли з ними широко розмовляти про останні дні³⁵⁴. Якщо бажають цього, покійно приймаємо цей труд. Не обманюємо хворих для власної вигоди, або через неправильно зрозумілу жалість. Ми свідомі того, що є слова, котрі людина відважується сказати тільки під час особливого страждання або перед обличчям смерті³⁵⁵. Не хочемо нікого позбавляти цього шансу. Як Марія, Вероніка, Симон з Кириної чи безіменні жінки,

³⁴⁸ Див. Мк 14, 32: *...і почав жахатись, та тривожитись.*[Мт 26, 37-40: *скорбіти та тужити.*] Тоді сказав їм: *Смуток у мене на душі - аж до смерті! Зостаньтеся тут і чуйте за мною. І пройшовши трохи далі, упав обличчям додолу, молившись і промовляючи: Отче мій, якщо можливо, нехай мине ця чаша мене. Однак не як я бажаю, лише - як ти.* [Лк 22, 44: *Повний скорботи та тривоги, ще пильніш молився, а піт його став, мов каплі крові, що падали на землю*]. Підвівшись від молитви, він підійшов до учнів і застав їх сплячими від смутку. І сказав їм: *Чого спите? Вставайте та молитесь, щоб не ввійти в спокусу!*

³⁴⁹ Див. *Kodeks Prawa Kanonicznego*, кап. 618: "...ставлячись з пошаною [лат. *reverentia*] до їх людської гідності..." Це набагато більше, ніж пошана. Пошана є сакральним поняттям. Йдеться, отже, про святу пошану, ледь не літургійну.

³⁵⁰ Див. Гал 2, 19б-20а: [...] *я - розп'ятий з Христом. Живу вже не я, а живе Христос у мені;*

Іов 42, 5: *Я чув лиш те, що говориться про тебе, але тепер на власні очі тебе виджу!*

³⁵¹ Див. Sw. Teresa z Lisieux, *Zólty zeszyt*, 18. 08. 1897, 1: "Дуже страждаю, але чи добре страждаю? Саме це..."

³⁵² Див. Лк 22, 53б: *...та це ваша година і влада темряви.*

³⁵³ Див. Мк 15, 33: *...темрява наступила по всій землі аж до дев'ятої години. О дев'ятій же годині Ісус скрикнув голосом сильним: Елої, Елої, лама савахтані? - що означає у перекладі: Боже мій, Боже мій! Чому еси покинув мене?*

³⁵⁴ Див. Sw. Teresa z Lisieux, цит. тв., 15. 05. 1897, 1: "Радію, що невдовзі піду до неба. [...] Не маю заслуг! Отже [Господь Бог] не може мені віддати згідно з моїми вчинками... В такому разі віддасть мені згідно з своїми власними!"

Там же, 4. 06. 1897, 1: "Не турбуйтеся, сестрички, якщо буду дуже страждати і якщо - як я це говорила - не побачите в мені жодної ознаки щастя в хвилину смерті. Наш Господь помер, без сумніву, як Жертва Любові, а знаєте яке було Його конання... Це все нічого не значить".

Там же, 15. 06. 1897, 1: "Бог хоче, щоб я віддалася Йому як маленьке дитя, котре не турбується про те, що з ним зроблять".

Там же, 4. 07. 1897, 2: "Наш Господь помер на хресті в муках, і все ж то була найкраща смерть з любові. Єдина, яку бачили, бо не бачили смерті Божої Матері. Помирати з любові - не означає вмирати в пориві захоплення. Говорю вам широко, видається бо мені, що власне це переживаю".

Там же, 7. 07. 1897, 3: "Слова Іова *Хоча б мене Бог забив, все одно буду Йому довіряти* (Іов 13, 15), захоплювали мене з дитинства. Але треба було, щоб проминуло багато часу раніше, ніж дійшла я до такого ступеню довіри. Тепер я вже там. Бог мене там поставив. Взяв мене на руки і відніс туди..."

Там же, 6. 08. 1897, 4: "Щоб мати довіру, ні на що не можу опиратися, на жоден мій вчинок".

³⁵⁵ Див. Там же, 1. 05. 1897, 1: "Це не <<смерть>> прийде за мною, а Добрий Бог. Смерть - це не опудало, і не жахливий упір, якого бачимо на малюнках. В катехізисі написано, що це *розділенням душі і тіла і тільки*".

Той же, *List do ks. Bellière*, 9. 06. 1897: "Я не помираю, входжу в життя".

хочемо йти з нашими близькими аж до брам смерті³⁵⁶, разом з ними мужньо двигаючи Хрест і зміцнюючи в них віру в те, що “наше життя змінюється, але не закінчується”. Про Таїнство Елеопомазання просимо так, немов би запрошували до нашого дому Ісуса: “Господи, той, якого Ти любиш – хворіє, прийди і оздорови його”.

Вдови і вдівці

43. Віримо, що “Любов сильніша за смерть”³⁵⁷ і що смерть не зможе знищити того, що збудує Любов. Отже, коли помре хтось з нас, його подруг далі належить до нашого грона. Така вдова або вдівець, поглиблюючи і здійснюючи на рівні *comunio sanctorum* свій зв’язок з Тим, кого продовжує любити, нагадує нам, що існує інший світ. Їх Любов говорить, що набагато сильніше ніж тіло, єднає подружжя спільне серце. Їх туга, аби колись віднайти своїх улюблених в Небі, допомагає нам пам’ятати, звідки ми вийшли і куди йдемо. В їх тихому і простому житті доторкаємось до великої таємниці Бога, Який наповнює своєю ніжною і делікатною присутністю людську самотність і турботливо пам’ятає про найслабших. Вони вчать нас покладати всю надію на Бога³⁵⁸. Нехай бережуть своє серце від порожнечі³⁵⁹ і гіркоти, нехай випромінюють тиху мудрість³⁶⁰, нехай до кінця дбають про те, щоб віддати себе уповні. Пам’ятаючи, що Бог споглядає на них і ставить нам на взір³⁶¹, нехай будуть як прекрасна осінь, повна сонця і дозрілої тиші, яка обдаровує нас щедрими дарами, щоб пережити зиму.

ЖИТТЯ ДЛЯ ЄВАНГЕЛІЇ

³⁵⁶ Див. Той же, *Zólytý zeszyt*, 15. 08. 1897, 6: “О, як треба молитися за вмираючих. Якби хто знав!”

³⁵⁷ Пп 8, 6.

³⁵⁸ Див. 1 Тим 5, 5: *Справжня вдова й самотня на Бога покладає надію і перебуває день і ніч у молитвах та благаннях.*

³⁵⁹ Див. 1 Тим 2, 8-10. 15: *Я хочу, отже, щоб мужі молилися на всякому місці, зводивши до неба чисті руки, без гніву й суперечки. Так само й жінки, в убранні пристойнім, хай себе прикрашають сором’язливістю і скромністю, не заплітанням волосся, не золотом чи перлами, чи шатами дорогоцінними, але ділами добрими, як це годиться жінкам, що визнають благочестя. [...] Жінка [...] нехай буде тихомірною [...] Однак, вона спасеться, народжуючи дітей, якщо перебуватиме у вірі, любові та святості з скромністю.*

³⁶⁰ Див. Тит 2, 1-5: *Ти ж говори, що личить здоровому вченню: Старі щоб були тверезі, поважні, помірковані, здорові у вірі, любові, терпеливості. Старі жінки так само нехай поведуться, як освяченим личить: щоб не були злоріки, ані віддані пияцтву, щоб добра навчали, щоб молодих навчали любити своїх чоловіків та дітей кохати, щоб були стримані, чисті, хазяйновиті, добрі, підвладні власним чоловікам, - щоб слово Боже не ганьбилося.*

³⁶¹ Див. Мк 12, 41-44: *І сівши проти скарбоні, дивився, як народ кидає гроші у скарбоню. Чимало заможних кидали багато. І ось прийшла одна вбога вдовиця і вкинула дві лепти, тобто кодрант. [=1/4 асу=1/64 динару; динар це срібна або золота римська монета, середня винагорода за день праці]. І прикликавши своїх учнів, сказав їм: Істинно кажу вам, що ота вбога вдовиця вкинула більше від усіх, які кидали у скарбоню. Усі бо кидали з свого надміру, вона ж з убогства свого все, що мала, вкинула, - увесь свій прожиток.*

Родина – спільнота, що євангелізує

44. Наскільки сім'я приймає Євангеліє і дозріває в вірі, настільки стає євангелізуючою спільнотою³⁶² - живе для Євангелія³⁶³. Ми готові - смиренно, але переконливо - свідчити нашим щоденним життям в лоні сім'ї і перед знайомими, сусідами і на роботі, що ми “пізнали і повірили в Любов”³⁶⁴. Покірно просимо Святого Духа, котрий звичайних людей перемінив в Апостолів, кохаючих Бога понад усе, щоб те, що в нас слабе - наповнив своєю силою, щоб страх перемінив у відвагу і в цей спосіб допоміг нам “кричати Євангеліє”³⁶⁵ цілим нашим життям і смертю³⁶⁶.

Як в тілі: кожен важливий і потрібний по-своєму

45. Церква є *сопричастям*, де ієрархічне священство, яке дає участь в пастирській владі Ісуса Христа, і участь світських людей взаємно доповнюються³⁶⁷. Щоб служити Церкві

³⁶² Див. *Redemptoris Missio, 1*: “Місія Христа Відкупителя, повірена Церкві, ще в жодному разі не виконана до кінця. Коли наприкінці другого тисячоліття від Його приходу обіймаємо поглядом людство, переконуємось, що місія Церкви тільки розпочинається і, що на її службу мусимо віддати всі наші сили”

³⁶³ Див. 1 Кор 9, 16.19.22-23: *Це мій обов'язок; і горе мені, коли б я не проповідував Євангелію. [...] Бувши від усіх вільний, я став усім слугою, щоб ще більше їх придбати [...] Для слабких я став як слабкий, щоб слабких придбати. Для всіх я став усім, щоб конче деяких спасти. Усе я роблю заради Євангелія, щоб став я співучасником її.*

Фил 4, 3: *[...] бо вони працювали для Євангелія зо мною і Климентом та іншими моїми співробітниками, імена яких у книзі життя.*

2 Тм 1, 8: *Тож не соромся свідощтва Господа нашого, ні мене, його в'язня, але перенось труди зо мною для Євангелія, за допомогою Бога.*

³⁶⁴ 1 Йо 4, 16: *Ми пізнали й увірували в ту любов, яку Бог до нас має. Бог є любов, і хто перебуває в любові, той перебуває в Бозі, і Бог перебуває в ньому.*

³⁶⁵ Див. Brat Karol de Foucauld, *Ecrits spirituels*, s. 121.

Kard. Miloslav Vlk, *Avvenire* від 12. 02. 1996: “Тепер Церква повинна звернути більшу увагу на свідощтво Євангелія, ніж на її проповідування. [...] Сучасне суспільство стає радикальним. [...] Відповіддю на теперішню ситуацію повинно бути радикальне життя Євангелією. [...] Дуже довго схвалювали ми християнство трохи полегшене, але спрощене християнство не приносить сьогодні ніяких плодів. Тільки радикалізм, котрий маю на думці, дозволить нам йти вперед”.

³⁶⁶ Див. Рим 14, 7-8: *Ніхто бо з нас не живе для себе самого і ніхто не вмирає для самого себе: бо коли ми живемо, для Господа живемо; і коли ми вмираємо, для Господа вмираємо. Отож, чи ми живемо, чи вмираємо, ми Господні. На це бо Христос умер і воскрес, щоб і над мертвими, і над живими панувати.*

³⁶⁷ Див. *Christifideles laici, 27*: “<<В церковних спільнотах їх діяльність [світських] є настільки потрібною, що без неї апостольство самих пастирів не може бути успішним у повній мірі>> [*Apostolicam Actuositatem, 10*] Звичайно, це радикальне твердження належить читати в світлі <<еклезіології сопричастя>> згідно з якою всі послуги і харизмати різні і разом з тим доповнюють один одного, є необхідними для розвитку Церкви, кожен по-своєму. [...] Нехай світські звикають діяти в парафії в тісній єдності із своїми священниками”.

Там же, 20: “Церковна спільнота, при більш уважному розгляданні, є <<органічною>> єдністю, аналогічною до єдності справжнього живого тіла. Відзначається вона, по суті, співіснуванням різноманітних покликань і станів, таємниць, дарів і завдань, котрі хоча і різняться поміж собою, доповнюють одні одних. [...] Серед цих дарів домінує ласка Апостолів, авторитету котрих сам Дух віддає

в такий спосіб, і там, де вона цього найбільше потребує³⁶⁸, прагнемо жити “нашим особливим світським покликанням”³⁶⁹, „бути в світі”, але так, щоб світ не мав нічого свого в нас³⁷⁰.

навіть осіб, обдарованих особливим харизматом. [...] Отже, церковне сопричастя є даром. Великим даром Святого Духа. Світські повинні приймати цей дар з вдячністю і впродовж усього свого життя ставитися до нього з глибоким почуттям відповідальності. [...] Отже, харизмати, управління, функції і послуги світського католика існують у спільноті і для спільноти. Вони є взаємодоповненим скарбом, що має служити благу всіх, під мудрим керівництвом пастирів”.

Там же, 21: “Той самий бо Дух, котрий керує Церквою і веде Її, обдаровує різноманітними дарами – ієрархічними та харизматичними - всіх охрещених, закликаючи кожного з них до того, щоб, у властивий їм спосіб, були активними і співвідповідальними”.

Там же, 23: “Однак, сам факт виконання тих завдань не робить світську людину пастирем, бо офіційну природу послуги становить не тип виконуваних функцій, а прийняття сакраментального висвячення. Тільки таїнство священства зумовлює, що офіційна послуга є особливою формою участі в управлінні Христа Голови і Пастиря, в Його вічному священстві. [...] Поряд з позитивними голосами не бракувало за засіданнях Синоду і критичних зауважень що до тенденції вживати нерозважливо термін “послуга”, до помилки чи то до зрівняння вселенського і службового священства, до недотримання деяких прав і церковних норм [...] до <<клерикалізації>> світських”.

1 Кор 12, 13-21. 27-31: *Тіло бо складається не з одного тільки члена, а з багатьох. Коли б нога сказала: Я не рука, отже не входжу у склад тіла, - то хіба через те не належала б до тіла? І коли б вухо сказало: Я не око, отже не входжу у склад тіла, - то хіба через те воно б не належало б до тіла? Якби все тіло було оком, де ж тоді був би слух? Якби все воно було вухом, де був би нюх? Таж Бог розподілив члени - кожного з них - у тілі, як хотів. Якби все було одним членом, де було б тіло? Тепер же членів є багато, але одне лиш тіло. Не може око руці сказати: Ти мені непотрібна! Чи голова ногам: Ви мені непотрібні! [...] Ви ж – Христове тіло, і члени кожний зокрема.[...] Чи ж усі апостоли? Чи ж усі пророки? Чи всі учителі? Чи ж усі чудотворці? Чи ж усі мають дар ізціляти? Чи ж усі мовами говорять? Чи ж усі тлумачать? Дбайте пильно про ліпші дари. Я ж показую вам путь куди значнішу. [Любов].*

³⁶⁸ Див. *Apostolicam actuositatem*, 10: Світські [...] підтримують дух як пастирів, так і решти вірного люду (пор. 1 Кор 16, 17-18), за прикладом тих мужів і жінок, котрі підтримували Павла в проголошуванні Євангелія (пор. Ді 18, 18-26; Рим 6, 3). Вони бо, черпаючи сили з активної участі в літургійному житті своєї спільноти, ревно беруть участь в її апостольських трудах; залучаючи до Церкви людей, які, може, віддалені від Неї; старанно співпрацюють в проголошуванні Божого Слова, особливо через катехізацію; віддаючи на служіння Церкві свої професійні знання, удосконалюючи душпастирську працю, а також порядкування церковним майном”.

³⁶⁹ *Christifideles laici*, 23; Див. там же, 15: “Собор представляє світський стан віруючих передусім як місце, де застає їх заклик Бога: <<Там Бог їх кличе>>. [*Lumen Gentium*, 31]. Це місце відзначається певним динамізмом: Світські <<живуть у світі, тобто в усіх та окремих обов’язках і ділах світу та в звичайних обставинах життя сімейного й громадського, якими їх існування немов виплетене>> [там же]. В цьому світі ведуть нормальне життя, навчаються, працюють. Підтримують між собою різноманітні контакти: товариські, суспільні, професійні, культурні і т. д. Собор трактує їх стан не як звичайний зовнішній факт, а як дійсність, котра осягає свій повний сенс в Ісусі Христі. Що більше стверджує, що само Втілене Слово <<забажало бути учасником людського суспільства. Ісус [...] освятив людські зв’язки, насамперед родинні, з яких повстають суспільні відносини. Забажав вести життя ремісника, властиве для його часу й краю>> [*Gaudium et spes*, 32]. В цей спосіб світ стає полем і знаряддям світських людей в реалізації їх християнського покликання, сам бо він призначений для того, щоб прославляти Бога Отця в Христі. Отож, не мусять вони відрікатися свого місця в світі. <<Нехай, кожний, брати, - говорить апостол Павло, - перед Богом залишиться у стані, в якому був покликаний>>. [1 Кор 7, 24]. Хрещення бо не відриває світських від світу, а доручає їм покликання, яке в світі, всередині світу, повинно здійснюватись [...]”.

Див. *Apostolicam Actuositatem*, 4: “Ні сімейні турботи, ані інші світські справи не можуть залишатися поза сферою їхнього духовного життя”; Див. *Christifideles laici*, 17;

Див. *Lumen Gentium*, 31.

³⁷⁰ Див. *Christifideles laici*, 15: „По суті Церква, хоч і не є від світу (пор. Йо 17, 16), живе у світі і в ньому продовжує - згідно з отриманим наказом - спасенню місію Ісуса Христа, котра, <<маючи за мету, головним чином, спасіння людей, охоплює також відновлення усього дочасного порядку>> [*Apostolicam actuositatem*, 5]”.

Домашня Церква

46. Розуміємо, що найістотніше, чого очікує від нас Церква - це турбота про те, щоб наша власна родина була *домашньою Церквою* - правдивим санктuarioм життя і любові. Пам'ятаємо, що “уся вселенська Церква, а в ній кожна окрема Церква, стає улюбленою Христа через *домашню Церкву*, через ту любов, яку в ній переживають: подружня любов, батьківська, сестринська і братерська; любов, яка є сопричастям осіб і поколінь”³⁷¹. Любов³⁷² супружня і сімейна є, отже, першим даром і головним служінням Церкви!

Перші свідки віри для своїх дітей

47. Прагнемо бути першими звісниками і свідками віри для наших дітей³⁷³. Хочемо їх ввести в світ наших вартостей, вважаючи, що таким чином даємо їм найбільше. Будемо, отже, чувати і рішуче вимагати, щоб школа та інші компетентні заклади служили суспільству і беззастережно шанували наше непорушне право виховувати власних дітей³⁷⁴ по-християнськи.

³⁷¹ Йоан Павло II, *Лист до Сімей*, 19.

Див. Mała Siostra Magdalena, *Regula Zycia*, 108: “Вмітимеш делікатно дякувати за найменші погляди. Повинна бути відкритою і ввічливою до стремління молодих і їх прагнення автентизму. Старайся глибоко розуміти їх спосіб міркування і реагування. Так само маєш бути ввічливою і поблажливою щодо мислення і реагування старших осіб”.

³⁷² Див. Sw. Teresa z Lisieux, *Rękopis A*, 80v: “Я така, що страх призводить до того, що я відступаю, натомість з *любовю* не тільки йду вперед, але *лечу*”.

³⁷³ Див. 1 Тм 3, 5: *Бо хто не знає радити власним домом, то як він буде dbати про Церкву Божу?*

³⁷⁴ Див. *Karta Praw Rodziny*, 5: “Батьки, тому що дали життя дітям, мають первинне незмінне право і першість до виховання дітей, потомства і тому їх треба визнати першими і головними вихователями.

а) Батьки мають право виховувати дітей згідно зі своїми моральними і релігійними переконаннями, з огляду на культурні традиції родини, котрі сприяють добру і гідності дитини; мусять також отримувати від суспільства відповідну допомогу і підтримку, потрібну до виконання ролі вихователів.

б) Батьки мають право вільно, згідно зі своїми переконаннями, вибирати школи або інші заклади, необхідні для освіти дітей. Суспільні влади повинні сприяти, щоб розділ суспільних дотацій дійсно дозволяв батькам користатися з цього права, не накладаючи на них несправедливих тягарів. Батьки не можна примушувати - в безпосередній чи опосередкований спосіб - до додаткових витрат, що становить несправедливу перешкоду для обмеження можливості користатися цим правом.

б) Батьки мають право на те, щоб їхні діти не мусили ходити до шкіл, які не відповідають їх власним моральним і релігійним переконанням. Зокрема сексуальне виховання, яке становить основне право батьків, повинно завжди здійснюватися під їх дбайливим керівництвом, як вдома, так і виховавчих осередках, обраних і контрольованих ними.

г) Права батьків порушуються, коли держава нав'язує обов'язкову систему виховання, з якої цілком усунута релігійна формація.

д) Основне право батьків виховувати дітей повинно підтримуватися різноманітними формами співпраці батьків з учителями та керівництвом школи, а зокрема - через допущення громадян до участі в діяльності школи, а також в окресленні та впровадженні виховавчої політики в житті.

Християнська атмосфера в домі

48. Кожна людина *повинна* знайти в нашому домі атмосферу миру, молитви, тихої радості і покірної довіри Богові. Дивлячись на нас і на наші стосунки з дітьми³⁷⁵, повинна все більш захоплюватися красою християнської сім'ї. Наше родинне життя повинно додавати сили і надії людям, які переживають труднощі в сім'ї, а блукаючих - закликати до навернення³⁷⁶. Не личить ліцемірити перед гостями, значить, мусимо жити по-божому кожної хвилини, бо невідомо, коли Бог когось до нас пошле, аби перевірити чи "поводимося достойно нашого покликання"³⁷⁷, або розраховуючи на те, що від Його імені протягнемо руку допомоги³⁷⁸.

Прийом гостей

49. Наше серце буде безперервно чувати, аби у жодного приятеля чи гостя не склалося враження, що він перешкоджає, коли приходить до нашого дому, шукаючи в нас Бога, чи трохи приязні і радості. Будемо його слухати уважно і покірно, відповідати щиро й делікатно³⁷⁹. Докладемо усіх старань, щоб зрозуміти його ситуацію. Будемо так

е) Сім'я має право вимагати, щоб засоби масової інформації були позитивним знаряддям у будівництві суспільства та підтримували головні цінності сім'ї. Одночасно сім'я має право на відповідний захист, а особливо захист її наймолодших членів, від шкідливого впливу засобів масової інформації та зловживання з їх боку".

³⁷⁵ Jan Paweł II, *Zycie małżeńskie i rodzinne dzisiaj*, 20. 09. 1996, 7: "Ви покликані показувати світові красу батьківства і материнства, а також - щоб розвивати культуру життя".

³⁷⁶ Див. 1П 3, 15: *Завжди готові дати відповідь кожному, хто у вас вимагає справоздання про вашу надію.*

³⁷⁷ Див. Еф 4, 1: *Отож благаю вас [...] поводитися достойно покликання, яким вас візвано, в повноті покорі й лагідности, з довготерпимістю, терплячи один одного в любові, стараючись зберігати єдність духа зв'язком миру. Одне бо тіло, один дух, а й в одній надії вашого покликання, яким ви були візвані. Один Господь, одна віра, одне хрищення. Один Бог і Отець усіх, що над усіма й через усіх і в усіх.*

³⁷⁸ Див. *Apostolica Actuositatem 11*: "Поміж різних форм родинного апостольства, дозвольте нам згадати про наступне: всиновлення покинутих дітей, гостинний прийом прибульців, допомога у проведенні шкіл, служіння молоді - порадою і матеріальною допомогою, допомога нареченим у приготуванні до подружнього життя, співпраця у катехізації, допомога супругам і родинам, які переживають матеріальні або моральні проблеми, забезпечення людей старшого віку не лише засобами, необхідними для життя, але відповідною частиною плодів господарчого розвитку".

³⁷⁹ Див. Sw. Teresa z Lisieux, *Rękopis C*, 9r: "Серце, віддаючись Богові, не втрачає своєї природної ніжності. Навпаки, ця ніжність зміцнюється, стаючи більш чистою і більш Божою".

Там же, 12r: "Однак, перш за все, я зрозуміла, що любов до ближнього не повинна залишатись схованою в глибині серця. [...] повинна освітляти, потішати не тільки тих, які мені найдорожчі, а всіх, які є в домі, без винятку".

поводитись, щоб кожен міг ділити з нами свої радості і проблеми, щоб без ніяковості кожної хвилини міг просити нас про допомогу³⁸⁰. Пам'ятаємо з трепотінням, що в кожному, хто до нас приходить, приймаємо самого Ісуса Христа! Якщо навіть переживаємо якісь хвилинні труднощі в подружжі, намагаємося не допустити, щоб вони отруювали наші стосунки з людьми або чинили наше серце байдужим до цінностей, які отримуємо в ту хвилину.

Професійна праця

50. Хочемо - кожен на своїй посаді і в своєму професійному середовищі³⁸¹ - керувати найбільш компетентно “мирськими справами” по-Божому, і в цей спосіб бути *власне в світі* євангельською закваскою³⁸².

Товариське життя

51. На роботі, серед сусідів і під час товариських зустрічей використовуємо всі нагоди, аби формувати в християнському дусі спосіб мислення і звичаї, особливо в тому, що стосується Любові, подружжя і сім'ї. Намагаємося також допомогти зрозуміти життя і місію Церкви³⁸³. Коли зневажають дорогі нам вартості, а ми нічого не можемо подіяти,

Там же, 22г: “З радістю бачу, що серце, кохаючи Ісуса, розширяється так, що здадне дати незрівнянно більше ніжності тим, які йому дорогі...”

³⁸⁰ Див. 1 Кор 4, 7: *Що маєш, чого б ти не одержав? Коли ж одержав, то чому вихваляєшся, неначе б не одержав?*

³⁸¹ Див. *Kodeks Prawa Kanonicznego*, кап 225.2: “Кожен, згідно з власною позицією, в особливий спосіб зобов'язаний насичувати і вдосконалювати євангельським духом дочасний порядок, і, таким чином, - через здійснення справ і виконання світських функцій –даючи особливе свідчення Христові”.

³⁸² Див. Мт 13, 33: *Царство Небесне схоже на закваску, що її бере жінка і кладе до трьох мірок муки, аж поки все не скисне.*

Див. Jan Paweł II, *Spotkanie z młodzieżą w Como, 5. 05. 1996*: “Питаєте, як сьогодні можна жити по-християнськи в світі, яким, здається, керує атмосфера підозрілості, розпачу і смерті, котрі є наслідком внутрішньої порожнечі і байдужості. Господь Ісус молився, щоб ми були <<в>> світі, але не <<від>> світу. Це означає, що віра, яку переживають все більш особисто, вільна і добра, ставить віруючого на місце весляра, котрий гребе проти течії, і дозволяє йому піддати себе ризику бути незрозумілим, а часом навіть висміяним. Це не повинно викликати страх. Робіть зусилля, щоб любити і тих, які, може, здаються вам неприязнями: однак, будьте непоступливими, коли йдеться про оборону правди. [...] Саме тому, на закінчення цієї зустрічі, закликаю вас бути в суспільстві закваскою, яка тихо перемінює всю масу. Чиніть так, щоб ваш спосіб міркування і життя узгоджувався з вірою, яку визнаєте. [...] Сьогодні люди віруючі, а молоді – особливо, мають виконанати завдання, що не терпить зволікання. Це завдання – зберегти усмішку світу, світу часто розгніваного, або розчарованого, або змученого, котрий потребує зустрічі з радісними людьми, що дивляться в майбутнє”.

³⁸³ Див. *Apostolicam Actuositatem, 13*: Апостольство у суспільстві, а саме турбота про формування християнського способу мислення та традицій, законів та структур свого середовища, є до такого ступеню завданням і обов'язком мирян, що ніхто інший ніколи не зможе їх виконати. Тут вони доповнюють свідчення життя свідченням слова. Тут, у робочому, професійному чи учбовому середовищі

тоді принаймні мовчимо, не усміхаємося, не підтакуємо. Нехай буде помітно, що ми думаємо інакше. Водночас нехай це будуть хвилини, коли в тиші ми жертвуємо Ісусу нашу присутність і ніжність, щоб втамувати Його біль.

Участь у політичному житті

52. Знаємо, що “відповідним полем” для євангелізаційної діяльності може бути також політика, суспільне і господарче життя, культура, наука і мистецтво, засоби масової інформації³⁸⁴. Пам’ятаємо однак, що “силою своєї місії і сутности Церква не зв’язується з якоюсь окремою формою людської культури, чи з політичним, економічним або й соціальним устроєм”³⁸⁵, а передусім що “властива місія, дана Христом своїй Церкві, не є політичного, економічного чи соціального порядку; бо ціль, визначена їй, є порядку релігійного”³⁸⁶. Отже, вирішуємо, що кожен *особисто* виконує свої громадянські обов’язки в душі Євангелія³⁸⁷, натомість як спільнота не займаємося політичною діяльністю, ані не використовуємо для цього жодних структур спільноти.

або на місці проживання, відпочинку чи товариських зустрічей, вони мають більше нагод аби підтримати своїх братів. Цю місію Церкви у світі миряни виконують, перш за все, через узгодження життя і віри, завдяки чому стають світлом світу; своєю добросовісністю в кожній справі, якою заохочують всіх любити правду і добро, і – нарешті - приводять до Христа і Церкви; братньою любов’ю, завдяки якій беруть участь в житті, праці, стражданнях та прагненнях своїх братів, поволі і непомітно підготовляють серця всіх до дії спасенної ласки; цим цілковитим усвідомленням своєї ролі у будівництві суспільства, завдяки якому намагаються виконувати з християнською великодушністю свої домашні, громадські, професійні обов’язки. У такий спосіб їх поведінка проникає середовище, в якому вони живуть і працюють. Це апостольство мусить охоплювати всіх, хто там знаходиться, і не оминає жодного духовного чи матеріального блага, яке можна досягнути. Однак справжні апостоли, не обмежуючись лише цією діяльністю, також намагаються проповідувати Христа словом. Багато бо людей можуть почути Євангеліє і пізнати Христа тільки через близьких їм мирян”.

³⁸⁴ Див. *Ewangelii nuntiandi*, 70: “Належним їм обшаром євангелізаційної діяльності є велике і дуже складне середовище політики, суспільного і господарчого життя, середовище культури, науки і мистецтва, міжнародних відносин, засобів масової інформації; до цього треба додати деякі сфери, особливо відкриті на євангелізацію, такі, як любов, сім’я, виховання дітей і молоді, професійна праця, людське страждання. Чим більше буде мирян, проникнутих євангельським духом, відповідальних за ці справи і дійсно їм відданих, тим більш компетентно зможуть їх підтримувати і будуть свідомі обов’язку використовувати всі свої християнські сили – які часто залишаються непомітними - тим більше всі ці справи будуть служити, щоб будувати Царство Боже і приносити спасіння в Ісусі Христі; не втрачаючи нічого і не зменшуючи гуманістичної ефективності”; Див. *Christifideles laici* 23.

Kodeks Prawa Kanonicznego, кан 225. 1: “Світські [...] Богом призначені до апостольства. [...] Цей обов’язок доручається їм особливо тоді, коли тільки через них люди можуть почути Євангеліє і пізнати Христа”.

³⁸⁵ *Gaudium et spes*, 42.

³⁸⁶ Там же, 42.

³⁸⁷ Див. *Lumen gentium*, 31: “[...] Там вони покликані від Бога, щоб, виконуючи свою, властиву собі службу в душі євангельському, стали немов закваскою на освячення світу з нутра, і так, передовсім свідченням свого життя вірою, надією та любов’ю світліючи, об’являли іншим Христа. До них, зокрема, належать всі земські справи, з якими є тісно зв’язані, так насвітити та впорядкувати, щоб завжди збувались вони та зростали в Христі й були на славу Творця і Спасителя”.

*Нашим покликанням*³⁸⁸ є, передусім, *бути з Ісусом*³⁸⁹, а світ перемінювати, перемінюючи не структури, а серця. Одночасно хочемо свідомо працювати над тим, щоб бути середовищем, в котрому з особливою силою будуть переживати правду, що всі *без винятку* належать до однієї єдиної людської родини. В ім'я свідомого вибору не хочемо, отже, говорити про те, що розділяє, лише шукати і розвивати те, що єднає. Не хочемо дивитися на світ через призму “прибічників” і “противників”, “фракції і коаліції”. Не хочемо визначати себе як “анти-”, тільки як “про-”.

ЖИТТЯ У СПІЛЬНОТІ

ЕКЛЕЗИАЛЬНІСТЬ

В Церкві і для Церкви

53. Наша спільнота сама по собі не є метою. Збираємося для того, щоб повніше бути Церквою, живучи в Церкві з Церквою і для Церкви. Знаємо, що вона – улюблена обраниця Ісуса Христа, а значить, любити Христа - це любити Церкву³⁹⁰ такою, якою вона є - святою і грішною одночасно. Практичним виразом цієї любові є щире прив'язання до Святішого Отця і послух своєму єпископу.

Відповідальність за своїх священиків

³⁸⁸ Див. Sw. Teresa z Lisieux, *Rekopis B*, 3v: “Моїм покликанням є любов!”

³⁸⁹ Див. Там же, 1v: “Мудрість любові. Ах, так! [...] Тільки цієї мудрості прагну. Хоча я і віддала для неї всі мої скарби, вважаю я, як молода зі святих пісень, що не дала нічого... [Пп 8, 7]. Чудово розумію, що тільки любов може нас вчинити милими доброму Богові, і ця любов є єдиним добром, якого завзято прагну. Ісус схотів показати мені єдину дорогу, що веде до самого божественного вогню. Цією дорогою є *довіра* малої дитини, яка безтурботно засинає в раменах свого Отця... <<Хто простодушний, нехай сюди заверне>> [Прип 9, 4] [...] І якби всіх цих обітниць не вистачило, той самий пророк, натхнений погляд котрого занурився вже в глибини вічності, волає від імені Господа: <<До старости вашої я буду той самий, до сивини я буду вас носити. Я вже робив так, я носив вас і носитиму далі, я вас урятую>>. [Іс 46, 13 і 12] Після так сказаних слів можна тільки замовкнути і плакати із вдячності й любові... О! Якби всі слабкі і недосконалі душі відчували те, що відчуває найменша з усіх душ, душа твоєї малої Терези, жодна не втратила б надії, що досягне вершину гори любові, бо Ісус не просить робити багато, просить лише про віддання Йому себе, [про довіру] і вдячність, як це сказав в Пс 50.. <<[...] Земля і усе що на ній є моє [...] Жертвуйте Богові прославлення і подяку>>. Ось і все, чого від нас чекає Ісус. Йому зовсім не потрібні наші справи, Йому потрібна тільки наша *любов*, бо той самий Бог, котрий говорить, що як *зголоднієне скаже того*, не боїться *просити* трохи води у самарянки. Він прагнув... Але коли говорив: “*Дай мені пити*” - то Творець всесвіту просив своє бідолашне створіння про любов. Він прагнув любові!.. Ах! Відчуваю сильніше, ніж будь-коли: Ісус *висох зі спраги*. Він зустрічає тільки невдячних і байдужих поміж учнів цього світу, а поміж *своїх власних учнів* знаходить - на жаль - *мало сердець, котрі віддаються Йому безоглядно, котрі розуміють усю ніжність Його безмірної любові*”.

³⁹⁰ Див. Sw. Eugeniusz de Mazenod, *List pasterski na Wielki Post 1860*.

54. З пошаною і вдячністю споглядаємо на тайну життя наших священників, вбачаючи в них осіб, яких Ісус Христос вибрав і возлюбив в особливий спосіб³⁹¹, і якими користується для нашого спасіння. Відчуваємо себе відповідальними за них, супроводжуємо їхнє служіння молитвою³⁹² і обдаровуємо їх приязню, пам'ятаючи про взаємне вшанування своєї тотожності³⁹³. Якщо, трапляється нам бачити їх людську слабкість, тим більш горнемося до Бога, котрий відважився вибрати слабке³⁹⁴ і прославляємо Його за прекрасний дар Церкви, намагаючись побачити в Ній Невидимого³⁹⁵.

Формаційні зустрічі

Регулярна участь у житті спільноти

55. Простим наслідком участі в житті спільноти є регулярні зустрічі³⁹⁶ і почуття відповідальності за виконання зобов'язань, прийнятих спільнотою.

Розуміння батьків, які мають маленьких дітей

³⁹¹ Див. Sw. Franciszek z Asyżu, *Testament* (1226) nr 8-9: "Потім дав мені Господь і дає дуже велику довіру до священників, котрі живуть згідно з засадами святої Римської Церкви, щодо їхнього священницького звання. Бо якби мене навіть переслідували, хочу до них звертатися. І хоча б я був такий мудрий, як Соломон, а зустрічав би дуже бідних священників цього світу, не хочу проти їх волі проголошувати в парафіях, де вони перебувають. І їх, і всіх інших хочу боятись, любити і шанувати. І не хочу вишукувати в них гріха, бо розпізнаю в них Сина Божого".

Той же, *Napomnienia*: "Блаженний слуга Господній, котрий довіряє правим священникам, які живуть згідно з уставами святої Римської Церкви. І горе тим, які ними нехтують. Навіть якби були грішниками, нікому не можна їх осуджувати, тому що тільки Господь залишив для себе суд над ними. І тому що з усіх діл найбільшим є служіння, яке виконують священники, розділяючи Пресвяті Тіло і Кров Господа Ісуса Христа, котрі тільки вони освячують і роздають іншим; так само більший гріх мають ті, які грішать проти них, ніж ті, які грішать про всіх інших людей цього світу".

³⁹² Див. Sw. Teresa z Lisieux, *List do Celiny*, 14. 10. 1890: "Молімося за священників. Кожен день показує, як небагато приятелів у Ісуса... Здається мені, що Він це відчуває глибше, ніж невдячність. Особливо, коли бачить, що душі, присвячені Йому, віддають іншим серце, котре всеціло належить Йому".

³⁹³ Див. 1 Тим 5, 17: *Пресвітери, що добре головують, гідні подвійної пошани, передусім ті, що працюють словом і навчанням.*

1 Сол 5, 12-13: *Прохаємо вас, брати: поважайте тих, які серед вас працюють і які над вами в Господі старшують та на розум вас наводять. Шануйте їх у надмірі любови за їхню працю.*

³⁹⁴ 1 Кор 1, 27-29: *Бог вибрав немудре світу, щоб засоромити мудрих, і безсильне світу Бог вибрав, щоб засоромити сильних, - і незначне світу та погорджене Бог вибрав, і те, чого не було, щоб знівечити те, що було.*

³⁹⁵ Див. Євр 11, 27: *Вірю [...] бо стояв твердо, як той, що Невидимого бачить.*

³⁹⁶ Див. Євр 10, 24-25: *І зважаймо один на одного, заохочуючи до любови й до діл добрих; не залишаймо своїх сходин, як то в декого є звичай, а, навпаки, втішаймо себе, і то тим більше, що бачите, як зближається день.*

56. Розуміємо труднощі батьків, які живуть самі і виховують малих дітей. Радіємо, коли принаймні один з них, поперемінно, бере участь в зустрічах. Отже, нехай будуть впевнені, що думаємо про них із симпатією, готові бути для них допомогою в міру наших можливостей. Тому, чим частіше відчуваємо їх відсутність на різних зустрічах, тим глибший слід залишають вони в наших серцях.

Мала дитина вимагає віддання

57. Часом мала дитина не дозволяє брати участь навіть в дуже важливих моментах сімейного життя чи життя спільноти. Тоді батьки, а особливо мати, нехай бережуть своє серце від ображення і від несправедливого обвинувачення спільноти або подруга у байдужості. Нехай розуміють, що це особливий час в їхньому житті, який - для добра дитини, а також для добра спільноти чи сім'ї – вимагає інколи їхньої відсутності. Треба розсудливо виміряти поміж правом дитини бути прийнятою такою, така вона яка є, і обов'язком батьків не зловживати цим правом.

Зустрічі всієї спільноти

58. Зустріч всієї спільноти відбувається раз у тиждень: або на Євхаристії, або на катехезі, або принагідно. В Євхаристії і принагідних зустрічах батьки беруть участь разом з дітьми, а катехези проводяться окремо для батьків, і окремо для дітей.

Зустрічі в малих групах

59. Спільнота поділена на малі групи – з родиною Аніматорів на чолі, котрі зустрічаються в домах своїх членів, щоб ділитися своїм життям і розмовляти на цікаві для них теми подружжя, родини і віри. Такі зустрічі - це також нагода до спільної молитви. Теми зустрічей на поодинокі роки визначає священник, відповідальний за всю Спільноту.

Простота і глибина під час зустрічей

60. Коли мала група зустрічається в нашому домі, приймаємо всіх з якнайбільшою привітністю, і водночас - з якнайбільшою простотою, щоб, запрошуючи до себе, ніхто не мусив ніяковіти. Входячи до чийогось дому, поважаємо звичаї, які там панують і

поводимося скромно і тактовно. Частування, безумовно, мусить бути дуже простим, аби гості і господарі пам'ятали, що хоча і добре ділитися з приятелями хлібом - набагато важливіше ділитися з ними своїм серцем.

Участь наших дітей

61. Ми зацікавлені - і намагаємося так виховувати наших дітей - щоб вони поділяли наш стиль життя і колись вибрали нашу спільноту, як середовище, в якому б могли розвивати і поглиблювати християнську дозрілість. Однак – хоч інколи і з болем в серці - шануємо їх вільність. Тому, просимо, щоб, починаючи з восьмого класу кожне з них щороку, найпізніше до 15 вересня, у письмовій формі сповіщало про своє бажання брати участь - протягом найближчого року - у житті нашої спільноти. Якщо дитина не зробила такої заяви якогось року, може її зробити на наступні роки.

Вміння зберігати таємниці

62. Аби кожен міг відкрито і з довірою ділитись в нашій спільноті всім, що доторкає його серця, подружжя і родини, мусимо гарантувати кожному безоглядну пошану і збереження таємниці. Тому зобов'язуємося не розмовляти ні з ким, хто не належить до спільноти про будь-які речі, що стосуються її членів, якщо це повинно залишитись таємницею між нами. Недотримання цієї засади є гріхом зради довірених таємниць.

ПРИВІТНІСТЬ

Приязнь

63. Ми зацікавлені у тому, щоб зв'язки в нашій спільноті розвивалися на всіх площинах. *При-язнь*³⁹⁷ вважаємо безцінним³⁹⁸, правдивим даром Божим, який накладає

³⁹⁷ При-язнь, означає *язнь* при *язні*. Язнь, це “внутрішня особистість людини, свідомої самої себе”. Потім приязнь - це зустріч на внутрішніх глибинах, зустріч *в тому*, що вирішує, що дана людина є собою.

Див. Mała Siostra Magdalena, *Regula Zycia*, 105: “Будь вірною в приязні. Не бійся приязні благородної і здорової, але намагайся весь час очищати її дією Духа Любові, щоб зробити її подібною до приязні Ісуса”.

Там же, 113: “Будуть виявляти приязнь через любов делікатну, витончену і повну пошани, котра часто проходить через страждання і самотність серця, щоб очиститись в любові Господа. Будуть вважати приязнь за справжній Божий дар і переживати її за прикладом Христа, котрий втілював її ідеал в життя”.

³⁹⁸ Див. Муд 6, 14 -17: *Вірний приятель - міцна захорона: хто знайшов його, той знайшов скарб. Вірному другові немає ціни, і немає ваги, щоб вартість його зважити. Приятель вірний - то лік життя, і його знайдуть ті, що Господа страхаються.*

Прип 17, 17; 18, 24: *Друг любить протягом усього часу; він братом буде, коли спаде нещастя. Буває друг від брата прихильніший.*

певні зобов'язання³⁹⁹. Особливу увагу приділяємо взаємній допомозі⁴⁰⁰ в щоденному житті, зважаючи, однак, “щоб любов”⁴⁰¹ “була нелицемірна”⁴⁰², і “не роблячи нічого підо впливом суперечки, чи з марної слави, але зважаючи в покорі один одного за більшого від себе”⁴⁰³.

Відвідини

Муд 27, 17; 37, 6: *Друга люби і на нього звірайсь. Не забудь про друга, коли бій відбувається, -не губи про нього згадки, у достатках бувши.*

Прип 27, 6: *Рани від люблячого - щирі, а поцілунки ворога - зрадливі.*

Див. Sw. Teresa z Avila, *Droga doskonałości*, VII, 4, *Rękopis z Eskurialu*: “Щасливі душі, котрі мають таких приятелів! Щасливий день, коли познайомились! О Боже мій, дай і мені таку благодать - бути любимою багатьома! О, так, Господи! Більше прагну такої приязні, ніж того, щоб мене любили всі царі і всі князі цієї землі. І слушно, бо такі приятелі не пропустять жодного можливого для них способу, аби вчинити, щоб я панувала цим світом, і щоб усе в ньому мені підкорялось. [...] Видається мені - таких людей небагато... Однак Господь подбає, щоб ви їх пізнали. Може скажете мені, що така допомога непотрібна і що вистачить вам приязні з Богом. Але я вам говорю, для того, щоб радіти Богові, треба мати приязнь до Його приятелів. Знаю з власного досвіду, що це приносить велике добро. Якщо я не попала в пекло, то цим - після Бога - я завдячую власне таким людям. Завжди їх міцно любила. Шукала їх приязні і не занедбувала віддаватись їх молитвам”.

³⁹⁹ Див. Mała Siostra Magdalena, *Regula Zycia*, 32: “Не домовляйся зі злом, закриваючи очі і залишаючи без відповіді несправедливість та переслідування, звідки б вони не походили. [...] Кожного разу, коли можеш це робити, не спричиняючись до більшого зла, і не зраджуючи покликання, не вагайся в важких ситуаціях [...] кричати про вимоги Євангелія. Будь готова викликати гнів загальний і окремих осіб, аби боронити права бідняків і чинити, щоб був почутий голос тих, <<котрі голосу не мають>>, бо мовчати - означає бути спів-винуватим за несправедливість”.

Там же, 109: “З численних вимог любові, особливо вірною будь наступним: [...] Не мовчи, коли бачиш несправедливість або кривду, а словом чи вчинком поспішай допомогти”.

Brat Karol de Foucauld, *Petits Freres de Jésus*, s. 123: “Захистити наших ближніх, на яких несправедливо нападають і яких пригнічують –безсумнівно, це перший з обов'язків, який накладає на нас любов Ісуса і любов людини”.

⁴⁰⁰ Див. Євр 10, 24: *І зважаймо один на одного, заховаючи до любови й до діл добрих.*

⁴⁰¹ Див. Mała Siostra Magdalena, *Regula Zycia*, 103: “Ваша особлива місія - показати світові теплоту Христа і Церкви через братню любов. [...] Любить безкорисливо кожного”.

⁴⁰² Див. Рим 12, 9-21: *Любов нехай буде нелицемірна; ненавидівши зло, приставайте до добра. Любіть один одного братньою любов'ю. Пошаною один одного випереджайте. В ревності не будьте ліниві, духом горіть, Господеві служіть; веселі в надії, в горі терпеліви, в молитві витривалі; святих [=братів у вірі] у потребах спомагайте і дбайте про гостинність. Благословляйте тих, що вас гонять; благословляйте, не проклинайте. Радуйтеся з тими, що радуються; плачте з тими, що плачуть. Між собою будьте одної думки, про високе не мудруйте, радше до покійного схилийтеся; не будьте зарозумілі на себе. Нікому злом за зло не віддавайте; дбайте перед усіма людьми про добро. Коли можливо, оскільки це від вас залежить, будьте з усіма людьми в мирі. Самих себе не відомщайте, любі, а дайте місце гніву Господа [...] Не дозволяй, щоб зло тебе перемогло, але перемагай зло добром.*

⁴⁰³ Див. Фил 2, 3-4: *Завершіть мою радість: думайте те саме, майте любов ту саму, будьте однодушні, згідливі. Не робіть нічого підо впливом суперечки, чи з марної слави, але зважаючи в покорі один одного за більшого від себе; майте на увазі користь не власну, а радше інших.*

1 П 2, 1: *Залишивши, отже, всяку злобу й усякий підступ, лицемірство, заздрість і всілякі обмови, жадайте неначе новонародженні дитятка, молока чистого, духовного, щоб ним рости вам на спасіння, якщо ви скуштували, який Господь добрий. [Пс 34, 9] Приступіть до нього, каменя живого, людьми відкинутого, а Богом вибраного, дорогого. А й самі віддайтеся, мов живе каміння, щоб з нього будувати духовний дім, на святе священство, щоб приносити духовні жертви, приємні Богові, через Ісуса Христа. [Це класичний текст про вселенське священство вірних, що різниться від ієрархічного].*

64. Якщо тільки дозволяють сімейні і професійні обов'язки бажані взаємні відвідини, “щоб собою натішитись”⁴⁰⁴, “підкріпитись”⁴⁰⁵, “зміцнити і підбадьорити у вірі, щоб ніхто не хитався в гору”⁴⁰⁶. Безоглядно шануємо, однак, вільність кожного щодо встановлення і розвитку братерських/сестринських стосунків. Понад усе будемо дуже пильнувати, щоб не бути як ті особи, що “звикають бездільно по хатах тинятися, і не тільки нічого не роблять, а ще й цокочуть і скрізь втручаються, і базікають, що не личить”⁴⁰⁷. Будемо “уникати пліток і судів”⁴⁰⁸ і “якої-небудь злої мови”⁴⁰⁹. Говорячи про інших, беззастережно підємо за повчанням св. Павла: “тож не судить нічого перед часом, поки Господь не прийде й не освітить те, що скрите в темряві, та виявить задуми сердець”⁴¹⁰.

Бути разом у вільних хвилинах

⁴⁰⁴ Рим 15, 24: [...] я мав щоразу перешкоди, щоб прийти до вас. Тепер же [...] бажуючи з давних літ до вас прийти, коли виберуся в Іспанію, надіюсь, як буду проходити, побачити вас і що ви мене туди проведете, після того, як я трохи натішусь вами.

⁴⁰⁵ Рим 15, 30-32: Благаю вас, брати, Господом нашим Ісусом Христом і любов'ю Духа - ревно змагатися зо мною в молитвах за мене до Бога, щоб мені вирватися від невірних в Юдеї, і щоб служба моя в Єрусалимі була святим приємна; щоб я з радістю прийшов до вас, коли на те воля Божя, і відпочив між вами. Нехай Бог миру буде з усіма вами.

⁴⁰⁶ 1 Сол 2, 17-3,3а: А ми, брати, розлучені з вами на коротку хвилину обличчям, не серцем, старалися щоскоріш побачити ваше обличчя: така наша туга за вами. Тому хотіли прийти до вас, такі я, Павло, - раз і вдруге, та сатана перешкодив нам [...] Тому, не спроможні більше витримати, [...] вислали Тимотея, нашого брата і слугу Божого в Євангелії Христовій, зміцнити вас і підбадьорити у вашій вірі, щоб ніхто не хитався в цьому горю.

⁴⁰⁷ 1 Тим 5, 13: [...] звикають бездільно по хатах тинятися, і не тільки нічого не роблять, а ще й цокочуть і скрізь втручаються, і базікають, що не личить. Отже, я хочу, щоб молодші виходили заміж, дітей народжували, рядили додом [...].

Див. Mała Siostra Magdalena, *Regula Zycia 109*: “Дивись ввічливо на людей і не дозволяй собі робити критичні зауваження. Не повторюй, як луна, пересудів [...] Намагайся зрозуміти страждання кожного і пізнати в чому криється зло, і де знаходиться помилка. Не дозволяй, щоб при тобі кого-небудь оскаржували. [...] Намагайся відважно боронити, з ввічливістю, котра показує добрі сторони кожного, але також з пошаною до тих, хто оскаржує. Чини це з великою любов'ю в серці, щоб захищаючи одних, ніколи не скривдити інших”.

Там же, 126: “Як Він, не матимеш до жодної людини ні огиди, ні погорди, ні злості, - залиш їх для гріха, і ніколи не перенось на грішника, до котрого матимеш зрозуміння і доброту - відбиток милосердної любові Господа Ісуса. І мусиш бути свідомою, що також потребуєш Його милосердя. [...] Ця ніжність – дар Божий - зможе наповнити тебе тільки тоді, коли знайдеш відвагу безустанно боротися – всупереч собі - з кожною стеблинкою зла і незгоди у власному серці”.

⁴⁰⁸ Тит 2, 2: див. Як 4, 11: Не обмовляйте, брати, один одного. Хто обмовляє або судить брата свого, той обмовляє закон і закон судить. Коли ж ти закон судиш, то ти не виконавець, а суддя закону. Один лише законодавець і суддя, який може спасти і погубити. Ти ж хто такий, що судиш ближнього?

⁴⁰⁹ 1 П 2, 1.

⁴¹⁰ 1 Кор 4, 5.

65. В міру можливостей організуємо для бажаючих спільні виїзди за місто та інші форми відпочинку. Два тижні відпустки намагаємося провести разом на відпочинку-реколекціях.

Необхідні хвилини самотності

66. Турбота про відповідний розвиток життя спільноти, наказує пам'ятати, що кожен з нас потребує хвилин самотності і внутрішньої тиші. Отже, хоча ми глибоко віримо в приязнь, завдяки якій можна подолати багато, не хочемо втікати від власних проблем⁴¹¹ в товариство людей, і тим більше - в галас цього світу. Знаємо, що існує пустка і туга, котрої не виповнить жодна людина, бо вона призиває Бога.

СТРУКТУРИ СЛУЖІННЯ

Наш отець

67. Життям усієї спільноти керує її Засновник. Вважаємо дуже суттєвим для розвитку нашої спільноти залишатися весь час в межах його “випромінювання батьківства”. Хочемо постійно черпати з того Серця, з якого ми народились, і в якому живе наш харизмат.

Щоб гординя, самолюбивість чи інші підступні спокуси не спричинилися до помилки, рішення, суттєві для життя і діяльності нашої спільноти, завжди будуть залежати від його оцінки.

Відповідальні за місцеву спільноту

68. В кожній місцевій спільноті священник, відповідальний за всю спільноту, вибирає подружжя Аніматорів, котрі беруть на себе відповідальність за життя і майбутність цієї спільноти. Вони завжди виступають від Його імені, отже, повинні линути до нього, як до батька і турбуватись, аби мати з ним одне серце і одного духа.

Аніматори малих груп

⁴¹¹ Див. Sw. Teresa z Lisieux, *List do Matki Agnieszki*, 18. 03. 1888: “Страждаючи, можна спасати душі”.

69. Подружжя, відповідальне за місцеву спільноту, має до допомоги Аніматорів, котрі відповідають за малі групи. Аби все краще служити харизмату спільноти, щомісяця, під керівництвом відповідального подружжя, вони зустрічаються на спільній адорації Господа Ісуса Христа в Пресвятому Таїнстві і на братньому діленні поглядами. Взірцем для Аніматорів нехай буде Непорочна, котрій Бог вчинив велике, і яка завжди відчувала себе Господньою служницею. *Всі*, отже, нехай з вдячністю приймають їхнє служіння, підтримують молитвами і визнають їх авторитет, уникаючи пустих розмов, безпідставних підозрювань, наклепів і заздрості⁴¹². Заклик бути аніматором мусимо насамперед вважати за закликання до відповідальності і служіння⁴¹³, і тільки потім за честь.

Священики в служінні спільноти

70. Хоч хочемо користатися правом, яке дає нам Церква, самим керувати нашою Спільнотою⁴¹⁴, однак, глибоко віримо, що Бог хоче діяти через священиків⁴¹⁵, яких ставить на нашому життєвому шляху. Отже, в душі віри будемо шукати в них поради, просити про розпізнання і всяку душпастирську послугу. Завжди будемо просити настоятеля, на теренах якого існує наша локальна спільнота, визначити священика, котрий би чинив священицьку послугу стосовно неї. Він не буде нашим наставником, ні форматором, лише служитиме нашому харизмату. Тому повинен його зрозуміти і

⁴¹² Див. 1 Сол 5, 12-13: *Прохаємо вас, брати: поважайте тих, які серед вас працюють і які над вами в Господі старіюють та на розум вас наводять. Шануйте їх у надмірі любови за їхню працю.*

⁴¹³ Див. Йо 13, 12-15: *А коли їм вмив ноги [...] й каже до них: Чи знаєте, що я зробив вам? Ви звете мене: Учитель, Господь, і правильно мовите, бо я є. Тож коли вмив вам ноги я - Господь і Учитель, - то й ви повинні обмивати ноги один одному. Приклад дав я вам, щоб і ви так робили, як оце я вам учинив.*

⁴¹⁴ Див. *Christifideles laici*, 29: *“Найважливішою справою є визнання вільності з'єднання світських в Церкві. Ця вільність є автентичним правом, що не є якоюсь <<поступкою>> з боку влади, але походить з Хрещення, як із таїнства, котре закликає світських до активної участі в сопричасті і в місії Церкви”.*

Apostolicam actuositatem, 18: *“Зберегаючи належну пошану до церковної влади, світські мають право засновувати товариства, керувати ними і вступати до вже існуючих”.*

Kodeks Prawa Kanonicznego, кан. 215: *“Вірні мають право вільно засновувати товариства і керувати ними з метою любові або побожності, або оживлення християнського покликання в світі, а також проводити зібрання для спільного осягнення цієї мети”.*

⁴¹⁵ *Christifideles laici*, 22: *“В бесперервній апостольській спадкоємності, священики в хвилину рукопокладення отримують від воскреслого Христа дар Святого Духа, а разом з ним - владу і святу силу діяння in persona Christi (заступаючи Ісуса Христа – Голову) [...] Урядові послуги є благодаттю не тільки для тих, котрі їх виконують, але, перш за все для цілої Церкви. В них виражається і здійснюється той особливий тип участі в священстві Ісуса Христа, котрий відрізняється не тільки ступенем, але самою істотою від участі, котру через Хрещення і Миропомазання мають у ньому всі віруючі [...] Звідси запорака і зростання єдності в Церкві, особливо в межах виконання різних, доповнюючих одна одну, послуг, вимагає [...] від світських [...], аби визнали послугу священиків елементом, необхідним для життя та участі в місії Церкви”.*

Там же, 23: *“Однак сам факт виконання цих завдань не робить світську особу пастирем, бо урядову природу послуги визначає не тип, здійснюваних функцій, а прийняття sacramentalного*

поглиблювати через братерський контакт з нашим отцем. Будемо пам'ятати про нього в молитві, просячи Бога, щоб йому ніколи не бракувало великодушності, покори і терпеливості, щоб духа не гасив, а пророцтва не легковажив, а передусім, щоб йому не бракувало любові і відваги, щоб “за всім доглядав” і не допускав до розвитку “чого-небудь, що походило б на зло”⁴¹⁶. Щоб ніколи не умовчував заради власної вигоди, а виявився Добрим Пастирем, “котрий, - як бачить вовка, що наближається, [...] і життя своє за овець покладе”⁴¹⁷.

З ДУМКОЮ ПРО МАЙБУТНІСТЬ

Прийняття до спільноти

71. До спільноти приймає, а у відповідний час – вислухавши думку решти аніматорів – призначає до певних груп, подружжя, яке відповідає за місцеву спільноту.

Увагу кандидатів у спільноту звертають на перший пункт нашого *Ідеалу* і дуже наголошують, що не вистачить того, що вони хочуть “щось зробити для свого подружжя”, і що обоє мусять бути готові постійно і наполегливо працювати над власним наверненням, тобто мусять щиро прагнути віддатися Ісусові і поєднатися з Ним, а як наслідок – весь час упорядковувати своє особисте, родинне і професійне життя, щоб Ісус Христос дійсно був в ньому на першому місці.

Одночасно кандидатів прямо запитують, чи приймають з покірною вірою ціле навчання Церкви в справах віри і моральності, чи не мають якихось поганих звичок, чи добросовісно проводять можливу господарчу діяльність і чи з власної провини не посварені з родиною.

Час кандидатури

висвячення. Тільки таїнство священства визначає, що урядова послуга є особливою формою участі в управлінні Христа Голови і Пастиря в Його вічному священстві”.

⁴¹⁶ 1 Сол 5, 19-22: *Духа не гасіте, пророцтва не легковажте, усе перевіряйте; тримайте те, що добре, і стримуйте від усякого роду лукавства.*

Див. 2 Тим 2, 22-4,5.

⁴¹⁷ Див. Йо 10, 11-15: *Я - добрий пастир. Добрий пастир життя своє за овець покладе. Наймит, що не є пастир, якому вівці не належать, - бачить вовка, що надходить, та й полишає вівці і біжить геть. А вовк хапає їх і розполохує. Бо він - наймит і не турбується вівцями. Я ж – добрий пастир і знаю своїх, а мої мене знають. Як Отець мій мене знає, і я знаю Отця, і життя своє кладу я за моїх овець.*

72. Протягом першого року залишається кандидатом у спільноту. Кандидати мають свої формаційні зустрічі тоді, коли члени спільноти зустрічаються в “малих групах”.

Дозволити, щоб Бог вів

73. Впроваджуючи в дію наш *Ідеал життя* мусимо пам'ятати, що формування серця нашої спільноти не є і ніколи не буде вважатися закінченим. Динаміка нашого особистого життя і життя спільноти мусить весь час знаходитися між *вже і ще ні*. Немає сумніву, Бог хоче нам вказати цілком нові горизонти, про які ми навіть не здогадуємося сьогодні⁴¹⁸. Він один знає, коли це наступить і в який спосіб. Отже, прислуховуємося до голосу Бога, який нас створює, як закохана прислуховується і чекає на того, “що його її серце любить”⁴¹⁹. Нехай нам ніколи не бракуватиме любовної покорності Його творчим планам, ані відваги і великодушності виходити – навіть якби це багато коштувало - на цілком нові дороги, що не є легкими і що ними рідко ходять. Пам'ятаймо, що “Бог промовляє[також] серед ночі”.

Переміняйте слова у чини, а не будьте тільки слухачами, що обманюють самих себе

74. Розвиток і існування цієї спільноти в великій мірі залежать від того, наскільки всі ці слова втіляться в наше життя. Отже, кожен з нас мусить щиро і серйозно працювати над розвитком власного духовного життя, а також заохочувати і допомагати в цій праці своєму подрузю, пам'ятаючи, що “тим найбільшим і найважливішим, що людина може в житті досягнути, є святість”⁴²⁰.

Тайна Хреста

⁴¹⁸ Див. Йо 16, 12-13: *Багато ще я маю вам повідати, та не перенесли б ви нині. Тож коли зійде той, Дух істини, він і наведе вас на всю правд, - він бо промовлятиме від себе, лише буде повідати, що вчує, і звістить те, що настане.*

⁴¹⁹ Пп 1, 7.

⁴²⁰ Йоан Павло II.

75. На труднощі⁴²¹, страждання або безпідставні закиди⁴²² дивимося спокійно, з-поза сторінок Євангелія. Життя святих навчас, що майже завжди перестривають вони тих, які йдуть Божими дорогами⁴²³, і що чим більша справа, котру Бог хоче нам доручити, тим вони сильніші. Свідомі власної слабкості і розраховуючи виключно на Бога⁴²⁴, йдемо відважно назустріч⁴²⁵ боротьбі⁴²⁶, що чекає на нас. Ніколи не втрачаємо надії⁴²⁷.

Будемо поважати себе та інших

76. Ця дорога не є єдиною. Як хтось не розділятиме цей ідеал життя - нехай відійде⁴²⁸, замість того, щоб сіяти неспокій поміж нас нас⁴²⁹. Відкритість має свої кордони. Не

⁴²¹ Див. Мт 7, 13-14: *Входьте вузькими дверима, бо просторі ті двері й розлога та дорога, що веде на погибель, і багато нею ходять. Але тісні ті двері й вузька та дорога, що веде до життя, і мало таких, що її знаходять.*

⁴²² Див. Мт 5, 11-12: *Блаженні ви, коли вас будуть зневажати, гонити та вигорювати всяке лихо на вас, обмовляючи мене ради. Радійте й веселіться, бо нагорода ваша велика на небі; так бо переслідували пророків, які були перед вами.*

Лк 6, 22-23: *Блаженні будете, коли вас ненавидітимуть люди, коли вас вилучать, коли ганьбитимуть вас та коли викинуть, як безчесне, ваше ім'я Сина Чоловічого ради. Радійте того дня і веселіться, бо ваша нагорода велика в небі. Так само бо поводитися з пророками батьки їхні. Горе вам [...] коли про вас усі люди будуть добре говорити. Так само бо з ложними пророками поводитися батьки їхні.*

Йо 15, 18: *Ненавидить вас світ - то знайте: мене він ще перед вами зненавидів. Були б ви від світу, то світ би своє любив. А що ви не від світу, бо я вибрав вас від світу, ось тому й ненавидить вас світ. Згадайте слово, що його був я вам вірик: Слуга не більший від пана свого. Переслідували мене - переслідуватимуть і вас. А слово моє зберегли - зберігатимуть і ваше.*

⁴²³ Див. Сир 2, 1: *Мій сину, як приступаєш служити Господеві, приготуй свою душу на спокуси.*

Див. Вл. О. Honorat Koźmiński OFM Cap, *Цитата на фасаді монастиря капуцинів в Новому Місті на Пиліці*: "Труди і переслідування - це звичайна дорога, яке веде до святості і слави".

Той же, в: *Mądrość budowania*, Wrocław 1988, s. 45: "Хіба не знаєш, що переслідування завжди були платою ревних слуг Божих?!"

⁴²⁴ Див. Кор 12, 9б-10: [...] *бо моя сила виявляється в безсиллі. Отож, я краще буду радо хвалитися своїми немочами, щоб у мені Христова сила перебувала. Тому я милуюся в немочах, у погорді, у нестатках, переслідуваннях та скорботах Христа ради; бо коли я немічний, тоді я міцний.*

2 Кор 4, 7-15: *А ми маємо цей скарб у глиняних посудинах, щоб було видно, що велич сили є від Бога, а не від нас. Нас тиснуть звідує, але ми не пригнобленні; ми в труднощах, та ми не втрачаємо надії; нас гонять, та ми не покинуті; ми повалені, та не знищені. Увесь час носимо в тілі мертвоту Ісуса, щоб і життя Ісуса було явним у нашій смертній тілі. [...] бо знаємо, що той, хто воскресив Господа Ісуса, - воскресить і нас з Ісусом і поставить з вами. [...] Ось чому ми не втрачаємо відваги.*

⁴²⁵ Див. Йо 18, 4-5: *Ісус же, знаючи все, що мало з ним статися, вийшов і мовив до них: "Кого шукаєте?" "Ісуса Назарянина", відповіли ті. "ЦЕ Я", каже їм Ісус. Стояв же і Юда з ними, який його зрадив. І коли він їм сказав: "ЦЕ Я!" - подалися назад і припали до землі.*

⁴²⁶ Див. Зах 4, 6б: *Ні військом, ані силою, а тільки моїм Духом, - говорить Господь сил.*

⁴²⁷ Див. Вл. О. Honorat Koźmiński OFM Cap, *Notatnik duchowy*, Warszawa 1991, s. 463: "Не перестану вірити, що Ти і після моєї смерті зумієш воскресити Свої справи, очищенні моєю покорою і виправлені кращими від мене".

⁴²⁸ Див. Той же, *List do Felicjanek z 01. 07. 1870*, цит. за Maria Werner OSU, *O. Honorat Koźmiński Pallottinum* 1972, s. 259: "Найбільше болю з усього цього мені завдають ці поділи, [...] ці партії, яких так наказують остерігатися Конституції, і радять вилучити найкращу, якби вона їх чинила. Бо краще втратити одну, ніж єдність. Не перестаю дивуватися тому, що хтось може так підступно працювати над цим, і так довго, щоб навчити сестер фальшиво дивитися на речі і недобрим поглядом осуджувати справи настоятелів, і пробудити до них цілковиту недовіру".

можна заради неї бути толерантним до зради ідеалу, ані до “вовків в овечій шкурі”. Любов не можна плутати з наївністю, слабкістю чи поблажливістю. Однак, не можемо осуджувати тих, які нас залишають.

Запрошені на власне весілля!

77. Спраглі Любові і тепла родинного дому, пам'ятаємо, що ніщо на цій землі не втамує уповні нашої туги. Відчуваємо себе запрошеними на весільний бенкет⁴³⁰, де молодим буде сам Бог. А кожна і кожен з нас - молодою. Почнеться він, коли надійде повнота часів. Сьогодні її передсмак дають нам Святі Таїнства. На вічне життя дивимось, отже, як на найбільшу несподіванку, котру приготував нам Улюблений. Вона надає сенс нашому життю на цій землі.

ЖИТТЯ У СОПРИЧАСТІ

Можливість сталого зв'язку

78. Щонайменше після чотирьох років повної участі в житті Спільноти подружжя *може* з'єднатися з нею назавжди. Через це зобов'язується щоденно жити нашим харизматом, дбати про його розвиток і чинити все, що в їх силі, щоб передати його наступним поколінням.

⁴²⁹ 1 Кор 5, 6: *Недобра ваша хвальба! Хіба не знаєте, що трохи закваски заквашує усе тісто? Усуньте стару закваску, щоб ви були новим тістом, так, як ви і є прісні.*

⁴³⁰ Див. Мт 22, 2-10: *Царство небесне схоже на царя, що справив своєму синові весілля. Він послав своїх слуг кликати запрошених на весілля, але вони не хотіли прийти. Тоді він знову послав інших слуг, кажучи: Мовте запрошеним: Ось я обід мій зготував: зарізано волів та підготовану худобу все готове, ідіть на весілля. Та ті тим знехтували й пішли собі, хто на власне поле, хто до свого крамарства; інші ж, схопивши слуг, познущалися з них і повбивали. Розгнівався цар і вислав військо, яке викубило тих убивців, а їхнє місто спалило. Тоді він мовив своїм слугам: Обід - готовий, але запрошені були негідні. Підіть, отже, на роздоріжжя і, кого лише здибаєте, кличте на весілля. Вийшли ці слуги на дороги й зібрали всіх, кого тільки спіткали - злих і добрих, так що весільна світлиця була гостей повна.*

Лк 14, 15-24: *Почувши це один із тих, що за столом сиділи, сказав до нього: Щасливий той, хто їстиме хліб у Царстві Божім. А Ісус озвався до нього: Один чоловік справив вечерю велику й запросив багатьох. Під час вечері послав він слугу свого сказати запрошеним: Ідіть, усе готове. Тоді всі вони однаково почали відмовлятися. Перший йому сказав: Поле купив я, мушу піти на нього подивитись; вибач мені, прошу тебе. Другий сказав: П'ять пар волів купив я і йду їх спробувати; прошу тебе, вибач мені. А інший мовив: Я одружився і тому не можу прийти. Повернувся слуга й розповів це панові своєму. Розгнівався тоді господар ті й каже до слуги свого: Іди шоскоріш на майдани й вулиці міста й приведи сюди вбогих, калік, сліпих, кульгавих. Пане, - озвався слуга, - сталося, як ти велів, і місця є ще. Сказав пан*

Кожен є даром для іншого

79. Стиль життя, до якого веде це остаточне залучення, називаємо *communio*⁴³¹. Не йдеться бо тільки про те, щоб спільно бути і діяти заради спільної мети, а і про створення матеріальної спільноти осіб. Ми зацікавлені у *способі* цього спільного буття. А саме у тому, щоб при цілковитій повазі до виключності, якої вимагає Таїнство Подружжя, кожний з нас міг переживати своє життя перед спільнотою, як дар для інших, і щоб усі приймали це як дар⁴³².

Потрібна згода

до слуги: Піди на шляхи та огорожі й наполягай увійти, щоб дім мій наповнився. Кажу бо вам: Ніхто з отих запрошених не покине моєї вечері.

⁴³¹ Див. Kard. Karol Wojtyła, *Rodzina jako communio personarum. Próba interpretacji teologicznej*, в: *Ateneum Kapłańskie* 66 (1974) s. 351: “Само поняття *communio* має для більшості християн перш за все значення релігійне і сакральне з огляду на Євхаристію, яка є *sakramentum comunio* між Христом і Його учнями, а значить - між Богом і людиною”.

Edward Kaczyński OP, *Małżeństwo i rodzina jako komunია osób*, в: *Communio* 6 (36) 1986, s.7-8: “Отже, категорію *communio* застосовують по аналогії до різних структур і відносин, тобто стосунків міжособових, як щодо Божих Осіб, так і щодо відносин між Богом і людьми, чи, нарешті, між самими людьми. Сама етимологія латинського слова *communio* вказує на дві дійсності: 1) на результат єдності і зібрання багатьох, коли разом перебувають і спільно діють [...]; слова *громада*, *спільнота* знаходяться власне на цій площині. 2) на підтвердження і зміцнення, взаємне та особисте визнання, на особливості зібрання, яким єднаються особи, на способі перебування і діяння, що становить виняткову характеристику осіб. В понятті *communio* не йдеться, отже, тільки про ствердження того, що спільне, про спільноту, яка є наслідком спільного перебування і діяння осіб, а, перш за все, йдеться про сам спосіб перебування і діяння тих самих осіб: << це саме такий спосіб, що перебуваючи і діючи стосовно один до одного (а значить не лише перебуваючи і діючи спільно) через це діяння і перебування вони підтверджують і визнають один одного як осіб >> (Kard. Karol Wojtyła, Там же). Поняття „суспільна природа” вказує, в свою чергу, на здатність перебувати і діяти спільно, для досягнення спільних цілей, завдяки чому утворюється громада, спільнота. Людина як особа здатна виражати любов, в якій вона сама стає даром і, через цей дар, надає сенс своєму існуванню і діям, про що говорить цитований текст собору [*Gaudium et spes* 24]. Людина як особа здатна <<визнавати особу>>, іншу особу, це означає, що вона здатна бачити і переживати те, що інша людина, як особа, створена Богом <<для самого Нього>>. Ця подвійна здатність людини як особи: бути даром і визнавати особу, з огляду на її гідність, автор називає її сопричасною або персоналістичною здатністю чи властивістю людської особи, котра говорить <<про щось>> більше від згаданої вище суспільної властивості”.

⁴³² Див. Jan Paweł II, *L'amore umano nel piano divino [Miłość ludzka w palnie Bożym]*, Rzym 1982, s. 16: “Визнати особу - значить прийняти дар, що через взаємність створює сопричастя осіб: встановлює його з середини і, водночас, огортує ним і охоплює всю <<зовнішність людини>>”; Див. Edward Kaczyński, цит. тв., s. 8: „Без цього взаємного обдарування, тобто давання і приймання один одного як дару, не може бути мови про встановлення сопричастя осіб, тоді як може існувати спільнота чи громада. Це взаємне обдарування, цей перехід давання дару в його прийняття, і навпаки, встановлює сопричастя осіб. І тому, коли є сенс стверджувати, що існує спільне життя звірів - особливо їх вищих форм - не можна говорити про сопричастя звірів. Це характерна людська дійсність, особова і міжособова. Тільки особа здатна до такого способу буття і діяльності, завдяки якому стає <<даром>> і <<визнає>> особу. Тільки про особу можемо сказати, що має *сопричасний* характер, а не тільки *суспільний*. Раніше ми вже згадували, що тільки людина має *тринітарний* характер свого існування, котрий є тим самим, що і сопричасний характер людської особи”.

80. Згоду на таке залучення має дати священник, який відповідає за всю спільноту, разом із групою аніматорів даної парафії.

81. Ось формула залучення:

Я, N. N., і мій чоловік/моя дружина,
з покірною і вдячністю думаю про Бога,
котрий обдарував мене життям
і котрий мене перший полюбив.
Гаряче прагну
зв'єднати з Ним все моє життя
так, як улюблена з Улюбленим.
Прагну до кінця *пізнати*⁴³³
Господа Бога нашого
і ходити Його шляхами,
слухаючи Його голосу і линути до Нього.
Хочу любити Його всім серцем,
всім розумом
і всіма силами.
Прагну, щоб Він завжди
був першим і найважливішим у нашому домі
і щоб Його радощі, смутки і турботи
ми переживали як свої.
Одночасно постановляю,
що моїм способом
закорінення в Католицьку Церкву
і участі в житті моєї парафії
буде приналежність до Спільноти “Улюблений і улюблена” ,
якій я шлюбую
любов, вірність і повагу,
а також, що не покину її в добрій і злій долі.

⁴³³ Див. напр. Бут 4, 1: *Адам спізнав Еву, свою жінку: вона зачала й породила...*; див. Також Пп 1, 2: *Хай він мене цілує цілунками уст своїх*: Коментатори підкреслюють, що улюблена/ закохана не прагне пізнати Ім'я Улюбленого (інтелектуальне пізнання), ані побачити Його обличчя (“бачити Невидимого”), а тільки пережити Його Любов. Тільки вже не хоче, щоб інші (пророки, священники) розповідали їй про

Щирість цих слів постановляю довести
щоденним життям.

Так мені допоможи Господи Боже Всемогутній,
в Трійці Єдиний
і всі святі. Амінь.

ЩОБ БУТИ МОЛИТВОЮ

Щоденно або якнайчастіше

1. Намагаємося носити з собою розарій, який нагадує нам про постійну присутність Марії в нашому житті. Охоче молимося на ньому.
2. Опівдні відмовляємо *Ангел Господній*, дякуючи Богові за чудо втілення і захоплюючись Марією, заслуханою в Бога посеред щоденності.
3. О 15.00 пам'ятаємо, що є це історична Година, для котрої Ісус Христос народився і прийшов на світ. Говоримо, наприклад: “Котрий страждав за нас, Ісусе Христе Сину Божий, помилуй нас”, або відмовляємо частину коронки до Божого Милосердя, або дякуємо своїми словами, що “Ісус Христос нас полюбив і видав за нас самого себе”, або просто мовчимо, повні вдячності і каяття.
4. О 21.00 переносимося серцем на Ясну-Гуру і відмовляємо/співаємо *Ясногурський Апель*.
5. Вечером молимося усією родиною разом: напочатку - з дітьми, потім – дружина і чоловік.

Принаймні раз на тиждень

6. 15 хвилин в костелі ми адоруюємо в тиші Ісуса, котрий залишився з нами в Пресвятому Таїнстві.
7. Кожен четвер переживаємо в душі подяки за встановлення Євхаристії і пам'ятаємо в молитві про священників і покликаних до священства.
8. Пам'ятаємо, що історично вечір у четвер та ніч з четверга на п'ятницю - це час, коли Ісус Христос просив учнів чувати разом з Ним...
9. П'ятницю переживаємо в душі вдячності до Розп'ятого, котрий “полюбив нас до кінця”.

Улюбленого, а мріє, щоб Він сам над нею схилився. Тільки це прагнення може здійснитись *навіть посеред ночі*, тобто тоді, коли людина нічого не розуміє і не бачить.

10. Суботу - день між п'ятницею Хреста і Неділею Воскресіння - переживаємо з Марією, “котра повірила проти всякої надії”, і котру Ісус дав нам за матір.
11. В міру можливостей беремо участь у Службі Божій в будні дні.

Більш- менш раз в місяць

12. Серйозно працюючи над власним наверненням, приступаємо регулярно до Таїнства Святої Сповіді. Кожен вибирає собі священника, котрий буде його вести як духовний наставник.

Раз у рік

13. Пасхальний Трідуум переживаємо в особливому зосередженні і любовній єдності з Ісусом Христом, бо це той святий час, коли Улюблений видає себе за улюблену. Прибирання в домі намагаємося закінчити до Великого Четверга, аби могли зі спокоем серця брати участь в літургії і не шкодувати часу на адорацію.
14. Спільно, родинами або індивідуально мандруємо на Ясну-Гуру (до марійного санктуарію).
15. Намагаємося проводити зі Спільнотою два тижні відпочинку-реколекцій, щоб оновити наш зв'язок з людьми і Богом. Заздалегідь залишаємо собі на це час, і якщо потрібно – ми готові до зречень, переконані, що цей час служить на благо нашій родині і Спільноті.

Завжди

16. У дні наших сімейних свят (наприклад, день народження, іменини, річниця шлюбу, річниця смерті тощо) беремо участь в Євхаристії, і тільки потім думаємо про інші форми святкування.
17. Молимося один за одного. В бюлетені *Пам'ятаю про тебе в молитві* о. Казимир оголошує інтенцію молитви на даний місяць для цілої спільноти. Члени можуть просити спільноту про молитву в своїх інтенціях, подаючи карточки з інтенціями до бюлетеня до 25 числа попереднього місяця.
18. Перед подорожжю робимо знак Хреста і відмовляємо *Під Твою милість*.
19. Посилаючи наших дітей у подорож, до школи, або перед сном, креслимо на їх чолі знак Хреста. Можна тоді сказати: “Нехай тебе береже сила Христа Спасителя”.

СТАТУТ СПІЛЬНОТИ КАТОЛИЦЬКИХ РОДИН “УЛЮБЛЕНИЙ І УЛЮБЛЕНА”

Частина 1

ЗАГАЛЬНІ ПОСТАНОВИ

Назва

Спільнота, яка діє на підставі теперішнього статуту і названа далі Спільнотою - Спільнота Католицьких Родин «Улюблений і улюблена».

Члени

Спільноту творять повні католицькі сім'ї та ті, котрі овдовіли, будучи вже членами спільноти.

Форма життя

Родини, які належать до Спільноти живуть так близько одна від одної, щоб мати можливість зустрічатись раз на тиждень. Не мають, однак, спільного дому, ані спільного майна і зберігають цілковиту автономію щодо свого подружнього і родинного життя.

Центр

Управління Спільноти знаходиться у м. Вроцлав (Польща).

Канонічний статус

Спільнота має канонічний статус католицького приватного товариства вірних. В справах, не окреслених теперішнім статутом, діють приписи Кодексу Канонічного Права.

Духовність

Духовність Спільноти, а також засади, які керують особистим життям її членів, їх участю в євангелізації і в житті Спільноти, містяться в *Ідеалі* життя Спільноти Католицьких Родин «Улюблений і улюблена».

Частина 2

МЕТА СПІЛЬНОТИ І ЗАСОБИ ДІЯННЯ

Ціль Спільноти

Цілями Спільноти є:

1. Поглиблювати особистий зв'язок членів Спільноти з Ісусом Христом, в дусі Євангелія і згідно з вченням Римсько - Католицької Церкви.
2. Турбуватися про повний і дійсний розвиток сімейного життя, про удосконалення і поглиблення подружніх зв'язків.
3. Жити в сопричасті родин, які належать до Спільноти.
4. Розвивати в середовищі свідомість гідності людської особи від зачаття до натуральної смерті.

Засоби для досягнення цілей:

1. Релігійні практики, згадані в додатку до Ідеалу Життя під назвою: *Щоб бути молитвою*.
2. Формаційні зустрічі і дні зосередження та щорічні реколекції, які проводить Священик, запрошений Спільнотою.
3. Відвідини один одного, допомога і ділення своїм життям.
4. Свідectво життя і євангелізаційні розмови з власним подругом і дітьми, з сусідами, гостями, в середовищі праці і при нагоді в товариських зустрічах.
5. Культурно-розважальні зустрічі і відпочинок.

Частина 3

ЧЛЕНИ СПІЛЬНОТИ

Тип членів

Серед членів Спільноти визначаються

1. Члени
2. Об'єднані зі Спільнотою

Отримання членства

1. Членство можна отримати, приступивши до *communio*, тобто до зобов'язання жити у сопричасті з Богом і Спільнотою, що з канонічної точки зору має вартість присяги (ККП 119-1204)
2. До *communio* можна приступити після іспитового терміну, який триває не менше, ніж один рік. Протягом цього часу потрібно отримати відповідну формацію і виявити, що кандидати будуть жити Ідеалом Спільноти.

3. Протягом перших чотирьох років це зобов'язання можна прийняти тільки на один рік.
4. Принаймні після чотирьох років повної участі в житті Спільноти, подружжя може приступити до communio назавжди.
5. Тимчасово чи назавжди приступає подружжя до communio - мусить отримати згоду Відповідального подружжя з даної місцевої Спільноти, а також Аніматорів тієї ж Спільноти. Модератор разом зі своєю Радою мусить її затвердити.

Втрата членства

1. Втрата членства настає через допущення дії або через поведінку, що підриває основи Спільноти і шкодить їй.
2. Це рішення стверджують відповідальні за місцеву Спільноту, за згодою Аніматорів тієї ж Спільноти.
3. В випадку подружжя, котре назавжди приступило до communio, рішення Відповідальних за місцеву Спільноту мусить бути письмово затверджене Модератором (за згодою своєї Ради).

Об'єднані зі Спільнотою

1. Членами Об'єднаними зі Спільнотою може стати подружжя, яке живе там, де ще немає місцевої Спільноти, і котре прагне жити згідно з Ідеалом Спільноти і – в доступний для них спосіб - брати участь в житті Спільноти.
2. Модератор за згодою своєї Ради, приписує кандидатів до Членів Об'єднаних зі Спільнотою до однієї із місцевих Спільнот. Відповідальні цієї Спільноти визначають подружжя, котре буде турбуватись про їх формацію і єдність зі Спільнотою.
3. Члени Об'єднані зі Спільнотою - в межах участі в житті Спільноти - мусять принаймні:
 - А) регулярно розважати над фрагментом зі Святого Письма і документами Церкви та текстами духовної літератури, котрі в даний час розважають у Спільноті.
 - Б) цікавитися проголошуваними у Спільноті катехезами і проповідями.
 - В) присилати молитовні інтенції до бюлетеня Спільноти під назвою: *Пам'ятаю про Тебе в молитві* і молитись в згаданих там інтенціях.

Г) брати участь в щорічних реколекціях Спільноти, у паломництві Спільноти на Ясну-Гуру і принаймні раз на рік – у днях зосередження, які організує місцева Спільнота, до котрої вони приписані.

Д) підтримувати зв'язок з визначеною для цього родиною.

Можливість зміни статусу членів

Коли на даній території зберуться принаймні три родини Членів Об'єднаних зі Спільнотою, вони можуть просити Модератора про змінення статусу Членів Об'єднаних зі Спільнотою на статус місцевої Спільноти.

Частина 4

КЕРІВНИЦТВО СПІЛЬНОТИ

Структура

Спільнота складається із місцевих Спільнот.

Репрезентування

Назовні всю Спільноту репрезентує Модератор, а окремі місцеві Спільноти - їх Відповідальні.

Модератор

1. Згідно з сьогодишнім Статутом, духовним життям всієї Спільноти керує її Отець Засновник, названий в Статуті Модератором (ККП 374 1)
2. Усунути його і вибрати його наступника може Рада, більшістю в 2/3 голосів, у присутності всіх членів Ради, що можуть голосувати.
3. Усунення і вибір мусять бути затверджені Ординарієм.

Рада Модератора

1. Всі відповідальні за окремі місцеві Спільноти вибирають з-поміж себе шість подружжів, котрі становлять Раду Модератора.
2. Рада Модератора може збільшити кількість подружжів, які її утворюють.
3. Рада вибирає з-поміж своїх членів скарбника Спільноти та інших урядників, яких вважає потрібними для керування спільнотою.

Священик-Опікун місцевої Спільноти

1. Відповідальні за кожну місцеву Спільноту просять Настоятеля парафії, при котрій знаходиться центр їх Спільноти, призначити для цієї Спільноти Священика-Опікуна
2. Обов'язком цього священика є священицьке служіння у даній місцевій Спільноті та піклування і допомога в реалізації завдань, які містить Ідеал життя Спільноти. Окрім цієї послуги, його рішення мають характер порад.

Відповідальні за місцеву Спільноту

1. В кожній місцевій Спільноті Аніматори вибирають з-поміж себе подружжя Відповідальних за цю Спільноту
2. Подружжя Відповідальних мусить завжди діяти колегіально.
3. Термін повноважень Відповідальних триває шість років і може бути продовжений без обмежень.
4. Вибори Відповідальних відбуваються таємним голосуванням, в присутності Священика-Опікуна, при участі всіх Аніматорів даної Спільноти, які можуть взяти в них участь. Вибори призначають Відповідальні, термін повноважень котрих наближається до кінця. Рішення приймається більшістю голосів.
5. Перед вищезгаданим голосуванням Аніматори повинні провести перший тур голосування, в якому могли б взяти участь всі члени даної місцевої Спільноти.
6. Всі Аніматори даної місцевої Спільноти становлять Раду Відповідальних.
7. Рада вибирає з-поміж членів Ради скарбника Спільноти та інших урядників, діяльність котрих вважає потрібною для чіткого керування Спільнотою.

Аніматори місцевої Спільноти

1. Аніматорів у місцевій Спільноті назначають відповідальні. Їхні кандидатури повинен затвердити Модератор разом зі своєю Радою.
2. Коли повстає нова місцева Спільнота, перше подружжя Аніматорів, і водночас і відповідальних за цю місцеву Спільноту, назначає Модератор, після того, як вислухає думку своєї ради.

Не можуть брати участі в управлінні

На всі посади можуть бути запрошені тільки ті подружжя, котрі щиро приймають Ідеал Життя Спільноти і дійсно втілюють його у власне життя.

Частина 5

МАТЕРІАЛЬНІ СПРАВИ СПІЛЬНОТИ

Стосунки з іншими правовими суб'єктами

Спільнота у стосунках з інститутами адміністрації і правовими особами виступає як правова особа.

Дари і надходження

1. Спільнота може отримувати і передавати дари.
2. Жодне надходження, отримане Спільнотою, не може становити доходу її членів.
3. Надходження і витрати Спільноти реєструються в письмовій формі (спрощена бухгалтерія).

Частина 6

ЗМІНА СТАТУТУ

Порядок зміни

Зміни в Статуті Спільноти може запропонувати Модератор

1. за одностайною згодою своєї Ради, в присутності всіх членів, котрі можуть взяти участь в голосуванні.
2. За письмовим постановленням членів всієї Спільноти, ухваленим більшістю в $\frac{3}{4}$ голосів, в присутності принаймні $\frac{3}{4}$ членів, котрі можуть брати участь у голосуванні.

ІНФОРМАЦІЯ ПРО СПІЛЬНОТУ

Спільнота виникла 14 квітня 1992 року в парафії Матері Божої Цариці Миру в Вроцлаві. Вона єднає виключно ті родини, в яких чоловік і дружина разом вирішують про

приналежність до неї. Переважно це подружжя з 5 – 10-річній стажем, але є і такі, що були створені рік чи два тому... Не маємо нічого спільного з харизматичними групами чи оазою.

Спільнота поділена на малі групи – з подружжям аніматорів на чолі. Щомісяця аніматори зустрічаються зі священником, відповідальним за Спільноту. Спочатку, протягом півгодини, адорують Ісуса Христа в Пресвятих Дарах, а потім розмовляють на актуальні теми, пов'язані зі Спільнотою.

Формаційні зустрічі для всіх членів Спільноти відбуваються щоп'ятниці о 20.00. Є чотири різновиди зустрічей, які відбуваються циклічно. Тричі – це зустріч всіх подружніх пар на катехезі, Службі Божій, або на діленню Божим Словом, і раз - зустріч в малих групах, по 4-5 подружжів, які проводять аніматори.

Діти зі Спільноти мають щотижня спеціальну катехезу. Для наймолодших, її по черзі проводять всі подружжя, а зі старшими зустрічається священник, відповідальний за Спільноту. Ці зустрічі обов'язкові.

Спільне життя не обмежується лише формацією і молитвою. Ми зацікавлені у тому, щоб родини дійсно розвивались у приязні, щоб відвідували одна одну і допомагали в щоденному житті. В неділю після обіду, якщо дозволяє погода, бажаючі виїзджають разом до лісу пограти в футбол, поспівати, порозмовляти. Щотижня маємо зарезервовану годину в басейні. Зустрічаємось в малих групах на іменини, які мусять бути дуже скромними («звичайний торт»). Домагаємо один одному робити покупки, доглядати дітей. В Різдв'яний час збираємось в домах, щоб разом співати колядки.

Два тижні відпустки проводимо разом, починаючи з 1995 року - на морі в Лебі. До обіду це реколекції з ранковим співом «Годинок», з конференцією, довшою Службою Божою та спільною адорацією Ісуса Христа. Після обіду – родинний відпочинок. Найчастіше йдемо разом на пляж, а ввечері зустрічаємось біля вогнища, яке через раз готують то “батьки дітям”, то “діти батькам”.

Всі зацікавлені духовністю цієї Спільноти, родини, які б хотіли приєднатися, а також священники, котрі б хотіли у такий спосіб працювати з родинами в своїй парафії, можуть писати за адресою:

o.dr Kazimierz Lubowicki OMI

ul. Ojców Oblatów 1

54-239 Wrocław

tel.: (071) 51.95.88 wew. 42

fax (071)352.20.41

e-mail: rodziny@polbox.com

Святе Письмо

Цифри показують номер в тексті де використано даний фрагмент. Буква “п” означає “передмову”.

Старий Завіт

Бут 1,1...30 – 5

Бут 1,26-27 – 10, 11

Бут 1,31 – 5,14

Бут 2,7 – 5

Бут 2,8 – 6

Бут 2,18-25 – п, 11

Бут 2,21-25 – 7

Бут 4,1 – 81

Бут 22,9 – 1

Вих 19,16-20 – 4

Лев 9,37-39 – 4

Чис 16,20 – 4

Втор 4 – 4

Втор 4,106-122.23-24.32-39; 5,5-7 – 4

Втор 7,9 – 4

Іс.Н 3,10 – 4

Суд 5,31б – 14

Езд 2,4.11 – 28

Юдт 5,20 – п

Юдт 8,12-14 – 5

Юдт 8,16 – 5

Юдт 9,1 – 4

Йов 42,36-6 – 4

Пс 8,4-10 – 5

Пс 29(28),1-10 – 4

Пс 33(32),8 – 4

Пс 34(33),9 – 63

Пс 37(36),3-8а – 37

Пс 39(38),4 – 4

Пс 45(44),3 – 6

Пс 50(49),9-113 – 52

Пс 55(54),13-15.17-19.23 – 11

Пс 63(62),2 – 20

Пс 63(62),3 – 19

Пс 95(94),6 – 4

Пс 96(85),4-9 – 4

Пс 118(117),22н – 8

Пс 131(130) – 17

Пс 135(134),15-17 – 4

Прип 9,4 – 52

Прип 17,17 – 63

Прип 18,24 – 63

Прип 27,6 – 63

Ког 3,1.56 – 34

Пп1,2 – 5, 81

Пп 1,4 – 5

Пп 1,6 – 37

Пп 1,7 – 71

Пп 1,12 – 7

Пп 2,4-6 – 7

Пп 2,8-9 – 7

Пп 2,9 – 7

Пп 2,14 – 7, 28

Пп 2,15 – 23

Пп 2,16 – 4

Пп 3,4 – 4

Пп 3,5 – 1,7

Пп 3,11; 4,1...7 – 4, 7

Пп 4,6-7 – 7

Пп 4,9 – 7, 12, 14

Пп 5,2-6; 6,4-5 – 7

Пп 7,2-9 – 7

Пп 7,9б-10а – 7

Пп 7,13-11 – 7

Пп 8,6 – 43

Пп 8,6-7 – 4,7

Муд 6,14-17 – 63

Муд 7,8-10 – 16

Муд 11,22 – 4

Муд 11,24 – 5

Муд 27,17 – 63

Муд 37,6 – 63

Сир 2,1 – 73

Сир 39,27 – 16

Ис 5,2н – 8

Ис 6,1-3 – 4

Ис 6,5 – 4

Ис 46,12-13 – 52

Ис 53,3 – 28

Іс 53,3-9 – 8

Іс 54,5.76.10 – 7

Іс 54,10 – 7

Іс 60,19 – 14

Іс 62,5 – 7

Іс 66,1 – 4

Єр 1,4-5 – 5

Єр 2,5-7; 11-14;18-21; 23-31.33 – 23

Єр 18,1-12 – 5

Єр 31,31-33 – 3

Ез 1,27-28 – 4

Ез 16,1-63 – 7

Дн 3,37-40 – 4

Ос 3,5 – 4

Ос 6,6 – п, 16

Йон 4,10-11 – 41

Мі 7,6 – 38

Мі 42,5

За 4,66 – 75

Євангелії

Мт 1,18 – 6

Мт 1,18-25 – 26

Мт 1,20 – 6

Мт 1,21-25 – 6

Мт 1,48 – 4

МТ 2,13-21 – 6

МТ 5,3-10 – 14

МТ 5,8 – 12

МТ 5,11-12 – 75

МТ 5,13 – 1, 18

МТ 6,7-8 – 5

МТ 6,28-29 – 6

МТ 6,24-34 – 23

МТ 7,13-14 – 75

МТ 7,24-27 – 8

МТ 8,20 – 6

МТ 8,21-26 – 23

МТ 9,13

МТ 9,37 – 6

МТ 10,37 – 38

МТ 11,27 – 6

МТ 12,7

МТ 13,4 – 6

МТ 13,7.9.22 – 23

МТ 13,33 – 50

МТ 13,44 – 23

МТ 16,15 – п, 4

МТ 18,2-7 – 13

МТ 18,10 – 13

МТ 18,22 – 11

МТ 20,1 – 6

МТ 21,15 – 13

МТ 21,33 – 6

МТ 21,33.37-39.42 – 8

МТ 22,37 – 9

МТ 26,37-40

МТ 26,47-50 – 41

МТ 27,21-23 – 23

МТ 34,37 – 8

Мк 3,20 – 6

Мк 3,21 – 6, 26

Мк 4,26-29 – 6

Мк 4,38 – 23

Мк 5,25-29 – 6

Мк 5,33 – 4

Мк 6,31б – 6

Мк 9,36 – 13

Мк 10,6-8 – 10

Мк 10,14-16 – 6

Мк 12,1 – 6

Мк 12,30 – 9

Мк 12,41-44 – 43

Мк 14,32 – 42

Мк 15,33 – 42

Мк 15,40-41 – 9

Мк 16,13 – 9

Лк 1,30-31 – 6

Лк 1,31 – 6

Лк 1,44 – 6

Лк 1,32-33 – 26

Лк 2,22-24.33.39.41-50 – 26

Лк 2,5 – 6

Лк 2,6 – 6

Лк 2,7 – 6

Лк 2,13-15.19-23 – 23

Лк 4,2 – 6

Лк 4,29-30 – 6

Лк 5,1-2 – 6

Лк 5,4 – 6

Лк 6,22-23 – 75

Лк 7,36 – 6

Лк 8,1 – 6
Лк 8,1-3 – 9
Лк 8,22 – 6
Лк 8,52-53 – 6
Лк 9,20-24 – 30
Лк 9,22 – 6
Лк 9,43-45 – 6
Лк 9,47-48 – 6
Лк 9,57 – 3
Лк 9,57-58 – 6
Лк 10,1 – 10
Лк 10,16 – 8, 21
Лк 10,38 – 6
Лк 10,38-39 – 9
Лк 10,39 – 23
Лк 11,37 – 6
Лк 12,24 – 6
Лк 12,49 – 4
Лк 13,4-5 – п
Лк 13,22 – 6
Лк 13,31 – 6
Лк 15,1-9 – 36
Лк 15,4 – 37
Лк 16,11 – 18
Лк 18,31-33 – 26
Лк 19,41 – 6
Лк 22,28-29 – 23
Лк 22,44 – 6
Лк 22,47 – 6
Лк 22,53б – 42
Лк 22,57 – 6
Лк 22,61-63 – 16
Лк 23,11 – 6, 23

ІВ 1,26 – II
ІВ 2,1-2 – 6
ІВ 2,24-25 – 7
ІВ 3,1 – 6
ІВ 3,16 – 7
ІВ 3,19б-21 – 6
ІВ 3,30 – 3
ІВ 5,17 – 5
ІВ 6,57 – 7
ІВ 6,41-43 – 6
ІВ 7,5 – 6
ІВ 7,7 – 6
ІВ 7,23б – 6
ІВ 8,31-32 – II
ІВ 8,31-36 – 16
ІВ 10,11-15 – 70
ІВ 10,18.20 – 6
ІВ 11,33 – 6
ІВ 11,34-35 – 6
ІВ 12,119 – 6
ІВ 13,12-15 – 69
ІВ 13,23 – 25
ІВ 13,23-25 – 16
ІВ 15,4-11 – 1
ІВ 15,9 – 7
ІВ 15,13 – 24
ІВ 15,14 – 41
ІВ 15,18 – 75
ІВ 16,12-13 – 73
ІВ 16,32 – 25
ІВ 17,3 – 23
ІВ 17,16 – 45
ІВ 17,20-23.25-26 – 11
ІВ 18,4-5 – 75

Ів 18,37а – 16
 Ів 18,37б – 16
 Ів 19,25 – 9, 26
 Ів 19,26 – 9
 Ів 19,26-27 – 27
 Ів 22,15 – 5

Апостольські Послання

Ді 2,46-47 – 32
 Ді 18,18-26 – 45

Рим 3,28 – 1
 Рим 4,18 – 26
 Рим 5,2-5 – 26
 Рим 5,5 – 14
 Рим 6,3 – 45
 Рим 8,19.21 – 1
 Рим 12,1-2 – 23
 Рим 12,9-21 – 63
 Рим 14,7-8 – 5, 33, 44
 Рим 15,24 – 64
 Рим 15,30-32 – 64

1Кор 1,18.20-25.30-31 – 37
 1Кор 1,27-29 – 54
 1Кор 2,1-9.13-14 – 37
 1Кор 2,9 – 5
 1Кор 3,3 – 37
 1Кор 3,10б-11 – 8
 1Кор 4,5 – 64
 1Кор 4,7 – 49
 1Кор 4,16-18 – 1
 1Кор 5,6 – 76

1Кор 6,17 – 7

1Кор 6,20 – 32

1Кор 7,24 – 45

1Кор 9,16.19.22-23 – 44

1Кор 10,31 – 33

1Кор 12,5 – 27

1Кор 12,13-21.27-31 – 45

1Кор 12,28-29 – 27

1Кор 12,31 – 27

1Кор 13,5 – 36

1Кор 13,8 – 36

1Кор 15,28 – 32

1Кор 16,17-18 – 45

2Кор 3,18 – 12

2Кор 4,7-15 – 75

2Кор 4,10 – 10, 30

2Кор 4,16-18 – 1

2Кор 5,13-15 – 7

2Кор 11,1н – 7

2Кор 12,9б-10 – 75

Гал 2,16 – 1

Гал 2,19а-20а – 30, 42

Гал 2,20 – 7

Гал 3,27 – 7

Гал 3,28 – 25

Гал 5,22 – 14

Еф 1,11-12 – 33

Еф 3,14-20 – 1

Еф 3,15 – п

Еф 4,1 – 48

Еф 4,21 – 16

Еф 4,26-27 – 36

Еф 4,30-32 – 36

Еф 5,2 – 7

Еф 5,3-4 – 12

Еф 5,21 – 34

Еф 5,25 – 10

Еф 5,25-27 – 11

Еф 5,27 – 7

Еф 5,31-32 – п, 4,7

Кол 1,15 – 32

1Сол 2,17-3,3а – 64

1Сол 5,12-13 – 54, 69

1Сол 5,19-22 – 70

1Тим 2,8-10.15 – 43

1Тим 3,5 – 47

1Тим 5,5 – 43

1Тим 5,13 – 64

1Тим 5,17 – 54

1Тим 6,7-10 – 40

2Тим 1,8 – 44

2Тим 1,10 – 6

2Тим 2,22-4,5 – 70

Тит 1,15 – 6

Тит 2,2 – 64

Тит 2,1-5 – 43

Євр 10,24 – 55, 63

Євр 10,25 – 55

Євр 11,17 – 1

Євр 11,27 – 54

Як 1,22 – п

Як 2,12-14 – 37

Як 2,14-26 – 1

Як 4,11 – 64

1П 2,1 – 63, 64

1П 2,9 – 33

1П 3,3-5а – 14

1П 3,15 – 48

1Пв 1,8-2,4 – 1

1Пв 3,18 – 1

1Пв 4,8 – 16

1Пв 4,9-12 – 7

1Пв 4,16 – 9, 44

1Пв 4,19 – 4

Одкр 3,20 – п

Одкр 21,2 - 14

Вчення Церкви

Apostolica actuositatem

Декрет про апостолят мирян, II Ватиканський Собор, 18.11.1965.

3 – 33

44 – 45

5 – 45

10 – 45

11 – 48

13 – 51

18 – 70

Casti connubii

Енцикліка Святішого Отця Пія XI про християнське подружжя, 31.12.1930

- 11

Christifideles laici

Післясинодальний Апостольський Лист Святішого Отця Йоана Павла II про
покликання і місію мирян в Церкві та у світі,
двадцять років після II Ватиканського Собору, 30,12,1988.

15 – 45

17 – 45

20 – 45

21 – 45

22 – 70

23 – 52, 45, 70

27 – 45

29 – 70

Dives in misericordia

Енцикліка Святішого Отця Йоана Павла II про Боже Милосердя, 30.11.1980.

7 – 8

Evangelii nuntiandi

Апостольський Лист Святішого Отця Павла VI про евангелізацію у сучасному світі,
8.12.1975.

70 – 52

Familiaris consortio

Апостольський Лист Святішого Отця Йоана Павла II про завдання християнської
родини у сучасному світі, 22.11.1981.

12 – 12

13 – 11, 25

25 – 35

59 – 28

Gaudium et spes

Душпастирська Конституція про Церкву в сучасному світі, II Ватиканський Собор,
7.12.1965.

14 – 32
22 – 6, 32
24 – 11, 24, 79
32 – 52
47 – 34
48 – 10, 28
49 – 34
50 – 34, 38
76 – 32

Humanae vitae

Енцикліка Святішого Отця Павла VI про моральні правила в переказуванні людського
життя, 25.07.1968.

7 – 34
8 – 34
9 – 25, 35
13 – 34
20 – 34
21 – 34
50 – 34

Карта Прав Родини

Запропонована Апостольською Столицею всім людям, інституціям і владам,
зацікавленим місією родини в сучасному світі, 22.10.1983.

5 – 47

Катехизм Католицької Церкви

Опрацьований після II Ватиканського Собору, 11.10.1992.

1465 – 20

Кодекс Канонічного Права

виданий за розпорядженням Святішого Отця Йоана Павла II, 25.01.1983.

215 – 70
225.1 – 52
225.2 – 50
618 – 42

Лист до сімей

Святішого Отця Йоана Павла II, 02.02.1994.

7 – 38

8 – 11

16 – 38

18 – 24

19 – п, 2, 12, 46

20 – 14

22 – 38

Lumen gentium

Догматична Конституція про Церкву,
II Ватиканський Собор, 21.11.1964.

31 – 45, 46, 52

48 – 52

63 – 2

Mulieris dignitatem

Апостольський Лист Святішого Отця Йоана Павла II з нагоди Марійного Року про
гідність і покликання жінки, 15.08.1988.

19 – 38

21 – 38

23 – 25

25 – 24, 25

26 – 24, 25

27 – 24

Redemptor hominis

Енцикліка Святішого Отця Йоана Павла II, в якій на початку свого папського служіння
звертається до шановних братів єпископів, до священиків, до чернечих родин, до
дорогих синів і дочок Церкви, а також до всіх людей доброї волі, 04.03.1979.

8 – 32

9 – 8

10 – 8

Redemptoris missio

Святішого Отця Йоана Павла II про постійну актуальність місійного покликання,
7.12.1990.

1 – 44

Вчителі духовного життя

Apophtegmata Patrum

4,28

św. Atanazy (+373)

6

św. Augustyn (+430)

6,7,14

św. Bazyli (+379)

12,14

św. Cyryl Jerozolimski (+387)

7

św. Cyryl z Ales

14

Dydymo Ślepiec (+398)

7

św. Grzegorz z Nazjanu (+390)

6,14,28

św. Grzegorz z Nyssy(+394)

1,7,14

św. Grzegorz Wielki (+604)

7

św. Grzegorz Palamas (+1359)

6,14

Izaak z Niniwy (+II połovina VII st.)

4,41

Jakub z Sarug

7

św. Jan Chryzostom (+407)

7,33

św. Jan Damasceński (+750)

14

Orygenes (+254)

7

Pseudo Dionizy Areopagita (+V/VI st.)

14

Pseudo Makary (+)

6,41

Teodoret z Cyru (+458)

7

Mikołaj Cabasilas (+1391)

4,7

św. Franciszek (+1226)

54

św. Jan od Krzyża (+1591)

II, 1,25

św. Teresa z Avila (+1582)

21,31,63

św. Teresa z Lisieux (+1897)

II, 1, 6, 8, 9, 14, 16, 18, 20, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 36, 37, 38, 42, 46, 49, 52, 54, 66, 75

św. Eugeniusz de Mazenod (+1861)

6,53

bł. Honorat Koźmiński (+1916)

II, 75,76

bł. Joanna Beretta Molla (+1962)

32,33

sł. B. Jan XXIII (+1963)

23

sł. B. Stefan Kard. Wyszyński (+1983)

27

Pp. Jan Paweł II ([1920)

п, 9,11, 13, 15, 25, 34, 36, 37, 46, 48, 50, 74, 79

Karol Wojtyła ([1920)

п, 17, 22, 25, 27, 38, 79

Інші цитовані автори

O. Blaise Arminjon, TJ ([1917)

7

Kard. Hans Urs von Balthasar (+1988)

7,15,25

Wojciech Bąk (+1961)

32

Leon Bloy (+1917)

6

Kard. Godfried Danneels ([)

1

Kard. Jean Daniélou TJ (+1974)

7

Paweł Ewdokimow (+1970)

14

Brat Karol od Jezusa (+1916)

1, 7, 9, 14, 17, 35, 40, 44, 63

Mała Siostra Magdalena (+1989)

11, 14, 35, 46, 63, 64

Kard. Józef Ratzinger ([1927)

23

Maria Rodziewiczówna (+1944)

23

O. Alonso Schökel (I)

7

O. Antonio Sicari, OCD ([1943)

7

Kard. Miloslav Vlk (I)

44

O. René Voillaume (1905)

п

Ця виняткова за своїм змістом книжка скерована до подружжів, котрі прагнуть здійснити своє покликання. Автор, уникаючи повчань, у світлі Євангелія показує правду про всі виміри подружнього життя. Наголошує на тому, що Бог не вимагає від родин чогось надзвичайного, лише щоб своє щоденне життя в подружжі переживали в усій його красі та робили ясным образом Бога, закоханого в людину. Подружнє життя показане як дорога до святості.

.....
Цей старанно опрацьований текст збагачено посиланнями на численні теологічні документи, котрі містять в собі найважливіші висловлювання Вчителства Церкви щодо подружжя.

Безсумнівно, книжка може стати у пригоді кожній християнській родині.
.....

о. Казимир Любовицький ОМІ, рукопокладений у священники в 1984 році, викладає теологію духовності, є настоятелем чернечої спільноти і душпастирем парафії Матері Божої Цариці Миру у Вроцлаві. В 1994 – 1996 роках керував редакцією програми *Родина* на радіостанції *Католицьке Радіо* вроцлавської дієцезії і був духовним наставником працівників цієї радіостанції, також був автором популярного випуску *За родинним столом*. В 1992 році заснував Спільноту Католицьких Родин “Улюблений і улюблена”, *Ідеал* життя котрої ми представляємо.